

PARTER

Klagande

1. Arne Ferry, Strandvägen 37, 923 31 Storuman
2. Margareta Ferry, Samma adress som 1
3. Heidi Andersson, Höjdvägen 24 G, 923 31 Storuman
4. Björn Ferry, Samma adress som 3
5. Jeanette Andersson, Ensamheten 110, 923 98 Storuman
6. Kent Andersson, Samma adress som 5
7. Michael Andersson, Bergsvägen 9 B Lgh 1102, 923 31 Storuman
8. Kristina Linder, Samma adress som 7
9. Anna Asplund, Strandvägen 33 A, 923 31 Storuman
10. Jonathan Eriksson, Samma adress som 9
11. Barbro Berg, Näsholmen 114, 923 31 Storuman
12. Sten Kärrman, Samma adress som 11
13. Marita Bände, Strandvägen 31, 923 31 Storuman
14. Mikael Hellström, Samma adress som 13
15. Björn Fjellström, Strandvägen 35 B, 923 31 Storuman
16. Carina Fjellström, Samma adress som 15
17. Britt-Marie Granberg, Höjdvägen 13 C, 923 31 Storuman
18. Svante Granberg, Samma adress som 17
19. Eva Hedman, Strandvägen 43, 923 31 Storuman

Dok.Id 372329

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 138 901 04 Umeå	Nygatan 45	090-17 21 00 E-post: mmd.umea@dom.se www.domstol.se , Info om vår personuppgiftsbehandling: www.domstol.se/umea-tingsratt/ eller kontakta oss		måndag – fredag 08:00–16:00

20. Leo Hedman, Samma adress som 19
21. Solvig Hestner, Strandvägen 1, 923 31 Storuman
22. Leif Holgersson, Strandvägen 39, 923 31 Storuman
23. Marléne Holgersson, Samma adress som 22
24. Katarina Ivebo, Luspgränd 9, 923 31 Storuman
25. Lennart Ivebo, Samma adress som 24
26. Ulla Jansson Marklund, Skolgatan 18 Lgh 1104, 937 31 Burträsk
27. Roland Marklund, Samma adress som 26
28. John-Åke Johansson, Norrlandsgatan 20, 923 32 Storuman
29. Susanna Johansson, Samma adress som 28
30. Torbjörn Johansson, Furuvägen 18, 923 32 Storuman
31. Peter Karlsson, Box 198, 923 24 Storuman
32. Carina Mörtzell Karlsson, Samma adress som 31
33. Jan Kristiansson, Gångarstigen 13, 923 32 Storuman
34. Anna Kroik, Samma adress som 33
35. Ann-Mari Kristoffersson, Strandvägen 35, 923 31 Storuman
36. Henry Kristoffersson, Samma adress som 35
37. Gunnar Larsson, Näsholmen 104, 923 31 Storuman
38. Per-Erik Ludvigsson, Ljungvägen 16, 923 32 Storuman
39. Eva Löfvenius, Östervik 120, 923 98 Storuman
40. Tommy Löfvenius, Samma adress som 39
41. Sofia Mörtzell Rönnholm, Strandvägen 49, 923 31 Storuman
42. Magnus Rönnholm, Samma adress som 41

43. Berit Nilsson, Luspgränd 3, 923 31 Storuman
 44. Ulla-Rut Persson, Furuvägen 8, 923 32 Storuman
 45. Per Rutqvist, Samma adress som 44
 46. Bernt Rönnholm, Trädgårdsvägen 13 D Lgh 1102, 923 32 Storuman
 47. Maud Rönnholm, Samma adress som 46
 48. Markus Rönnholm, Strandvägen 47, 923 31 Storuman
 49. Bert-Ove Sandberg, Samma adress som 48
 50. Louise Sandberg, Samma adress som 48
 51. Lotten Semrén, Höjdvägen 18 G, 923 31 Storuman
 52. Lena Sislegård, Luspgränd 6, 923 31 Storuman
 53. Dan Sundström, Strandvägen 25, 923 31 Storuman
 54. Linda Söderlund, Strandvägen 33 B, 923 31 Storuman
 55. Daniel Westman, Samma adress som 54
 56. Åke Tjernlund, Strandvägen 5, 923 31 Storuman
 57. Annica Torger, Luspholmen 127, 923 31 Storuman
 58. Mattias Torger, Samma adress som 57
 59. Kristin Torger, Luspholmen 125 B, 923 31 Storuman
 60. Nils-Gunnar Torger, Samma adress som 59
 61. Britt Inger Umander, Luspholmen 119, 923 31 Storuman
 62. Christer Vahlström, Luspholmen 100, 923 31 Storuman
 63. Kendy Wennstig, Strandvägen 41, 923 31 Storuman
 64. Ing-Mari Viklund, Samma adress som 63
 65. Östervik Luleloukt ekonomisk förening, c/o Leif-Göran Johansson, Luspnäsvägen 54, 923 31 Storuman
- Ombud för 2–65: Arne Ferry, Strandvägen 37, 923 31 Storuman

Klagande och motpart

Överumans Fisk AB
Box 210
923 24 Storuman

Ombud: Advokat Joel Mårtensson och biträdande jurist Albin Gustafsson
Mannheimer Swartling Advokatbyrå AB
Box 1711
111 87 Stockholm

Motpart

Länsstyrelsen i Västerbottens län
901 86 Umeå

ÖVERKLAGAT BESLUT

Beslut av Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Västerbottens län den 10 januari 2020 i ärende nr 551-5376-2019

SAKEN

Tillstånd till fiskodling på fastigheterna Kaskeluokt 2:11 och Storumanskogen 1:1 samt inom samfälligheten Kaskeluokt S:3, Storumans kommun

DOMSLUT

1. Mark- och miljödomstolen avvisar Anna Asplunds, Jonathan Erikssons, Barbro Bergs, Sten Kärrmans, Marita Bändes, Mikael Hellströms, Björn Fjellströms, Carina Fjellströms, Solvig Hestners, Katarina Ivebos, Lennart Ivebos, Ulla Jansson Marklunds, Roland Marklunds, Ann-Mari Kristofferssons, Henry Kristofferssons, Eva Löfvenius, Tommy Löfvenius, Sofia Mörtzell Rönnholms, Magnus Rönnholms, Berit Nilssons, Markus Rönnholms, Bert-Ove Sandbergs, Louise Sandbergs, Lena Sislegårds, Dan Sundströms, Åke Tjernlunds och Christer Vahlströms överklaganden.
2. Mark- och miljödomstolen avslår Arne Ferrys, Margareta Ferrys, Heidi Anderssons, Björn Ferrys, Jeanette Anderssons, Kent Anderssons, Michael Anderssons, Kristina Linders, Britt-Marie Granbergs, Svante Granbergs, Eva Hedmans, Leo Hedmans, Leif Holgerssons, Marléne Holgerssons, John-Åke Johanssons, Susanna Johanssons, Torbjörn Johanssons, Peter Karlssons, Carina Mörtsell Karlssons, Jan Kristianssons, Anna Kroiks, Gunnar Larssons, Per-Erik

Ludvigssons, Ulla-Rut Perssons, Per Rutqvists, Bernt Rönnholms, Maud Rönnholms, Lotten Semréns, Linda Söderlunds, Daniel Westmans, Annica Torgers, Mattias Torgers, Kristin Torgers, Nils-Gunnar Torgers, Britt Inger Umanders, Kendy Wennstigs, Ing-Mari Viklunds och Östervik Luleloukt ekonomisk förenings överklaganden.

3. Mark- och miljödomstolen ändrar det överklagade beslutet endast på de sätt som framgår nedan. Överumans Fisk AB:s överklagande i övrigt avslås.

Tillstånd

Tillståndet ändras och ges följande lydelse.

Överumans Fisk AB meddelas tillstånd att anlägga och bedriva fiskodlingsverksamhet samt övervintring av fisk inom fastigheterna Kaskeluokt 2:11 och Storumanskogen 1:1 samt inom samfälligheten Kaskeluokt s:3 i Storumans kommun. Årlig förbrukning av fiskfoder vid anläggningen i Kaskeluokt får uppgå till maximalt 3 600 ton per kalenderår med följande begränsning: Verksamhetens årliga förbrukning av fiskfoder får uppgå till maximalt 2 400 ton per kalenderår till dess att tillståndsgiven foderförbrukning för Ankarsunds odlingsanläggning halverats och/eller nuvarande tillstånd för Luspholmens odlingsanläggning återkallats eller löpt ut. När tillståndsgiven foderförbrukning för Ankarsunds odlingsanläggning halverats tillåts foderförbrukningen i Kaskeluokt öka med ytterligare 650 ton och/eller när nuvarande tillstånd för Luspholmens odlingsanläggning återkallats eller löpt ut tillåts foderförbrukningen i Kaskeluokt öka med ytterligare 550 ton.

Delegering

Tillsynsmyndighetens delegation D7 ändras och ges följande lydelse.

D7. Åtgärder gällande efterbehandling, villkor 19.

Uppskjutna frågor och provisoriska föreskrifter

Avsnittet rörande uppskjutna frågor ändras och ges följande lydelse. Ändringar har markerats med kursiv text.

Miljöprövningsdelegationen skjuter upp avgörandet av slutliga villkor, med stöd av 22 kap. 27 § första stycket miljöbalken, i följande avseenden.

1. *Metoder för uppsamling av död fisk. (U1)*
2. *Lokalisering av odlingskassar vintertid (U2)*
3. *Förvaring av tomma ringar vintertid (U3)*
4. *Utsläpp av näringsämnen och andra restprodukter från fisk och foder vid odlingen (U4)*
5. *Skyddsåtgärder för att motverka ytvattenpåverkan (U5)*

Bolaget ska:

U1. Utreda det bästa sättet att avlägsna död fisk från kassarna.

Uppsamlingsanordningar ska installeras i kassar och utvärderas. Ifall detta inte skulle fungera tillfredsställande ska bolaget utvärdera andra lösningar.

U2. Utreda möjligheterna att behålla kassarna med fisk inom odlingsområdena vintertid.

U3. Utreda bästa förvaringsmetoden för tomma ringar under vintern.

U4. Utreda möjligheten att minska verksamhetens utsläpp av näringsämnen och andra restprodukter från fisk och foder vid odlingen.

Utredningen ska bland annat omfatta metoder och tekniker som innebär en möjlighet att samla upp och avlägsna fekalier och foderrester. Utredningen ska även redovisa andra sätt att minska utsläpp av näringsämnen och restprodukter. Bolaget ska utvärdera och jämföra metodernas tekniska, ekonomiska och miljömässiga förutsättningar i relation och kombination med varandra. Syftet är att finna en kombination av tekniker som ger bästa möjliga miljönytta och är ekonomiskt rimlig.

U5. I ett första steg utreda och föreslå möjliga skyddsåtgärder för att förebygga och minimera olägenhet till följd av den ytvattenpåverkan som kan uppstå till följd av verksamheten. Bolaget ska därefter i samråd med tillsynsmyndigheten, i steg 2, besluta vilka skyddsåtgärder som ska genomföras. Effekten av de vidtagna skyddsåtgärderna ska därefter utvärderas.

Bolaget ska under prövotiden genomföra utredningarna i samråd med tillsynsmyndigheten. När det gäller U2 ska det även ske i samråd med berörda samebyar. Bolaget ska då bekosta deltagande i samråd för en representant för respektive sameby.

Under prövotiden och till dess att miljöprövningsdelegationen har beslutat annat ska följande provisoriska föreskrifter gälla.

P1. Den genomsnittliga fosforhalten i fodret får inte överstiga 0,81 procent räknat per kalenderår.

P2. Bolaget ska installera en fast uppsamlingsanordning på minst en kasse.

P3. Inga tomma ringar får lämnas kvar i ytläge i odlingsområdena under vinterperioden när fisken har transporterats till slakt eller till vinterförvaringsplatsen.

P4. Död fisk i botten på odlingskassarna ska under produktionssäsongen (maj-oktober) kontrolleras och dokumenteras regelbundet. Död fisk på botten av kassarna ska avlägsnas efter islossningen inför den nya odlingssäsongen, vid flytt av kassar, under hösten inför vintervilan, vid misstanke om att större mängder död fisk ansamlats på botten samt i övrigt på tillsynsmyndighetens begäran. Undantag på grund av särskilda skäl kan medges av tillsynsmyndigheten efter anmälan av bolaget.

P5. Bolaget ska årligen, med start efter den första odlingssängen, bjuda in till ett allmänt samråd och informera om den pågående och planerade verksamheten.

Utredningarna U1-U4 tillsammans med förslag om slutliga villkor för de uppskjutna frågorna ska lämnas till miljöprövningsdelegationen senast fem år från den tid då verksamheten har satts igång och motsvarande tid för U5 är tre år. Tillsynsmyndigheten ska meddelas då verksamheten sätts igång.

Verkställighet

Det av miljöprövningsdelegationen meddelade tillståndet till verksamheten, med de ändringar som beslutats ovan, får tas i anspråk även om denna dom inte vunnit laga kraft.

INNEHÅLL

PARTER.....	1
Klagande.....	1
DOMSLUT	4
BAKGRUND.....	10
YRKANDEN M.M.	11
Överumans Fisk AB (bolaget).....	11
Arne Ferry m.fl.	12
Länsstyrelsen i Västerbottens län (länsstyrelsen)	13
UTVECKLING AV TALAN	13
Bolaget.....	13
Klagorätt	13
Miljöeffekterna för den sökta verksamheten är tillräckligt utredda och acceptabla.....	14
Den ansökta verksamheten uppfyller miljöbalkens krav.....	18
Verkställighetsförordnande	28
Arne Ferry m.fl.	28
Klagorätt	28
Miljökonsekvensbeskrivningen är bristfällig och ansökan ska avvisas	30
Om ansökan inte avvisas ska den avslås eftersom den inte är tillåtlig	31
Länsstyrelsen	35
Bästa möjliga teknik	35
Fodermängd	36
Verkställighet	37
DOMSKÄL.....	37
Ramen för domstolens prövning m.m.	37
Frågan om klagorätt.....	38
Ska ansökan avvisas?.....	39
Ska ansökan avslås?.....	40
Tillståndets omfattning och villkor	47
Verkställighetsförordnande	52
Sammanfattning.....	53

BAKGRUND

Överumans Fisk AB lämnade år 2014 in en ansökan om att bedriva fiskodlingsverksamhet inom fastigheterna Kaskeluokt 2:11 och Storumanskogen 1:1 samt inom samfälligheten Kaskeluokt s:3, allt i Storumans kommun.

Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Västerbottens län (miljöprövningsdelegationen) avslag den 2 mars 2018 bolagets ansökan om tillstånd. Miljöprövningsdelegationens beslut överklagades till mark- och miljödomstolen av Överumans Fisk AB.

I dom den 10 juni 2019 i mål M 945-18 undanröjde mark- och miljödomstolen det överklagade beslutet och återförvisade målet till miljöprövningsdelegationen för fortsatt handläggning.

Efter viss fortsatt handläggning beslutade miljöprövningsdelegationen den 10 januari 2020 att godkänna miljökonsekvensbeskrivningen och lämna tillstånd för Överumans Fisk AB att bedriva fiskodlingsverksamhet inom de sökta fastigheterna med föreskrivna villkor.

Tillståndet gäller för fiskodling och övervintring av fisk med foderförbrukning av högst 2 400 ton per kalenderår med en tidsbegränsning om 15 år från det att tillståndet vinner laga kraft.

Bolaget bedriver sedan tidigare odling av regnbåge vid två anläggningar – vid Luspholmen och i Ankarsund – i Storumansjön i Umeälvens vattenförekomst. Bolagets tillstånd för odlingsanläggningen vid Luspholmen gäller för en maximal foderförbrukning om 550 ton per år och tillståndet för odlingsanläggningen i Ankarsund gäller för en maximal foderförbrukning om 1 300 ton per år. Utöver fiskodlingsverksamheten bedriver bolaget också fiskslakteri vid Luspholmen i Storuman.

YRKANDEN M.M.

Överumans Fisk AB (bolaget)

Bolaget har överklagat miljöprövningsdelegationens beslut. Bolaget har *i första hand* yrkat att mark- och miljödomstolen med ändring av miljöprövningsdelegationens beslut ska bevilja bolaget tillstånd att anlägga och bedriva fiskodlingsverksamhet samt övervintring av fisk inom fastigheterna Kaskeluokt 2:11 och Storumanskogen 1:1 samt inom samfälligheten Kaskeluokt s:3 i Storuman kommun med en maximal foderförbrukning om 3 600 ton per år. *I andra hand* har bolaget yrkat att tillstånd ska ges med en maximal foderförbrukning om 2 400 ton per år samt därtill ytterligare 650 ton efter det att tillståndsgiven foderförbrukning för Ankarsunds odlingsanläggning halverats och därtill ytterligare 550 ton när nuvarande tillstånd för Luspholmens odlingsanläggning återkallats eller löpt ut, innebärande en total tillåtlig foderförbrukning om maximalt 3 600 ton per år.

Bolaget har vidare föreslagit att mark- och miljödomstolen ska ändra den provisoriska föreskriften P1 till att den genomsnittliga fosforhalten i fodret inte får överstiga 0,81 procent räknat per kalenderår.

För det fall domstolen skulle bifalla bolagets förstahandsyrkande föreslår bolaget följande villkor. Verksamhetens foderförbrukning om högst 3 600 ton per kalenderår ska begränsas så att den sammanlagda foderförbrukningen vid verksamheten och befintliga fiskodlingar i Ankarsund och Luspholmen inte överstiger 4 250 ton per kalenderår. Häri inräknas inte eventuell stödutfodring vid slakteriet i Luspholmen. Verksamhetens foderförbrukning får, oaktat denna begränsning, uppgå till 2 400 ton per kalenderår.

Bolaget har slutligen begärt att mark- och miljödomstolen ska meddela att tillståndet får tas i anspråk även om det inte har vunnit laga kraft.

Bolaget har bestritt samtliga yrkanden framställda av Arne Ferry m.fl. och yrkat att mark- och miljödomstolen i första hand ska avvisa deras överklaganden och i andra hand avslå deras överklaganden.

Arne Ferry m.fl.

Arne Ferry, Margareta Ferry, Heidi Andersson, Björn Ferry, Jeanette Andersson, Kent Andersson, Michael Andersson, Kristina Linder, Anna Asplund, Jonathan Eriksson, Barbro Berg, Sten Kärrman, Marita Bände, Mikael Hellström, Björn Fjellström, Carina Fjellström, Britt Marie Granberg, Svante Granberg, Eva Hedman, Leo Hedman, Solvig Hestner, Leif Holgersson, Marléne Holgersson, Katarina Ivebo, Lennart Ivebo, Ulla Jansson Marklund, Roland Marklund, John-Åke Johansson, Susanna Johansson, Torbjörn Johansson, Peter Karlsson, Carina Mörtsell Karlsson, Jan Kristiansson, Anna Kroik, Ann-Mari Kristoffersson, Henry Kristoffersson, Gunnar Larsson, Per-Erik Ludvigsson, Eva Löfvenius, Tommy Löfvenius, Sofia Mörtzell Rönnholm, Magnus Rönnholm, Berit Nilsson, Ulla-Rut Persson, Per Rutqvist, Bernt Rönnholm, Maud Rönnholm, Markus Rönnholm, Bert-Ove Sandberg, Louise Sandberg, Lotten Semrén, Lena Sislegård, Dan Sundström, Linda Söderlund, Daniel Westman, Åke Tjernlund, Annica Torger, Mattias Torger, Kristin Torger, Nils-Gunnar Torger, Britt Inger Umander, Christer Vahlström, Kendy Wennstig, Ing-Mari Viklund och Östervik Luleloukt ekonomisk förening (i det följande benämnda Arne Ferry m.fl.) har yrkat att mark- och miljödomstolen ska upphäva miljöprövningsdelegationens beslut att godkänna miljökonsekvensbeskrivningen och *i första hand* avvisa bolagets ansökan. *I andra hand* har Arne Ferry m.fl. begärt att mark- och miljödomstolen ska upphäva miljöprövningsdelegationens beslut om tillstånd och avslå bolagets ansökan.

I tredje hand har Arne Ferry m.fl. begärt att mark- och miljödomstolen i villkor ska föreskriva att bolaget ska hålla de årliga miljörapporterna tillgängliga för allmänheten i, som det får förstås, omaskerat skick.

Arne Ferry m.fl. har bestritt bolagets första- och andrahandsyrkande och medgett bolagets förslag om ändring av den provisoriska föreskriften P1. Arne Ferry m.fl. har inte avgett någon inställning till det av bolaget föreslagna villkoret.

Länsstyrelsen i Västerbottens län (länsstyrelsen)

Länsstyrelsen har motsatt sig yrkandet om att tillståndet ska avvisas i sin helhet och yrkandet om att bolagets ansökan ska avslås.

Länsstyrelsen har även motsatt sig bolagets yrkanden om ökad fodermängd och yrkandet om verkställighetsförordnande. Länsstyrelsen har medgett bolagets förslag om ändring av den provisoriska föreskriften P1 och – för det fall domstolen skulle bifalla bolagets förstahandsyrkande – inte haft något att invända mot utformningen på det av bolaget föreslagna villkoret.

UTVECKLING AV TALAN

Bolaget

Klagorätt

Bolaget har begärt att mark- och miljödomstolen ska pröva klagorätten för Arne Ferry m.fl. i målet. Bolaget har därvid ifrågasatt huruvida klagandena kan anses berörda på ett sådant sätt som grundar klagorätt enligt 16 kap. 12 § miljöbalken. Enbart det faktum att personerna i fråga bor vid Storumansjön grundar inte talerätt, om det inte kan påvisas mer än en teoretisk eller obetydlig skada på grund av den sökta verksamheten. Eventuell påverkan från bolagets redan befintliga odlingsanläggningar kan inte grunda klagorätt i aktuellt mål.

Den konkreta påverkan eller risk för påverkan som kan grunda klagorätt ska avse den enskildes enskilda intressen. En enskild som befunnits ha klagorätt kan åberopa såväl allmänna som egna enskilda intressen i själva sakfrågan. Enbart en påverkan på allmänna intressen som den enskilde vill tillvarata grundar emellertid inte klagorätt.

Avståndet till utsläppskällan utgör, tillsammans med relevanta spridningsberäkningar, en i praxis ofta avgörande faktor i bedömningen av om risken för påverkan på någons enskilda intressen är mer än teoretisk eller helt obetydlig. En mycket omfattande påverkan på ekosystemet kan självfallet innebära att enskilda

intressen kan anses berörda även långt ifrån utsläppskällan. Det går däremot inte att generellt anse att alla nedströms boende påverkas av en verksamhet med utsläpp till vatten på ett sätt som kan grunda klagorätt.

Klagande kan anses vara klagoberättigad sakägare endast om det föreligger en konkret risk för en inte obetydlig påverkan på dennes enskilda intressen, och att avståndet till odlingen tillsammans med spridningsförutsättningarna ska tillmätas stor betydelse i bedömningen av påverkan.

Dricksvatten och badvatten

Det föreligger ingen risk för påverkan på dricksvattenkvaliteten. Påverkan på dricksvattenkvaliteten till följd av fiskodlingar har endast kunnat noteras inom ca 300 m från själva odlingen. Någon dricksvattentäkt föreligger inte inom ett sådant avstånd från odlingen.

Verksamheten vid Kaskeluokt kommer inte att påverka Badsjön, som ligger 15 km nedströms. Påståenden om badklåda och liknande problem i badvattnet vid Badsjön eller i sjön i övrigt, kan inte hänföras till fiskodlingen.

Till stöd för bolagets överklagande och dess inställning till de yrkanden som Arne Ferry m.fl. framställt har bolaget anfört i huvudsak följande.

Miljöeffekterna för den sökta verksamheten är tillräckligt utredda och acceptabla

Bolaget har, genom ansökningsunderlaget, samt därefter genom tillkommande kompletteringar och yttranden, på ett erforderligt sätt beaktat och beskrivit lokaliseringen av den sökta verksamheten samt eventuella miljökonsekvenser av den sökta verksamheten. Bolagets miljökonsekvensbeskrivning är utförlig och uppfyller de lagstadgade kraven. Bolaget har med beaktande av ett omfattande underlag kunnat dra slutsatsen att den sökta verksamhetens miljökonsekvenser är begränsade och godtagbara.

Miljökonsekvensbeskrivningen

Inlämnad miljökonsekvensbeskrivningen (MKB) innehåller en redogörelse för recipientförhållandena i Storumansjön, samt för valet av lokalisering av den sökta verksamheten och för alternativa lokaliseringar. Bolaget har inkommit med en omfattande utredning för alternativa odlingsmetoder, innefattande RAS-teknik men även andra metoder, t.ex. semislutna anläggningar. Vidare innehåller MKB en utförlig analys av förväntade miljökonsekvenser av den sökta verksamheten, innefattande direkta konsekvenser för Storumansjön, men även konsekvenser för djurliv, rennäring, jord- och skogsbruk, friluftsliv och turism m.m. Bolaget redogör även för den sökta verksamhetens eventuella påverkan på fastslagna miljökvalitetsnormer, och miljömål samt för planerade åtgärder för resurshushållning. Att bolaget inte beaktat ett visst varumärke för RAS-teknik, RAS 2020, kan inte anses utgöra en brist i bolagets miljökonsekvensbeskrivning.

Givet den begränsade påverkan och den sökta verksamhetens långa avstånd till Natura 2000-området i Umeälvens delta, har det inte förelegat behov att särskilt redogöra för områdena i ansökningsunderlaget, och inte heller uttryckligen redovisa bedömningen att Natura 2000-tillstånd inte behövs.

Beräkningen av näringspåverkan

Den s.k. Vollenweidermodellen, vilken bolaget använt vid beräkningen av halt-höjningen av fosfor är lämplig för att beräkna näringspåverkan av den sökta verksamheten. Beräkningarna i övrigt bygger vidare på försiktiga antaganden.

Uppfyllandet av fastställda miljökvalitetsnormer

Den sökta verksamheten bedöms inte medföra någon negativ påverkan på någon enskild kvalitetsfaktor vid statusklassificering av vattenförekomsten Storuman eller nedströms liggande vattenförekomster, och inte heller äventyra möjligheten att nå aktuell miljökvalitetsnorm. Storuman är ett näringsfattigt regleringsmagasin som inte nödvändigtvis behöver påverkas negativt av en ökning av näringshalten.

Ingen risk för spridning av BKD-smitta

Bolaget konstaterar att dess fiskodlingar historiskt har drabbats av BKD-smitta vilket troligen berott på smitta från vild fisk.

Inför varje inköpstillfälle av sättfisk till bolagets odlingar kontrolleras att sättfiskodlingen har en säkerställd sjukdomshistorik och att odlingen kontinuerligt har undersökts av veterinär. Bolagets minimikrav är att sättfiskodlingen har varit smittfri i minst tre år. Sättfiskodlingarna hos bolagets finska leverantörer har till exempel varit smittfria i minst tio år.

Leverantörernas smittskyddsarbete kontrolleras med avseende på hur de undviker att få in eller sprida smitta från sättfiskodlingarna. Till exempel kontrolleras om endast grundvatten används i odlingarna, om odlingarna är lokaliserade mellan vattenkraftsmagasin för att undvika vandrande vild fisk m.m. Varje omgång sättfisk som köps in till bolagets fiskodlingar kontrolleras av myndigheter, vilka intygar att fisken är smittfri från alla vanligt förekommande virus- och bakteriesjukdomar. Intyget skickas sedan till Jordbruksverket som ger tillstånd till import eller för flytt av fisk mellan olika odlingar.

Bolagets egna sättfiskodlingar Bispgården och Hölleforsen övervakas och kontrolleras av Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) två gånger om året, vilket innefattar både okulär besiktning samt provtagning av fisk. Även matfiskodlingarna i Storuman kontrolleras två gånger om året av SVA samt av veterinärer. I de fall BKD har påträffats har det påträffats i äldre fisk som varit uppemot två år i kassarna, vilket tyder på att fisken i odlingen troligen har smittats av vild fisk. Det pågår en utveckling mot att sättfisk sätts in i odlingskassar vid en större storlek, vilket minskar den tid som fisken hålls i kassarna innan den når slaktfärdig storlek. Denna utveckling sker såväl inom bolagets egna anläggningar som i andra fiskodlingar. Detta kan på sikt även minska risken att BKD påträffas i den odlade fisken.

Begränsad och godtagbar ökning av transporter

De sammantagna effekterna av de ökade transporterna är begränsade och godtagbara. Bolaget har därtill åtagit sig att, bland annat, undvika att på Kungavägen och andra anslutande vägar till Kaskeluokt föra tunga transporter under perioden med vårförfall för att på så vis ytterligare begränsa påverkan från de ökade transporterna.

Påverkan på rennäringen

Bolaget konstaterar att påverkan på rennäringen är godtagbar med beaktande av de åtgärder som bolaget har vidtagit och att verksamheten kan samexistera med rennäringen.

Vissa påstådda lokala effekter

På uppdrag av bolaget har Tina Hedlund genom Aquanord AB upprättat ett PM gällande påverkan på Storumansjön i vilken bolagets bedömning av de lokala effekterna avseende sedimentering och slamsugning, rymningar och fiskbestånd, BKD, parasiter och skadade fiskar, närboende, dricksvatten, badsjön och ytvattenproblematik framgår (se domstolens aktbilaga 65).

LIS-område

I yttrande daterat den 17 oktober 2019 konstaterar miljö- och sambyggnadsnämnden vid Storumans kommun att landbasen är lokaliserad inom ett utpekad LIS-område, och att nämnden inte ser några problem med att en landbas lokaliserar i utpekad LIS-område.

Sedimentationsdokumentation

Den sökta verksamheten utformas så att slamsugning eller liknande åtgärder av bottensedimenten under odlingskassarna inte ska bli aktuellt. För att minimera påverkan på bottarna, och ge dessa möjlighet till naturlig nedbrytning av det partikulära organiska materialet under syresatta förhållanden, har den sökta verksamheten planerats utifrån två stora verksamhetsområden, där endast en del används som fiskodlingsområde vid varje enskilt tillfälle. Odlingskassarna kan vid behov flyttas inom verksamhetsområdet för att ackumulerat material ska hinna

brytas ned under syresatta förhållanden. Hur lång tid sedimentet behöver för återhämtning är inte helt känt, varför verksamhetsområdet är väl tilltaget för att möjliggöra flera omflyttningar innan kassarna återförs till den ursprungliga lokaliseringen inom området.

För den sökta verksamheten har bolaget även formulerat en rad åtaganden. Åtagandena inkluderar kontroll och utvärdering av bottenförhållandena samt anger om och när kassar behöver flyttas för att avlasta bottensubstratet. Genom projektets planering och åtaganden är därmed slamsugning eller liknande åtgärder inte relevanta i sammanhanget och sådana åtgärder ska följaktligen inte heller kostnadsberäknas eller vävas in i en bedömning enligt 2 kap. 7 § miljöbalken. Den bottenpåverkan som kan uppstå är istället att se som en acceptabel konsekvens av den sökta verksamheten.

Den ansökta verksamheten uppfyller miljöbalkens krav

Den sökta verksamheten uppfyller kravet på bästa möjliga teknik

Användning av RAS (Recirculating Aquaculture System) – den alternativa landbaserade odlingsteknik som framför allt har lyfts fram – kan inte krävas, eftersom RAS medför produktionstekniska nackdelar, begränsad miljönytta och inte är ekonomiskt lönsamt. Det kan i sammanhanget anmärkas att RAS2020 inte utgör en separat teknik utan är ett varumärke för en teknisk lösning för RAS som är likvärdig med dem bolaget beskrivit och bedömt. Inte heller kan användning av semislutna system krävas.

Förhållningssättet till odling på land respektive i hav eller sötvatten skiljer sig mellan olika länder beroende på de varierade förutsättningarna som råder, varför en jämförelse mellan olika länder ofta blir missvisande. Arne Ferry m.fl.:s påstående om att det internationellt sker ett teknikskifte från öppna kassar till RAS är därtill felaktigt. Den globala produktionen av fisk i fiskodlingar uppgår idag till drygt 82 miljoner ton per år. Denna produktion sker i princip uteslutande i någon form av genomflödessystem som damm, tråg eller kasse. Enligt FAO väntas den globala produktionen av fisk i fiskodlingar öka med drygt 26 miljoner ton till en årlig

produktion om 108,5 miljoner ton, till år 2030. Den samlade kapaciteten hos de RAS-odlingar som planeras under samma period utgör en liten andel av den totala förväntade produktionsökningen, och därmed en ännu mindre andel av den totala produktionen, under denna period. RAS-odling kommer därför inte att ersätta kassodling under överskådlig framtid, eller ens någonsin. Det rör sig snarare om en komplementär teknik som kan komma att stå för en liten del av den totala produktionen, under förutsättning att den blir ekonomiskt bärkraftig.

Bolaget har till miljöprövningsdelegationen gett in rapporten ”Alternativa tekniska lösningar till fiskodling i öppna kassar” vilken är upprättad av Tina Hedlund vid Aquanord den 26 juli 2018. Av rapporten framgår bland annat följande av intresse.

Om slutna och semislutna system ska vara alternativ till odling i öppna kassar måste detta ske utan påverkan på fiskens hälsa, välfärd eller utseende samtidigt som den alternativa tekniken måste ge en tydlig minskning av miljöpåverkan jämfört med odling i öppna kassar. Tekniken måste dessutom kunna uppvisa ekonomisk bärkraft utan att vara beroende av ekonomiskt stöd.

De alternativa teknikerna medför högre investerings- och driftkostnader jämfört med odling i öppna kassar. Av ekonomiska skäl krävs därför en väsentligt högre fisktäthet när odling sker i RAS och semislutna system, jämfört med öppna kassar. Den ökade tätheten och den minskade vattengenomströmningen genom dessa system får ett flertal följder med bland annat ökade stressymptom hos fisken, vilket kan leda till ökade skador på fisken och/eller ökad dödlighet. Även när tekniken fungerar blir halterna av kväveföreningar, varav vissa är giftiga, samt halterna av koldioxid och organiskt material högre vid odling i RAS och semislutna system än vid odling i öppna kassar. Detta orsakar en lågradig stress hos fisken oavsett om tillväxthastigheten eller dödligheten påverkas eller inte. Om driftstörningar uppstår kan förhållandena snabbt försämrats med toxiska nivåer och kraftigt ökad dödlighet som följd, framförallt i RAS.

Reningsgraden i RAS av kväve och fosfor är mycket beroende av vilka reningssteg som installeras och används. Grundprincipen är att samtliga tre alternativa tekniker

(RAS, semislutna system och system med uppsamlingstrattar under öppna kassar) nyttjar mekanisk rening av partikulärt material, vilket huvudsakligen renar bort organiskt material och partikelbunden fosfor. Lösta näringsämnen, vilket utgörs av kväve, fosfatfosfor som frigörs via gälarna samt den andel av den partikelbundna fosfor som löser ut från partiklarna om den partikulära reningen inte sker tillräckligt snabbt, renas i princip inte bort. Kväve kan visserligen renas i RAS, men endast om både biofilter och denitrifikationssteg är installerat. Biofiltret omvandlar kvävet till mindre giftiga föreningar, men avlägsnar däremot inte kvävet från vattenmassan utan denitrifikationssteg.

RAS har använts i över 30 år, främst som partiell RAS och för odling av sättfisk (<<1kg). Först på senare tid har storskaliga anläggningar anlagts för odling av laxfisk till större storlek (>1 kg) och till slaktmogen storlek (>2,5 kg). Systemen för odling av fisk >1 kg är fortfarande under utveckling och har tillkommande komplicerande faktorer i form av krav på sköljning av fisk inför slakt samt sämre ekonomiska förutsättningar än odling av sättfisk.

Reningsgraden av totalfosfor är 50–80 procent i RAS och kan uppskattas till 20–30 procent i semislutna system samt betydligt mindre än 20–30 procent vid användning av sedimentuppsamlade trattar. Reningsgraden av ekologiskt tillgänglig fosfor är däremot endast 40 procent i RAS och okänd i semislutna system, men kan uppskattas till 0–10 procent.

Reningsgraden av kväve kan uppgå till 75 procent i RAS om denitrifiering sker, annars uppgår den till ca 3 procent. I semislutna system beräknas reningsgraden av kväve kunna uppgå till cirka 7-15 procent.

Både RAS och semislutna system kräver högre tätheter av fisk i kassarna, med betydligt ökad risk för försämrade fiskvälfärd som följd, jämfört med odling i öppna kassar. Det saknas kunskap om påverkan av högre fisktätheter i semislutna system gällande dels långtidseffekter, dels odling av stor fisk, dels vid odling i full skala.

Inget odlingssystem eliminerar helt risken för smittspridning in till odlingen eller ut från odlingen. I RAS minskas risken betydligt för att få in en smitta, jämfört med vid odling med andra tekniker. Om en smitta inkommer till RAS kan effekterna dock bli desto svårare med snabbare spridning vid högre tätheter och recirkulering av vattnet samt att vissa behandlingar inte kan genomföras då de riskerar att slå ut biofiltret. Utebliven behandling riskerar samtidigt att bryta mot djurskyddslagstiftningen. Det interna ekosystemet i RAS är nästan aldrig helt i balans. Vid förändringar som medför större obalans riskerar storskaliga effekter att inträffa med försämrad fiskhälsa, ökad dödlighet och ökad risk för utsläpp. Reaktionstiden för att undvika större obalans i systemet kan vara så kort som cirka 15 minuter. Ett flertal fall med stor och akut dödlighet har visat på systemets känslighet för obalans.

Risken för rymning är så gott som obefintlig i RAS. Risken kan även vara lägre i semislutna system än i öppna kassar, men om ett haveri av en semisluten kasse sker är den förrymda biomassan mycket större, med större effekter på kringliggande ekosystem. Tekniken med semislutna system är inte beprövad under svenska väder- och hydrologiska förhållanden. Semislutna system kommer inte heller att klara påfrestningen från en islossning.

RAS-teknik är tekniskt tillgänglig för odling av kallvattensarter, men uppvisar ännu stora utmaningar för att fungera utan väsentliga störningar vid storskalig fiskodling av laxfisk (>1-2,5 kg). Semislutna system är fortfarande under tidig utveckling och mycket kunskap saknas ännu om effekter på bland annat fiskhälsa, fiskvälfärd, minskad miljöpåverkan samt hållfasthet även om ett fåtal tillverkare anger att tekniken finns till försäljning. Teknik för uppsamling av sediment finns endast på ett tidigt försöksstadium.

RAS-teknik är inte ekonomiskt lönsamt

RAS-tekniken är inte ett ekonomiskt tillgängligt alternativ för att driva fiskodling av kallvattensarter i matfiskstorlek i Storuman.

De beräkningar av Pekka Marttinen som bolaget redovisat underskattar inte lönsamheten för RAS utan lyfter på ett objektivet sätt fram kostnaderna för en RAS-anläggning på den aktuella platsen.

Vid bedömningen av om en teknik är möjlig att använda ur ekonomisk synpunkt, och därmed om tekniken kan anses utgöra bästa möjliga teknik, ska ekonomiskt stöd inte beaktas.

Bolaget har i ingivet underlag redovisat och diskuterat ekonomiskt utfall från en rad befintliga RAS-anläggningar och därigenom kunnat dra slutsatsen att RAS-anläggningar inte heller påvisar ekonomisk lönsamhet i faktiska utfall.

Bolaget har även undersökt ekonomiskt utfall för vattenbrukare i Sverige som använder RAS-teknik eller akvaponi oavsett odlad art. Sammanställningen visar att samtliga påbörjade odlingar går med förlust, med undantag för Scandinavian Silver Eels odling av ål. Denna är dock inte jämförbar med den sökta verksamheten med odling av regnbåge eftersom ål är högt prissatt och verksamheten därtill innefattar odling för utsättning, forskningsförsök samt förädling av odlade ålprodukter.

Förutsättningarna i vattenförekomsten styr val av odlingsteknik

Vad som ska anses utgöra en lämplig odlingsteknik måste bedömas utifrån omgivande faktorer och förutsättningar varför en jämförelse mellan olika länder ofta blir missvisande.

Varierande förhållanden finns även inom Sverige. Vad gäller förutsättningarna för fiskodling anger regeringen bland annat att det är ”stora regionala skillnader vad gäller odlingstekniker, lämpliga arter samt lokala problem och möjligheter” (prop. 2016/17:104 s. 60 f.) Kravet på bästa möjliga teknik för fiskodling kan till följd av detta inte ställas på samma sätt i ett vatten som är näringsutarmat jämfört med ett vatten som är näringsrikt.

Mark- och miljööverdomstolen har inte uttalat att fiskodling i öppna kassar inte kan anses utgöra bästa möjliga teknik på ett generellt plan.

RAS medför begränsad miljönytta

RAS-anläggningar är mycket energikrävande och att fiskodling genom RAS skulle medföra en väsentligt högre energiförbrukning vilket påverkar klimatet negativt. För driften av en RAS-anläggning motsvarande den sökta verksamheten beräknas ungefär 100 gånger mer energiförbrukning krävas jämfört med odling genom öppna kassar.

Att odling genom RAS därutöver skulle vara helt föroreningsfritt är felaktigt. Näringsutsläppen från en RAS-anläggning är visserligen mindre i jämförelse med odling i öppna kassar, men likväl släpps näringsämnen ut från en RAS-anläggning. Genom att lokalisera en RAS-anläggning vid Biostors anläggning mellan samhällena Storuman och Stensele, såsom Arne Ferry m.fl. föreslår, skulle den naturliga fosforretentionen i Storumansjön inte nyttjas för att reducera mängden fosfor som förs nedströms. Utsläppen skulle inte heller komma något näringsutarmat årsregleringsmagasin till godo då magasinen nedströms Storuman utgörs av dygnsregleringsmagasin där näringsutarmningen inom vardera magasinet inte är lika tydlig på grund av den lägre regleringsamplituden. I dessa magasin slås inte hela den litorala zonen ut, även om vattenkraftsregleringen i sig medför en betydande miljöpåverkan genom snabbt fluktuerande vattennivåer och flöden.

Val av fiskfoder

Bedömningen av den sökta verksamhetens miljöpåverkan skett på basis av foder som är tillgängliga på marknaden, vilket visat att miljöpåverkan är godtagbar.

Fiskfodret överskrider inte de europeiska gränsvärdena för dioxin, dioxinliknande PCB, pesticider, tungmetaller eller för andra miljögifter. Etoxikitin tillsätts varken i fiskfodret eller i ingående foderråvaror och dessa innehåller heller inte GMO-modifierade ingredienser. All sojaråvara inhandlas från ProTerra-certifierade leverantörer, vilket bl.a. innebär att det har producerats på ett ansvarsfullt sätt. All

fiskråvara som köps in kommer från hållbart och reglerat fiske och är spårbart till källan.

Bolagets foderleverantör är därtill ASC-certifierad och bolaget håller även på att förbereda ASC-certifiering för den odlade fisken.

Enligt bolagets förslag på utredningsvillkor U4 åläggs bolaget att utreda möjligheten till att minska verksamhetens utsläpp av näringsämnen och andra restprodukter från fisk och foder vid odlingen.

Idag saknas teknik för att möjliggöra omhändertagande av den sökta verksamhetens utsläpp i enlighet med utredningsvillkor U4, men teknikutveckling pågår och det finns i tillägg till uppsamling andra möjligheter att minska utsläpp från den sökta verksamheten, vilket bolagets föreslagna utredningsvillkor U4 åsyftar.

Bolaget har till exempel tillsammans med fodertillverkaren Biomar utvecklat ett nytt lågfosforfoder som testats inom bolagets befintliga odlingsanläggningar. De preliminära resultaten visar på ett positivt utfall, varför försöken kommer att fortgå. Användning av de fodersorter som testas skulle ge en ytterligare minskning av utsläppen av tillgänglig fosfor med 78 procent hos de stora fiskar som fodret tagits fram för, jämfört med nuvarande kommersiellt tillgängligt foder hos samma tillverkare. Detta skulle totalt medföra en utsläppsreduktion om 96,7 procent av den ekologiskt tillgängliga fosfor och 87 procent av den totala mängden fosfor jämfört med för cirka trettio år sedan för dessa fiskstorlekar. Fiskfoderutvecklingen har därmed minimerat mängden fosfor som släpps ut från fiskodlingar.

Ytvattenpåverkan

Den ytvattenpåverkan som Arne Ferry m.fl. hänvisat till utgörs företrädesvis av naturliga företeelser. Oljefilm på vattenytan, flytande sand, skum och algblooming är exempel på naturliga företeelser som även förekommer i vattenförekomster utan fiskodlingar. Den fiskodlingsverksamhet bolaget bedriver i sjön kan visserligen bidra till ökad förekomst av vissa av de företeelser som Arne Ferry m.fl. framhållit.

Den bedrivna verksamheten är dock inte ensam orsak och dessa företeelser förekommer även i vatten utan fiskodlingar.

Den sökta verksamheten kan lokalt ge upphov till en liten negativ påverkan vilken är acceptabel och kan begränsas genom skyddsåtgärder och rutiner.

Natura 2000

Natura 2000-området Umeälvens delta är beläget strax söder om Umeå, inom Österfjärden, ca 230 kilometer fågelvägen från den sökta verksamheten och mer än 250 km vattenvägen. De främsta hoten mot området anges vara exploatering av området, verksamheter som på olika sätt påverkar områdets naturliga utveckling samt även övergödning av vattenområden och utsläpp som påverkar vattenkvaliteten negativt. Det enda hot som den sökta verksamheten potentiellt utgör för det skyddade området är genom verksamhetens utsläpp av näringsämnen. Den sökta verksamhetens bidrag av fosfor till nedre delen av Umeälven som högst medföra en halvhöjning om 0,1 µg/l, vilket ligger långt under detektionsgränsen. En sådan minimal, och inte ens mätbar halvhöjning, kan inte anses utgöra en sådan betydande påverkan som medför att den sökta verksamheten skulle behöva ett Natura 2000-tillstånd.

Hela den sökta verksamheten ryms inom tillgängligt närsaltsutrymme

Bolaget tillbakavisar uppfattningen att den sökta verksamheten skulle ta i anspråk 80 procent av tillgängligt odlingsutrymme. Miljöprövningsdelegationen verkar inte ha tagit hänsyn till att såväl bolagets förstahandsyrkande som andrahandsyrkande förutsätter att fiskodlingsverksamheten vid Luspholmen avvecklas och att fiskodlingsverksamheten i Ankarsund halveras. Bolaget har aldrig haft för avsikt att öka den totala foderförbrukningen vid bolagets odlingsanläggningar i Storuman med 3 600 ton i och med ett beviljat tillstånd för den sökta verksamheten, vilket framgår av ansökningsunderlaget. Bolagets totala fiskodlingsverksamhet i Storuman är istället i förlängningen tänkt att bestå av en odlingsanläggning i Kaskeluokt med en foderförbrukning om maximalt 3 600 ton, samt av en odlingsanläggning i Ankarsund med en foderförbrukning om 650 ton, dvs. en total foderförbrukning i Stor-

uman vid odlingsanläggningarna om 4 250 ton. I denna mängd är inte foderförbrukning för stödutfodring vid slakteriet inräknad. Utfodring vid slakteriet har dock beaktats i beräklandet av tillgängligt närsaltsutrymme.

Den totala verksamheten i Storuman kommer, efter planerad utökad foderförbrukning vid den sökta verksamheten och efter minskningar vid de andra odlingsanläggningarna, att ta 63 procent av kvarvarande odlingsutrymme i anspråk. Detta innefattar stödutfodring vid slakteriet.

Som framgår av ansökningsunderlaget skulle ett beviljat tillstånd för den sökta verksamheten med maximalt 3 600 ton foder i Kaskeluokt medföra en reell ökning av foderförbrukningen i Storuman med 2 400 ton, jämfört med nu gällande tillstånd. Bolaget har i sin MKB konsekvensbedömt en ökning med 2 400 ton, utöver redan tillståndsgivna 1 300 ton plus 550 ton, samt utöver slakteriets planerade foderanvändning, och kommit fram till att en sådan ökning ryms inom tillgängligt närsaltsutrymme i Storuman, liksom att förlägga 3 600 ton av foderförbrukningen vid Kaskeluokt och 650 ton vid Ankarsund. Bolaget noterar att miljöprövningsdelegationen också gör bedömningen att det finns utrymme för en ökning av foderförbrukningen vid fiskodlingarna med 2 400 ton.

Foderförbrukningen vid bolagets andra anläggningar kan beaktas

Såväl den faktiska som den tillståndsgivna foderförbrukningen vid bolagets andra fiskodlingsanläggningar i Storuman kan beaktas i begränsningen av hur mycket foder som får användas enligt det nu överklagade tillståndet.

Det är förvisso så att det nu sökta tillståndet inte kan begränsa tillstånden till verksamheterna i Ankarsund och Luspholmen, vilka får ses som separata verksamheter i miljörättsligt hänseende. Frågan i detta skede är emellertid inte om det sökta tillståndet kan begränsa andra tillstånd, utan om det sökta tillståndet kan begränsas så att den totala foderförbrukningen vid de tre odlingsanläggningarna i Storuman inte överstiger den totala konsekvensbedömda och godtagna mängden 4 250 ton.

Genom att bevilja den sökta verksamheten tillstånd i enlighet med bolagets yrkanden skulle tillståndet gälla med en maximal foderförbrukning om 3 600 ton i Kaskeluokt. Det får ses som ett åtagande från bolagets sida att genom reglering av foderförbrukningen i Kaskeluokt tillse att bolagets sammanlagda fiskodlingsverksamhet i Storuman, exklusive utfodring vid slakteriet, inte förbrukar mer än 4 250 ton foder per år, dvs. att den faktiska ökningen i fiskodlingsverksamheten inte överstiger de 2 400 ton som miljöprövningsdelegationen beviljat. Genom detta kan bolagets förstahandsyrkande beviljas. Åtagandet skulle också kunna formuleras som ett villkor för tillståndet i Kaskeluokt, av innebörd att bolaget inte får använda mer foder än att den totala foderförbrukningen för de tre odlingsanläggningarna uppgår till maximalt 4 250 ton per år.

Som alternativ till förstahandsyrkandet kan tillståndet uttryckligen ange att den högre fodermängden, överstigande 2 400 ton, endast får användas under förutsättning att det skett en motsvarande minskning av den tillåtna foderförbrukningen för odlingsanläggningarna i Ankarsund och Luspholmen. Genom att formulera andrahandsyrkandet på ett sådant sätt vill bolaget visa att begränsningen i rätten att använda den högre foderförbrukningen också kan kopplas till mer verifierbara, formella beslut att minska de tillåtna fodermängderna för odlingsanläggningarna i Ankarsund och Luspholmen.

Det finns flera fördelar med att bolaget på det sätt som har föreslagits kan samla en större del av sin verksamhet i Kaskeluokt. Genom den föreslagna koncentrationen kan bolaget bättre samordna och effektivisera sin verksamhet i Storumansjön. En koncentration ger också möjlighet för bolaget att avveckla fiskodlingsverksamheten i Luspholmen, vilken ligger avsevärt närmare Storuman tätort än Kaskeluokt, med fler närboende och därtill ett något sämre läge i sjön sett till utnyttjande av sjöns fosforretention. Koncentrationen ger på motsvarande sätt möjlighet att minska verksamheten i Ankarsund. Om bolagets överklagande inte beviljas kommer bolaget istället att behöva fortsätta använda verksamheterna i Ankarsund och Luspholmen i så stor utsträckning som möjligt, för att på så sätt kunna använda den tillståndsgivna totala foderförbrukningen om 4 250 ton.

Även om mark- och miljödomstolen anser att det ska tolkas som att de befintliga verksamheterna vid Ankarsund och Luspholmen inskränks till följd av den sökta verksamheten, bör det faktum att det är bolaget självt som innehar tillstånden för dessa verksamheter medföra att det saknas skäl till att dessa verksamheter skulle utgöra hinder för den sökta verksamheten. Det bör stå bolaget fritt att självt disponera över och samordna sina beviljade tillstånd.

Verkställighetsförordnande

Det föreligger förutsättningar för att meddela verkställighetsförordnande.

Den sökta verksamheten i Kaskeluokt är tänkt att ersätta fiskodlingsverksamheten vid Luspholmen och halvera fiskodlingsverksamheten i Ankarsund. Fiskodlingsverksamheten i Kaskeluokt är därför av stor betydelse för bolagets övriga verksamhet i Storuman. Bolaget har redan ansökt om ett nytt tillstånd för odlingsanläggningen i Ankarsund med en foderförbrukning om 650 ton.

Det är viktigt för bolaget att så snart som möjligt ha möjlighet att ta tillståndet för den sökta verksamheten i anspråk så att samordnandet av de olika verksamheterna kan påbörjas.

Den sökta verksamheten är begränsad vad gäller ianspråktagande av mark- och vattenområden. Vidare är de skador på miljön som kan uppstå om ett meddelat tillstånd tas i anspråk innan det vunnit laga kraft, och sedan upphävs, begränsade och kan läkas.

Arne Ferry m.fl.

Klagorätt

Till stöd för varför Arne Ferry m.fl. har klagorätt har framförts följande. Arne Ferry m.fl. har anknytning till Umans vatten och har själva upplevt störningar av Överumans Fisk AB:s fiskodlingar. Överumans Fisk AB bedriver faktisk förorening

av stränder, friluftsholmar, båtar, bryggor, Badsjön, båthamnen och Luspen naturreservat. Bl.a. i form av slippriga avlagringar vid stränder mer alger, fett och giftiga blågröna alger. Dessutom skapar transporter av fiskfoder och fisk olycksrisker. Men den planerade etableringen så kommer trafikvolymen att öka påtagligt i likhet med den ökade fiskhanteringen där behovet av slakt kommer att över 2,5 gånger.

Bolagets landbas på Kaskeluokt 2:11 ligger endast några hundra meter från planerad kassodling och utgör vidare ett störande moment för fritidshusägare. Det är inte enbart estetiska synintryck som störs utan faktiska föroreningar i form av fett, olja, alger och fiskfodersönderfall kommer även att förorena deras båtar och närmiljö.

På våren när Uman höjs så frigörs sedimenterad olja och fett. När det förstärks med utsläpp av olja, fett och fiskfodersönderfall från fiskodlingen sker en aggregering till dessa utsläpp. Då kan man se en ansamling av pollen i dessa oljesträngar, som med bakvatten driver runt fram till Badsjöns vattenintag.

På kanalsidan, mot Umluspens kraftverk, drabbas de boende med föroreningar av dessa oljesjok – förstärka med fett och fiskfodersönderfall – mot sina båtar, stränder och bryggor.

Under odlingssäsongen kommer olja och fett att transporteras hela väger ner till Umluspen. Vattenföringen från odlingarna kommer att driva föroreningsutsläppen längs södra sidan av Luspholmen.

Att enbart acceptera personer och fastighetsägare inom ett visst geografiskt avstånd från utsläppskällan är inte relevant vad gäller påverkan på vatten. Enklarest framgår detta av vad som händer vid avledning av vatten. En avledning i fjällområdet påverkar den aktuella vattenfåran hela vägen ner till havet. Detsamma gäller boende längst sjöar och vattenmagasin i älvens huvudfåra ända ned till Österfjärden. Dock spåds påverkan i dessa fall ut av tillkommande fosformängder vilket gör att påverkansgraden successivt minskar. Mot denna bakgrund påverkas boende längst

Storumans stränder liksom ett antal av de boende vid sjöar och magasin nedströms av utsläppen i sådan mån att de måste betraktas som sakägare. Man måste också se vidtynt på begreppet sakägare och göra avkall på strandägandet som krav.

LIS-områden bör skyddas från störande verksamhet eftersom de utgör lämpliga platser för byggnation av fritidshus. Nyligen har fritidshus på fastigheterna Rönnliden 1:17 och 1:18 byggts. Dessa fastigheter är belägna i ett utpekad LIS-område.

Björn Ferry och Heidi Andersson har fått Arne och Margareta Ferrys medgivande att försvara sin båt i båthuset till fastigheten Sågnäset 5. De äger även fastigheten Luspsjö 1:1 där de har konstaterat att den norra delen mot vattnet är förorenad av fiskolja från uppströms liggande fiskodling. Stenarna vid stranden är slippriga och hala.

Familjerna Andersson i Ensamheten äger fastigheten ensamheten 2:1 som är ett kooperativ med vattnet utanför fastigheten. Bostadsfastigheten för Jeanette och Kent Andersson heter Ensamheten 2:2.

Jan Kristiansson och Anna Kroik äger strandfastigheten Rönnliden 1:18 med fiskerätt i angränsande vatten. Daniel Westman äger Rönnliden 1:17 som är en strandfastighet med tillhörande fiskerätt. Carina och Peter Mörtsell-Karlsson äger Rönnäs 1:3 som är en fastighet med strandrätt. Medlemmarna i Östervik Luleloukt ekonomisk förening har även de strandfastigheter.

Till stöd för sitt överklagande har Arne Ferry m.fl., utöver vad som ovan sagts om störningar för de närboende i form av ytvattenpåverkan, anfört i huvudsak följande.

Miljökonsekvensbeskrivningen är bristfällig och ansökan ska avvisas

Tillståndet ska avvisas eftersom miljökonsekvensbeskrivningen är så bristfällig att den inte kan ligga till grund för ett ställningstagande till ansökan.

Bolaget har inte på ett tillfredställande sett utrett och redovisat annan möjlig odlingsverksamhet i ett slutet system, som RAS2020, som numer är att betrakta som bästa möjliga teknik.

Beträffade den ekonomiska kalkyl som presenterats har investeringsstöd inte ingått som en del i kalkylen. Någon ekonomisk kalkyl för RAS2020 har inte redovisats.

Bolaget har inte redovisat inte vilket foder man ämnar använda, namn och produktinnehåll saknas. Bolaget har i miljökonsekvensbeskrivningen inte heller redovisat på vilket sätt de uppfyller de allmänna hänsynsreglerna i miljöbalken.

Längst Umeälven förekommer två Natura 2000-områden (Umeälvens delta och Brattby) som till största delen ska skydda biotoper som är vattenanknutna. Särskilt skyddsvärd är bl.a. Ävjepilört som förekommer i båda områdena och som anges som särskilt känslig för övergödning. Områdena förekommer överhuvudtaget inte i miljökonsekvensbeskrivningen trots att de, mot bakgrund av områdenas vattenanknytning och Ävjepilörtens eutrofieringskänslighet, måste beaktas.

Om ansökan inte avvisas ska den avslås eftersom den inte är tillåtlig

För det fall domstolen inte avvisar ansökan ska den avslås. En miljöfarlig verksamhet får bedrivas endast om dess fördelar från allmän och enskild synpunkt överväger kostnaderna samt de skador och olägenheter som den förorsakar. Bolaget uppfyller inte dessa kriterier varför verksamheten inte är tillåtlig.

De allmänna hänsynsreglerna

Bolaget har att bevisa att de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken är uppfyllda. Bolaget har inte kunnat bevisa det.

Kunskapskravet är inte uppfyllt

Bolaget har inte visat någon beredskap för inverkan som stormar, ispress, sjukdomshantering och fiskrymningar m.m.

Odling i öppna kassar uppfyller inte kravet på bästa möjliga teknik

För fiskodlingsverksamhet är RAS2020 att betrakta som bästa möjliga teknik, detta såväl internationellt som enligt praxis som mark- och miljööverdomstolen. Odling i öppna kassar kan inte tillåtas på det inte utgör bästa möjliga teknik.

Odling i RAS är ekonomiskt hållbart. De beräkningar bolaget utfört baseras på felaktigt underlag och det förefaller som om avsikten varit att göra en så dyrbar RAS-etablering som möjligt. Möjligt investeringsstöd har inte tagits med vilket strider mot EU:s ansökningsanvisningar.

Vid odling i öppna kassar saknas reningsanläggning till skillnad vad som är fallet vid odling i RAS där vattnet kan renas. Slutlig recipient för utsläpp av föroreningar från odlingen är Bottenhavet. Vid odling i RAS elimineras däremot utsläpp av föroreningar. Inga växthusgaser frisätts heller och ingen fisk kan rymma.

Kravet på bästa möjliga teknik är inte heller uppfyllt vad gäller fiskfodret. Eftersom bolaget inte redovisar vilket foder som ska användas kan fodret inte heller bedömas utgöra bästa möjliga teknik. Bolaget har redogjort för att man vill gå tillbaka till foder med hög halt av fiskolja och fiskprotein. Detta foder är inte BAT eftersom hög halt av vildfångad fisk i fodret utarmar världshaven. Fodret innehåller även för mycket gifter som överförs till konsumenten. Bolaget har emellertid inte redovisat innehållet av persistent organic pollutants (POP).

Lokaliseringen är olämplig

Den valda lokaliseringen är olämplig sett till slam som flyter in till stränderna, fosfor som påverkar vattendraget och Bottenhavet, fiskrymning som gör att naturligt förekommande fiskar får mindre föda och sjukdomar sprider sig till vild fisk. Det sprider sig störande lukt från anläggningen. Anläggningen är vidare placerad så att närliggande LIS-områden kommer att påverkas av den. Att landbasen gränsar till LIS-område kommer att medföra att foderrören från landbasen kommer att belamra vattnet till kassarna och hindra båttrafik och det rörliga friluftss-

livet. Lokaliseringen av anläggningen medför även risk för förorening av dricks-
vatten. Utsläppen av föroreningar från anläggningen kommer även att beröra
kommunens vattentäkt.

Omhändertagande av sediment och sedimentdokumentation

Det saknas utredning som visar på mängd skadlig sedimentförekomst under
tilltänkta kassar finns beräknad. Inte heller finns beskriver hur föroreningarna ska
tas om hand. Enorma sedimentvolymmer kommer förväntas hamna under kassarna.

Bolaget har inte heller redovisat hur föroreningarna ska tas om hand trots att det
framgår 2 kap. 5 § miljöbalken att verksamhetsutövaren ska ta om hand sitt avfall.
Eftersom det inte finns någon möjlighet att samla upp avfall, fekalier och fosfor från
anläggningen strider öppen fiskodling mot principen om att förorenaren betalar.
Vattenbruk med öppen kassodling inte kan omhänderta sitt förorenande utsläpp och
den verksamhetsformen bör på denna grund inte vara tillåtlig.

Odlingsutrymme, fosforberäkningar och fosfortransport

Det finns inget utrymme för ytterligare etablering bolaget eftersom bolaget, med
befintliga odlingsstillstånd vid Lillströmholmen och Ankarsund redan tecknat in en
tredjedel av odlingsutrymmet.

Att redovisa mängden fosfortransport i älvar är svårt eftersom en del av utsläppet
från kassarna hamnar i sedimentet. Alla älvar och sjöar har vidare egna speciella
retentioner. Man måste ha en överblick av totaleffekten får vidtagen åtgärd för att få
ett slutligt utfall. Av det skälet är det rimligt att ta fram fosforbelastningen från hela
Umeälvens samtliga fiskodlingar, och räkna fram vad som hamnar ute i Bottenviken
vid Holmsund. Den slutliga recipienten är redan övergödd.

Bolaget har uppgett att drygt hälften av utsläppen av fosfor hamnar i sedimenten.
Det är inte en trovärdig uppgift.

I klarvattensjöar med låga närsalthalter utgörs huvuddelen av sjöns primär-
produktion (ca 70 procent) av bottenlevande alger och vattenväxter i litoralzonen.

Dessa alger utgör föda för bottenfauna, vilken i sin tur konsumeras av fisk. Storuman är idag påverkad av pågående vattenreglering som i stor utsträckning reducerar den biologiska produktionen på grunda bottnar via periodvis torrläggning, erosion och infrysning. Totalt sett så har sjöns biomassa och den biologiska produktionen minskat avsevärt. En fiskodlings punkttillskott av kloakavfall kan inte på något sätt ersätta de genom reglering minskade näringsämnen i litoralzonen. Vad som sker är att en fiskodling skapar ett nytt tillstånd med en avfallsdeponi vilken är skadlig för den levande bottenmiljön. Det finns inga vetenskapliga bevis för att någon restaureringseffekt uppstår. Fiskodling i reglerade vatten kan alltså inte ersätta en skadad strandzon eftersom näringsläckaget inte hamnar där det behövs, alltså i den skadade strandzonen.

Genom den ansökta verksamheten kommer miljö kvalitetsnormer för vatten att försämrats. Det står i strid med den s.k. Weserdomen.

Natura 2000

Den sökta verksamheten riskerar genom övergödning att påverka miljön i Natura 2000-området Umeälvens delta på ett otillåtet sätt.

Fiskhälsa

Den sökta verksamheten innebär en risk för fiskhälsan. Fisk i kassar är mer infektionskänsliga är vilt levande, varför fisksjukdomar ökat i spridning. BKD har tidigare konstaterats i Lillströmholmen och Ankarsund. Sjukdomar som drabbar den odlade fisken kan sprida sig till naturliga ekosystem. Det finns risk för en negativ påverkan av vildfisk.

Transporter

Vägen till Kaskeloukt är en svag grusväg som inte tål hög belastning. Speciellt vid årlig tjällossning förekommer alltid tjälskador och nedsatt framkomlighet, vilket talar mot bolagets tunga fodertransporter. Bolagets ökade odlingsvolym ger följd effekten att ökad mängd slaktfisk kommer transporteras längs Strandvägen. En utökade transportvolym längst Strandvägen utgör en utökad trafikfara. Strandvägen är smal och saknar trottoarer och möjlighet att anlägga sådana på grund av

utrymmesbrist. Vägens nordostliga sträckning stupar brant ner mot Uman så vid trafikincident finns ingen tillflyktsplats. Eftersom hängbron saknar bärighet för tunga godstransporter parkerar lastbilarna på kommunens utlagda grönområde vid hängbron. Här sker urlastning av foder och pålastning av fisk med hjälp av baklastare som kör över bron. Högt axeltryck kommer öka slitaget på bron. Med ökade transporter kommer grönområdet att nyttjas som en yrkesmässig omlastnings-terminal. Denna förorenande verksamhet, endast ca hundra meter från ett permanent bostadsområde och några hundra meter från kommunens badsjö, ska inte tillåtas.

Påverkan på rennäringsen

Två samebyar har sina flyttleder i direkt anslutning till planerade odlingar. Dessa renföringsleder är registrerade som ett riksintresse. Överuman fisk har inte fått samebyarnas samtycke till ny etablering vid Kaskeloukt i enlighet med bolagets förslag på lokalisering och den sökta verksamheten kommer att påverka rennäringsen på ett otillåtet sätt. Vid en avvägning mellan det befintliga riksintresset och intresset av att etablera ett vattenbruk i området så väger det utpekade riksintresset för rennäringsen tyngre.

Länsstyrelsen

Till stöd för sin inställning har länsstyrelsen anfört i huvudsak följande.

Bästa möjliga teknik

Vid verksamheten i Kaskeloukt har bolaget ansökt om tillstånd för ett system med odling i öppna kassar. Vid bedömningen har bolaget värderat öppna, semislutna och slutna/recirkulerande system (RAS). Bolagets samlade bedömning är att öppna kassar är den teknik som är industriellt möjlig att använda från teknisk och ekonomisk synpunkt.

Länsstyrelsen konstaterar att bästa möjliga teknik för fiskodling är en omdiskuterad fråga och att det finns många faktorer som spelar in i bedömningen. Vid all miljö-

farlig verksamhet gäller krav på att inte riskera att någon miljö kvalitetsnorm försämras. Länsstyrelsen anser att bolaget har visat att med rätt dimensionering och lokalisering på fiskodlingen bör ingen risk att någon statusklassificering förändras medföras. I bedömningen av bästa möjliga teknik ska aktuell lokalisering av verksamheten bedömas. Storuman, som verksamheten är planerat att anläggas i, är ett näringsfattigt regleringsmagasin som inte nödvändigtvis behöver påverkas negativt av en ökning av näringshalten.

Sammanfattningsvis bedömer länsstyrelsen att bolaget, genom sin miljökonsekvensbeskrivning, har visat att odling i öppna kassar på vald lokalisering är, för tillfället, bästa möjliga teknik. Då utveckling sker snabbt inom detta område ser länsstyrelsen positivt på den begränsade tillståndstiden och på utredningsvillkoret U4.

Fodermängd

Bolaget har i sitt förstahandsyrkande angett en önskad foderförbrukning om 3 600 ton per år. Länsstyrelsen motsätter sig detta, då den mängden skulle ta för stor del av Storumans odlingsutrymme i anspråk.

Bolaget har i sitt andrahandsyrkande angett en önskad foderförbrukning om 2 400 ton per år, samt därtill ökande förbrukning, när/om bolagets andra fiskodlingar i Storuman halverats respektive avslutats. Länsstyrelsen anser inte att det är möjligt att koppla en minskning av andra tillstånd till detta tillstånd. En anpassning till andra tillstånd kommer istället få hanteras via omprövning eller ändringstillstånd om övriga odlingar i recipienten avvecklas eller begränsas med anledning av det nu aktuella tillståndsärendet. Länsstyrelsen motsätter sig därför även detta yrkande och tillstyrker istället miljöprövningsdelegationens beslut om en foderförbrukning om 2 400 ton. Då fodermängden är direkt kopplad till fosformängd i fodret anser länsstyrelsen att den provisoriska föreskriften P1 ska kvarstå.

Verkställighet

Det rör sig om en helt ny verksamhet där det är av stor vikt att frågan blir slutligt avgjord, och att samtliga berörda får möjlighet att yttra sig, innan verksamheten sätts igång. Länsstyrelsen motsätter sig därför yrkandet om verkställighet.

DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen har tagit del av de handlingar som legat till grund för miljöprövningsdelegationens beslut och vad parterna har anfört skriftligt och vid sammanträde i domstolen. Syn har genomförts genom filmning som presenterades vid sammanträdet.

Ramen för domstolens prövning m.m.

Målet avser ansökan om tillstånd till fiskodling inklusive övervintring av fisk i öppna kassar samt landbaserad följdverksamhet. Verksamhetsområdet ligger inom fastigheterna Kaskeluokt 2:11 och Storumanskogen 1:1 samt inom samfälligheten Kaskeluokt s:3, allt i Storumans kommun.

Miljöprövningsdelegationen har godkänt miljökonsekvensbeskrivningen och meddelat tillstånd till verksamheten med föreskrivna villkor. Ett flertal närboende (Arne Ferry m.fl.) har överklagat beslutet och yrkat att det överklagade beslutet ska upphävas och att ansökan ska avslås eller avvisas. Även yrkanden om tillkommande villkor har framställts.

Även bolaget har överklagat miljöprövningsdelegationens beslut och yrkat att mark- och miljödomstolen ska meddela bolaget tillstånd med en högre maximal årlig förbrukning av fiskfoder, Bolaget har vidare framställt yrkanden om en ändring av den provisoriska föreskriften P1 och om tillkommande villkor.

Bolaget har även yrkat att Arne Ferry m.fl. ska avvisas på grunden att de saknar klagorätt.

Mark- och miljödomstolen kommer inledningsvis att ta ställning till frågan om vilka enskilda som kan anses vara berörda av miljöprövningsdelegationens meddelade beslut om tillstånd till fiskodling på sådant sätt att de ska anses ha klagorätt i målet. Därefter kommer domstolen att pröva om det finns skäl att upphäva miljöprövningsdelegationens beslut om tillstånd till den planerade fiskodlingen och avslå eller avvisa bolagets tillståndsansökan. För det fall domstolen kommer fram till att det inte föreligger skäl att upphäva det överklagade beslutet kommer domstolen att pröva om tillståndet ska ändras beträffande omfattning och/eller föreskrivna villkor.

Frågan om klagorätt

I 16 kap. 12 § första stycket miljöbalken anges att överklagbara domar eller beslut får överklagas av den som domen eller beslutet angår, om avgörandet gått honom eller henne emot. För att en person ska ha rätt att överklaga ett beslut krävs att beslutet antingen påverkar den klagandes rättsliga ställning, eller berör ett intresse som på något sätt erkänts av rättsordningen.

Rätten att vara part och att överklaga tillkommer varje person som kan tillfogas skada eller utsättas för någon annan olägenhet genom den verksamhet som det sökta tillståndet avser, om risken för skada eller olägenhet rör ett av rättsordningen skyddat intresse och inte är enbart eller teoretisk eller helt obetydlig. För den som inte själv är berörd av en verksamhet eller åtgärd bör en anknytning som endast grundar sig på allemansrätt aldrig vara tillräcklig för att klagorätt ska föreligga (se bl.a. prop. 1997/98:45 s. 476 ff.).

Nu planerad verksamhet avser en relativt stor fiskodling i öppna kassar med tillåten användning av 2 400 ton fiskfoder per år. Det går enligt domstolens mening inte att utesluta att den planerade verksamheten kommer att innebära viss påverkan på vattenmiljön och vattenkvaliteten, som inte kan anses vara enbart teoretisk och obetydlig, och att den påverkan kan uppstå även på förhållandevis långa avstånd från den planerade odlingsplatsen. De fotografier som getts in i målet visar på att det tidigare har förekommit problem med ytvattenmiljön i sjön. Domstolen kan inte

utesluta att de problem med vattenmiljön som redovisats i någon mån har ett samband med den fiskodlingsverksamhet som bolaget redan idag bedriver i Storumansjön. Det förhållande att det är svårt att avgöra vad som är orsaken till de problem som närboende upplevt tidigare bidrar till en osäkerhet i bedömningen av påverkansområdets utbredning vilket de närboende inte ska lastas för.

Ett flertal av de klagande har fastigheter med strandlinje mot Storumansjön. Mark- och miljödomstolen väljer mot den ovan beskrivna bakgrunden att betrakta dessa klagande som berörda på ett sådant sätt att de enligt 16 kap. 12 § miljöbalken har rätt att överklaga beslutet om tillstånd.

Anna Asplund, Jonathan Eriksson, Barbro Berg, Sten Kärrman, Marita Bände, Mikael Hellström, Björn Fjellström, Carina Fjellström, Solvig Hestner, Katarina Ivebo, Lennart Ivebo, Ulla Jansson Marklund, Roland Marklund, Ann-Mari Kristoffersson, Henry Kristoffersson, Eva Löfvenius, Tommy Löfvenius, Sofia Mörtzell Rönnholm, Magnus Rönnholm, Berit Nilsson, Markus Rönnholm, Bert-Ove Sandberg, Louise Sandberg, Lena Sislegård, Dan Sundström, Åke Tjernlund och Christer Vahlström äger fastigheter utan strandlinje. Mark- och miljödomstolen bedömer att de, mot den bakgrund som ovan redogjorts för, inte kommer att påverkas av den verksamhet som tillståndet avser. Även om avståndet mellan fastighetsgräns och strandlinje är varierande berörs inte dessa personer av den eventuella påverkan på vattenmiljön och vattenkvaliteten på ett sådant sätt att de ska anses ha rätt att överklaga beslutet. Det finns heller ingen annan omständighet som visar att de är berörda av den planerade verksamheten på ett sådant sätt. Deras överklaganden ska därför avvisas.

Ska ansökan avvisas?

Arne Ferry m.fl. har anfört att miljökonsekvensbeskrivningen har sådana brister att den inte borde ha godkänts och att tillstånd därför inte skulle ha lämnats. Det har bl.a. gjorts gällande att det finns brister avseende redovisningen om vad som utgör bästa möjliga teknik, i de ekonomiska kalkylerna, avseende riskerna för påverkan

på Natura 2000-områdena Umeälvens delta och Brattby och att det saknas redovisning om vilket foder som ska användas.

Mark- och miljödomstolen gör, i likhet med miljöprövningsdelegationen, bedömningen att den utredning som bolaget presenterat utgör ett fullgott underlag för prövningen av målet.

En miljökonsekvensbeskrivning har upprättats inför den ansökan som gavs in till miljöprövningsdelegationen år 2014. I samband med att beslutet överklagades till mark- och miljödomstolen, och efter att ärendet återförvisats av domstolen, har bolaget kompletterat underlaget.

Eftersom ansökan gavs in under år 2014 tillämpas 6 kap. miljöbalken i sin lydelse före den 1 januari 2018. Domstolen anser att miljökonsekvensbeskrivningen tillsammans med ingivna kompletteringar har möjliggjort såväl en identifiering och beskrivning av, som en slutlig och samlad bedömning av, miljöeffekterna. Domstolen finner därför att miljökonsekvensbeskrivningen ska godkännas. Vad Arne Ferry m.fl. anfört ger inte skäl till någon annan bedömning. Yrkandet om avvisning ska därför avslås.

Ska ansökan avslås?

Arne Ferry m.fl. har begärt att ansökan om tillstånd ska avslås. Som grund för sitt yrkande har ett antal omständigheter lyfts fram. Domstolens bedömning avseende dessa förhållanden redovisas i det följande.

Bästa möjliga teknik

I 2 kap. 3 § miljöbalken föreskrivs att alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd ska utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. I samma syfte ska vid yrkesmässig verksamhet bästa möjliga teknik användas.

Kravet på att bästa möjliga teknik ska användas innebär enligt förarbetena (prop. 1997/98:45, del 2, s. 17) att tekniken från teknisk och ekonomisk synpunkt måste vara industriellt möjlig att använda inom branschen i fråga. Det innebär att den ska vara tillgänglig och inte bara förekomma på experimentstadiet. Den behöver dock inte finnas i Sverige. Det angivna utesluter inte att det kan finnas flera tekniska system som håller sådan standard från miljöskyddssynpunkt att de kan få användas.

I praxis har det anförts att det synes pågå ett teknikskifte inom fiskodlingsbranschen till förmån för framförallt landbaserade recirkulerande anläggningar med s.k. RAS-teknik, se bl.a. Mark- och miljööverdomstolens dom den 28 mars 2018 i mål M 10773-16.

Den aktuella prövningen avser en nyetablering av en relativt stor fiskodling. Ansökan avser odling och övervintring av regnbåge i öppna kassar i Storumansjön. Frågan domstolen har att ta ställning till är om odlingen ska tillåtas ske i öppna kassar eller om en bättre teknik finns tillgänglig?

Bolaget har presenterat omfattande underlag till styrkande av att RAS-tekniken för närvarande inte är industriellt eller ekonomisk tillgänglig för odling av matfisk av kallvattenart, såsom regnbåge.

Enligt domstolens mening talar utredningen i målet sammantaget för att RAS-tekniken i dagsläget inte är industriellt tillgänglig eller ekonomisk bärkraftig för odling av matfisk på den aktuella platsen. Mot denna bakgrund bedömer mark- och miljödomstolen att odling med öppna kassar för tillfället är bästa möjliga teknik för den aktuella lokaliseringen i Storumansjön. Det underlag som presenterats av Arne Ferry m.fl. för att styrka att RAS-tekniken utgör bästa tillgängliga teknik ändrar inte domstolens bedömning.

Miljö kvalitetsnormer

Tillstånd får inte ges för en verksamhet som försämrar en miljö kvalitetsnorm eller äventyrar möjligheten att uppnå den. Det innebär, såsom det har förtydligats i EU-domstolens dom i mål C-461/13, även kallad Weserdomen, att tillstånd inte kan ges om verksamheten riskerar att orsaka en försämring av en ytvattenförekomst status eller äventyra uppnående av god status vid den tidpunkt som anges i direktivet. Av Weserdomen följer att det föreligger en försämring så snart statusen hos minst en av de ekologiska kvalitetsfaktorerna blir försämrade med en klass, även om denna försämring inte leder till en försämring av klassificeringen av ytvattenförekomsten som helhet (se Mark- och miljööverdomstolens dom i mål MÖD 2017:22).

Storumansjön är enligt Vatteninformationssystem Sverige (VISS) en sjö i Storumans kommun som ingår i Umeälvens huvudavrinningsområde och som förklarats vara en kraftigt modifierad vattenförekomst. Storumansjön bedöms ha en otillfredsställande ekologisk potential, en status som enligt gällande miljö kvalitetsnorm ska fortsätta att gälla fram till åtminstone år 2027, och dess kemiska ytvattenstatus uppnår inte god.

Bolagets verksamhet förväntas främst ha påverkan på den fysikaliska-kemiska kvalitetsfaktorn näringsämnen, särskilt totalfosfor. Storumansjön har idag hög status avseende näringsämnen vilket innebär att vattenförekomsten inte bedöms ha problem med övergödning.

Den sökta verksamheten innebär ett betydande punktutsläpp av totalfosfor och egentliga reningsmetoder saknas för det utsläpp som förväntas ske. Domstolen ser dock inte skäl att ifrågasätta de beräkningar som bolaget har redovisat gällande förväntade halter av fosfor i Storumansjön och konstaterar även att bolaget har arbetat aktivt med att hitta ett foder som ska minska påverkan från odlingen med avseende på fosforutsläppen.

Vad gäller frågan om övergödning delar mark- och miljödomstolen miljöprövningsdelegationens uppfattning att fosfortillskottet från den sökta verksamheten inte

riskerar att försämra statusklassificeringen av vattenförekomsten med avseende på näringsämnen. Mark- och miljödomstolen bedömer, att ett tillstånd för verksamheten inte kommer riskera att försämra miljö kvalitetsnormen eller äventyra uppnåendet av den.

Närsaltsutrymme

Bolaget har genomfört beräkningar som på ett transparent sätt visar att den sökta verksamhetens påverkan avseende fosfor inryms i det tillgängliga närsaltsutrymmet i Storumansjön. Verksamheten har lokaliserats till Storumansjön som uppges vara ett regleringsmagasin. Magasinet uppges därav snarare lida brist på näringsämnen till följd av den variation i vattenståndet som sker.

Mark- och miljödomstolen finner inte skäl att ifrågasätta de beräkningsunderlag som redovisats av bolaget eller påståendet att sjön utgör ett regleringsmagasin. Lokaliseringen framstår sett ur denna aspekt vara väl vald. Domstolen bedömer därmed att tillgängligt närsaltsutrymme i Storumansjön inte utgör ett hinder för den sökta verksamheten som sådan. Vad Arne Ferry m.fl. har invänt ändrar inte denna bedömning.

Olägenhet för människors hälsa

Arne Ferry m.fl. har gjort gällande att den planerade verksamheten kommer att medföra störningar för de närboende vars båtar och närmiljö drabbas av föroreningar i form av bl.a. fett, olja, alger, döda fiskar, lukt och onormalt många fåglar.

Med olägenhet för människors hälsa avses enligt 9 kap. 3 § miljöbalken störning som enligt medicinsk eller hygienisk bedömning kan påverka hälsan menligt och som inte är ringa eller helt tillfällig.

I målet har Arne Ferry m.fl. presenterat bevisning i form av omfattande fotodokumentation utvisande att det förekommer ytvattenpåverkan i Storumansjön. Bolaget har anfört att den ytvattenpåverkan som Arne Ferry m.fl. hänvisar till företrädesvis utgörs av naturliga företeelser.

Mark- och miljödomstolen konstaterar inledningsvis att den ytvattenpåverkan som förekommer i Storumansjön kan ha sitt ursprung i så väl naturliga företeelser som i bolagets odlingsverksamhet i sjön. Sannolikt är det så att både naturliga företeelser som odlingsverksamheten bidrar i olika, och från tid till tid varierande, mån. Det finns alltså stor osäkerhet i bedömningen av vad som är källan till ytvattenpåverkan.

Mot bakgrund av att det bevisligen förekommit problem med ytvattenkvaliteten och då det råder osäkerhet om vad som är källan till detta anser mark- och miljödomstolen det klarlagt att den sökta verksamheten riskerar att medföra skada eller olägenhet för människors hälsa i miljöbalkens mening. De olägenheter som förekommit och kan förutses uppstå utgör inte hinder för verksamhetens tillåtlighet utan är av sådan karaktär att den är acceptabel. Domstolen bedömer dock, i enlighet med vad som ovan nämnts, att det finns skäl att ytterligare utreda frågan om skyddsåtgärder och skjuta upp frågan om villkor gällande ytvattenpåverkan.

Lokalisering

Mark- och miljödomstolen instämmer i miljöprövningsdelegationens bedömning att den valda platsen utgör en lämplig lokalisering med hänsyn till bestämmelsen i 2 kap. 6 § miljöbalken. Det område som berörs av den sökta verksamheten omfattas inte av någon detaljplan eller områdesbestämmelse. Den ansökta verksamheten står heller inte i strid med Storumans kommuns översiktsplan.

Arne Ferry m.fl. har gjort gällande att den sökta verksamheten kommer att beröra närliggande LIS-områden, och då särskilt området Blassan, på ett otillåtet sätt. Inledningsvis kan nämnas att en LIS-plan, liksom kommunal översiktsplanering i övrigt, inte är juridiskt bindande utan ska fungera som ett beslutsunderlag bl.a. vid beslut om strandskyddsdispens och bygglov. Att ett område pekats ut i en LIS-plan ger den alltså inte i sig något skydd mot en mark- eller vattenanvändning som skulle kunna inverka på området värden. Mot denna bakgrund och med hänsyn till att det den sökta lokaliseringen markerats i LIS-planen som ett område för nyetablering av fiskodling bedömer mark- och miljödomstolen att den ansökta verksamheten inte står i strid mot Storumans kommuns LIS-plan.

Natura 2000

Arne Ferry m.fl. har gjort gällande att den ansökta verksamheten genom utsläpp av fosfor kommer att påverka miljön i Österfjärden, vilket omfattar Natura 2000-området Umeälvens delta.

Av 7 kap. 28 a § miljöbalken följer att det krävs tillstånd (s.k. Natura 2000-tillstånd) för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område.

Mot bakgrund av vad som mark- och miljödomstolen redogjort för ovan om utsläpp från den sökta verksamheten bedömer domstolen att det finns stöd för att den sökta verksamheten inte medför betydande påverkan på de värden som ska skyddas genom Natura 2000-området Umeälvens delta.

Detta innebär att det enligt domstolens bedömning inte föreligger någon risk att verksamheten kommer att påverka miljön i något Natura 2000-område på ett betydande sätt. En tillståndsprövning enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken första stycket krävs alltså inte.

Övriga sakfrågor

Vad avser riskerna för smittspridning och hot mot vilda fiskbestånd konstaterar mark- och miljödomstolen, i likhet med miljöprövningsdelegationen, att det är viktigt att fiskens hälsa är god och att fisksjukdomar begränsas genom åtgärder som hindrar smittspridning samt att verksamheten bedrivs så att antalet rymlingar i vattnet begränsas. Vad Arne Ferry m.fl. i dessa avseenden gjort gällande ger inte skäl till en annan bedömning än att den sökta verksamheten, med föreskrivna villkor, är tillåtlig.

Angående hot mot dricksvattenförsörjningen anser mark- och miljödomstolen att det inte framkommit några sådana omständigheter i målet som ger skäl för en bedömning att den sökta verksamheten skulle utgöra ett hot mot vattentäkten vid Brännholmen eller mot dricksvattenförsörjningen i Storumans kommun i övrigt.

Vad gäller frågan om ökade vägtransporter så kan mark- och miljödomstolen inledningsvis konstatera att den bevisning Arne Ferry m.fl. presenterat i den delen framförallt rör trafiksituationen på Strandvägen. Dessa vägtransporter omfattas inte av nu aktuella ansökan. Effekterna av de ökade vägtransporter som har samband med den sökta verksamheter bedömer domstolen är begränsade och godtagbara, särskilt med beaktande av att bolaget åtagit sig att undvika att på Kungavägen och andra anslutande vägar till Kaskeluokt köra tunga transporter under perioden med tjällossning.

Vad avser påverkan på rennäringsen delar mark- och miljödomstolen miljöprövningsdelegationens bedömning.

Sammanfattande bedömning

Domstolen bedömer sammanfattningsvis att RAS-tekniken i dagsläget inte är industriellt tillgänglig eller ekonomisk bärkraftig för odling av matfisk på den aktuella platsen. Mot denna bakgrund bedömer mark- och miljödomstolen att odling med öppna kassar för tillfället är bästa möjliga teknik för den aktuella lokaliseringen i Storumansjön. Ett tillstånd för verksamheten bedöms inte komma att försämra miljö kvalitetsnormen eller äventyra uppnåendet av den. Inte heller det tillgängliga närsaltutrymmet eller de olägenheter som kan förväntas, utgör ett hinder för den sökta verksamheten. Den ansökta verksamheten bedöms inte stå i strid med Storumans kommuns LIS-plan. Domstolen bedömer inte att det föreligger någon risk att verksamheten kommer att påverka miljön i något Natura 2000-område på ett betydande sätt och att en tillståndsprovning enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken första stycket därför inte krävs.

Domstolen konstaterar med utgångspunkt i de grunder som angetts ovan att det saknas skäl att avslå ansökan och att den ansökta verksamheten är tillåtlig.

Överklagandena från Arne Ferry m.fl. ska mot denna bakgrund avslås.

Tillståndets omfattning och villkor

Tillåten produktion

Bolaget har begärt att mark- och miljödomstolen ska ändra den av miljöprövningsdelegationen tillåtna foderförbrukningen från 2 400 ton per år till 3 600 ton per år. Bolaget har redogjort för att ett beviljat tillstånd för den sökta verksamheten om maximalt 3 600 ton fiskfoder skulle medföra en reell ökning av foderförbrukningen i Storumansjön med 2 400 ton eftersom bolaget avser samla en större del av sin fiskodlingsverksamhet i Storumansjön vid anläggningen i Kaskeluokt och avveckla fiskodlingsverksamheten vid Luspholmen samt halvera fiskodlingsverksamheten i Ankarsund. Detta skulle medföra en total foderförbrukning vid odlingsanläggningarna i Storumansjön om 4 250 ton vilket också är vad som tillåts som en konsekvens av miljöprövningsdelegationens beslut.

Länsstyrelsen har anfört att fiskodlingsverksamhet i Storumansjön med en samlad foderförbrukning om 4 250 ton foder per år kan tillåtas men delar miljöprövningsdelegationens bedömning om att tillståndet inte kan utformas på så sätt att en högre förbrukning av fiskfoder tillåts för det fall att tillstånden i Luspholmen och Ankarsund begränsas.

Domstolen konstaterar att den oenighet som föreligger mellan bolaget och länsstyrelsen respektive miljöprövningsdelegationen inte gäller vilket utrymme till foderförbrukning bolaget kan få ta i anspråk ur närsaltsynpunkt utan på vilket sätt det sökta tillståndet kan utformas.

Mark- och miljödomstolen bedömer att det finns utrymme att bevilja bolaget den ökade produktionsvolym som de begärt, d.v.s. en årlig användning av fiskfoder om 3 600 ton istället för 2 400 ton under förutsättning att förbrukningen reduceras i tillstånden för anläggningarna i Ankarsund och Luspholmen. Tillståndet ska regleras på så sätt att det framgår att den fodermängd som överstiger 2 400 ton endast får tas i anspråk efter att beviljade tillstånd för fiskodlingsanläggningarna i Ankarsund och Luspholmen reducerats/begränsats med en motsvarande minskning

av den tillåtna foderförbrukningen. När tillståndsgiven foderförbrukning för Ankarsunds odlingsanläggning halverats tillåts alltså foderförbrukningen öka med 650 ton och/eller när nuvarande tillstånd för Luspholmens odlingsanläggning återkallats eller löpt ut tillåts foderförbrukningen öka med 550 ton. Domstolen ser inte att verksamheterna på detta sätt görs beroende av varandra på ett otillåtet sätt och har på detta sätt inte heller tillåtit att bolaget totalt sett tar ett större näringsutrymme i anspråk utöver vad miljöprövningsdelegationen och länsstyrelsen bedömt vara rimligt.

Delegation D7

Domstolen har vid sammanträdet lyft frågan om formulering av meddelad delegation D7 gällande efterbehandling i miljöprövningsdelegationens beslut.

Miljöprövningsdelegationen har i villkor 19 föreskrivit att bolaget i god tid och minst sex månader innan verksamheten upphör ska lämna en anmälan till tillsynsmyndigheten och lämna in en efterbehandlingsplan. I villkoret anges även att undersökningar och de eventuella åtgärder som kan följa ska planeras och genomföras i samråd med tillsynsmyndigheten, som också ska pröva om planen kan godkännas. Miljöprövningsdelegationen har med stöd av 22 kap. 25 § tredje stycket miljöbalken överlåtit åt tillsynsmyndigheten att vid behov besluta om ytterligare villkor avseende godkännande av efterbehandlingsplanen. I skälen till beslutet har miljöprövningsdelegationens angett av delegationen skulle avse att godkänna planen och föreskriva om åtgärder.

Länsstyrelsen har vid sammanträdet uttryckt att de uppfattat att delegationen även omfattar att föreskriva villkor om efterbehandlingsåtgärder. Bolaget har vid sammanträdet uttryckt att man inte tolkat beslutet såsom att åtgärder kan föreskrivas av tillsynsmyndigheten och har invänt mot att tillsynsmyndigheten ska få rätt att föreskriva om efterbehandlingsåtgärder eftersom det enligt bolaget inte är en fråga av mindre betydelse.

Domstolen konstaterar att såsom beslutet formulerats har delegationen begränsats till att enbart godkänna planen, vilket i sig redan följer av villkor 19. Delegationen med nuvarande formulering förefaller därför utan funktion och kan enligt vad som följer av beslutets skäl inte ha varit syftet. Såsom beslutet är formulerat skulle situationen kunna uppstå att bolaget redovisar en efterbehandlingsplan på så sätt uppfyller villkor 19 oavsett om den godkänns eller inte. Ett godkännande av planen bör kunna kompletteras med villkor om specifika åtgärder. Av detta skäl bedömer domstolen att ska delegationen ska ändras så att den även omfattar att föreskriva villkor om åtgärder på sätt som följer av domslutet.

Uppskjutna frågor

Under rubriken "Uppskjutna frågor" i det av miljöprövningsdelegationens meddelade beslutet, redovisas i stort sett enbart de utredningsföreskrifter som bolaget ålagts att genomföra. Ett förtydligande saknas om vilka frågor som är uppskjutna och därmed vilka frågor miljöprövningsdelegationen så småningom kan föreskriva villkor om. Domstolen har vid sammanträdet lyft frågan om formulering av de uppskjutna i miljöprövningsdelegationens beslut. Bolaget och länsstyrelsen har ställt sig positiva till ett förtydligande av domstolen. Domstolen förtydligar de uppskjutna frågorna i huvudsak med länsstyrelsen och bolagets förslag på sätt som framgår av domslutet.

Domstolen ändrar också beslutet på så sätt att bolaget ska lämna förslag till villkor rörande samtliga av de uppskjutna frågorna.

Med anledning av de synpunkter som framkommit under målets handläggning ser domstolen skäl att förelägga bolaget att utreda vilka skyddsåtgärder som kan vidtas för att förebygga och minimera olägenhet till följd av eventuella problem med ytvattenkvaliteten, till följd av verksamheten. Bolaget ska i ett första skede utreda vilka skyddsåtgärder som kan vidtas där t.ex. länsar är en möjlig åtgärd. Vilka åtgärder som ska vidtas avgörs i samråd med tillsynsmyndigheten. Därefter ska bolaget utvärdera effekten av åtgärderna och redovisa detta tillsammans med förslag

till slutliga villkor. Utredningen ska slutligen redovisas senast tre år från den tid då verksamheten satts igång.

Provisoriska föreskrifter

Bolaget har föreslagit att mark- och miljödomstolen ska ändra den provisoriska föreskriften P1 till att den genomsnittliga fosforhalten i fodret inte får överstiga 0,81 procent räknat per kalenderår. Både länsstyrelsen och Arne Ferry m.fl. tycker att den ändrade utformningen är lämplig. Mark- och miljödomstolen som instämmer i att den föreslagna formuleringen är lämplig föreskriver därför om detta.

Domstolen har som nämnts ovan skjutit upp frågan om slutliga villkor gällande skyddsåtgärder för att motverka och minimera ytvattenpåverkan och bolaget ska under tiden utreda och utvärdera skyddsåtgärder. Som en del i utredningen ska bolaget bjuda in till ett årligt samrådsmöte med allmänheten. Detta för att berörd allmänhet ska få aktuell information om verksamheten och de skyddsåtgärder som vidtas och för att bolaget säsongvis ska få kännedom om eventuella störningarna som de närboende upplever. Förslagsvis ska samrådet ske under årets fjärde kvartal för att bolaget ska få återkoppling efter odlingssäsongen och ha möjlighet att hantera eventuella önskemål inför kommande odlingssäsong. Ett nytt provisoriskt villkor ska föreskrivas med denna innebörd.

Villkor om tillhandahållande av miljörapport

De miljörapporter som kommer in till tillsynsmyndigheten är allmänna handlingar och som utgångspunkt tillgängliga för envar i den utsträckning de inte innehåller sekretessbelagda uppgifter.

Enligt 30 kap. 23 § första stycket 1 offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), OSL, gäller sekretess, i den utsträckning regeringen meddelar föreskrifter om det, i en statlig myndighets verksamhet som består i utredning, planering, prisreglering, tillståndsgivning, tillsyn eller stödverksamhet med avseende på produktion, handel, transportverksamhet eller näringslivet i övrigt bl.a. för uppgift om en enskilds affärs- eller driftförhållanden, om det kan antas att den enskilde lider skada om uppgiften röjs.

Bestämmelsen kompletteras av regeringens föreskrifter i 9 § första stycket 1 offentlighets- och sekretessförordningen (2009:641), OSF, jämte punkt 40 i den till förordningen fogade bilagan av vilken bl.a. följer att sekretessen enligt 30 kap. 23 § OSL gäller tillsyn över miljöfarlig verksamhet och hantering av farligt avfall enligt miljöbalken och miljötillsynsförordningen (2011:13). Det anges dock att sekretessen bl.a. inte gäller för uppgifter i tillsynsverksamheten om intresset av allmän kändedom om förhållande som rör människors hälsa, miljön eller redligheten i handeln eller ett liknande allmänintresse har sådan vikt att uppgifterna bör lämnas ut.

Arne Ferry m.fl. har begärt att domstolen genom villkor ska föreskriva en skyldighet för bolaget att hålla miljörapporterna tillgängliga för allmänheten i omaskerat skick.

Domstolen konstaterar att de miljörapporter som Arne Ferry m.fl. vill ha tillgång till i omaskerat skick regelmässigt innehåller känslig företagsinformation som blir offentlig om miljörapporterna skulle tillhandahållas allmänheten på det sätt Arne Ferry m.fl. begärt. Det kan som utgångspunkt antas att bolagets lider skada av att sådana uppgifter om detaljer i dess produktion och verksamhet i övrigt lämnas ut.

Mot bakgrund av att miljörapporterna kommer innehålla sekretesskänslig information, då bolaget motsatt sig att tillhandahålla miljörapporterna i sin helhet och eftersom det inte på förhand är möjligt att göra en sekretessbedömning anser domstolen att det inte är lämpligt att föreskriva det villkor som Arne Ferry m.fl. begärt.

Domstolen kan dock ändå konstatera att kommunikationen med berörd allmänhet behöver förbättras vilket bedöms kunna ske genom det nya provisoriska villkoret om årsvisa samråd, se ovan.

Övrigt

Slutligen konstaterar mark- och miljödomstolen att miljöprövningsdelegationen lämnat tillstånd till verksamhet inom fastigheterna Gaskeluokt 2:11, Gaskeluokt S:3 och Storumanskogen 1:1 i Storumans kommun. Då fastigheterna Gaskeluokt 2:11 och marksamfälligheten Gaskeluokt S:3 år 2012 ändrade beteckning till Kaskeluokt 2:11 respektive Kaskeluokt S:3 justerar domstolen tillståndet i detta avseende. Verksamhetsområdet är dock alltjämt detsamma.

Verkställighetsförordnande

Bolaget har begärt att domstolen ska meddela ett förordnande om verkställighet enligt 22 kap. 28 § miljöbalken. Till grund för begäran har bolaget anfört följande. Den sökta verksamheten är tänkt att ersätta bolagets fiskodlingsverksamhet vid Luspholmen och halvera dess fiskodlingsverksamhet i Ankarsund är därför av stor betydelse för bolagets övriga verksamhet i Storuman. Det är viktigt för bolaget att så snart som möjligt få möjlighet att ta tillståndet för den sökta verksamheten i anspråk så att samordnandet av de olika verksamheterna kan påbörjas. Den sökta verksamheten är begränsad vad gäller ianspråktagandet av mark- och vattenområden. Vidare är de skador på miljö som kan uppstå om ett meddelat tillstånd tas i anspråk begränsade och kan läkas.

Enligt 22 kap. 28 § miljöbalken får mark- och miljödomstolen, när det finns skäl till det, förordna att tillståndet får tas i anspråk även om domen inte har vunnit laga kraft. Av förarbetena till bestämmelsen framgår att huvudregeln är att beslut om tillstånd inte blir gällande förrän de har vunnit laga kraft eftersom de i regel berör många olika intressen och ofta är av ingripande slag (prop. 1997/98:45 del 2, s. 247 f). Högsta domstolen har i NJA 2012 s. 623 angett principer för verkställighetsförordnanden. Enligt avgörandet bör det ligga på verksamhetsutövaren att påvisa konkreta skäl för ett verkställighetsförordnande och ange vilka beaktansvärda nackdelar som är förknippade med att tillståndet inte kan tas i anspråk omedelbart och vad som kan bli följden av att verksamheten förskjuts framåt i tiden. Det måste också krävas att verksamhetsutövarens intresse med viss marginal väger tyngre än de intressen som talar för att ett lagakraftvunnet avgörande föreligger

innan tillståndet får tas i anspråk. Särskild hänsyn ska tas till de skador på miljön som kan uppstå om tillståndet omedelbart tas i anspråk och de möjligheter som finns att läka sådana skador om tillståndsbeslutet upphävs eller ändras.

Domstolen bedömer att det i nu aktuellt fall finns förutsättningar för att meddela ett verkställighetsförordnande. Domstolen har i den bedömningen beaktat att bolaget på ett fullgott sätt redovisat såväl konkreta skäl för ett verkställighetsförordnande som beaktansvärda nackdelar förknippade att ett sådant förordnande inte skulle meddelats. Vad gäller frågan om beaktansvärda nackdelar tar domstolen också hänsyn till att bolaget gav in ansökan för den sökta verksamheten redan år 2014 och att en så lång tillståndsprocess i sig är förknippad med negativa konsekvenser för bolagets verksamhet. Slutligen har domstolen beaktat att det är fråga om framförallt en lokal påverkan på miljön och att det finns stor möjlighet att läka de skador som kan uppstå om tillståndsbeslutet upphävs eller ändras.

Sammanfattning

Mark- och miljödomstolen har bedömt att den ansökta verksamheten är tillåtlig och att överklagandena från Arne Ferry m.fl. därför ska avslås. Domstolen har därefter kommit fram till att det finns förutsättningar att bevilja bolaget den produktionsvolym som de begärt, d.v.s. en årlig användning av fiskfoder om 3 600 ton istället för 2 400 ton under förutsättning att förbrukningen reduceras i tillstånden för anläggningarna i Ankarsund och Luspholmen. Domstolen har kommit fram till att det finns skäl att ändra meddelad delegation gällande efterbehandling, de uppskjutna frågorna och de provisoriska föreskrifterna på så sätt som framgår av domslutet. Domstolen har vidare beslutat om en ny uppskjuten fråga och provisorisk föreskrift av innebörden att bolaget ska utreda vilka skyddsåtgärder som kan vidtas för att förebygga och minimera olägenhet till följd av eventuella problem med ytvattenkvaliteten och att bolaget ska bjuda in till ett årligt samrådsmöte med allmänheten. Slutligen har domstolen meddelat ett verkställighetsförordnande.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 10 mars 2021

Emma Lövgren

Åsa Larsson

I domstolens avgörande har tingsfiskalen Emma Lövgren, ordförande, och tekniska rådet Åsa Larsson samt de särskilda ledamöterna Christer Stenmark och Thomas Hasselborg deltagit. Föredragande har varit beredningsjuristen Isabelle Ekbäck.

Länsstyrelsen
Västerbotten

Beslut

Datum
2020-01-10

Ärendebeteckning
551-5376-2019

1(73)

Anläggningsnummer
2421-130-08

130-08
DOMARENS RÄTT
Domare 2:6

INKOM: 2020-02-06
MÅLNR: M 353-20
AKTBIL: 4

Överumans Fisk AB
genom ombud
Advokaten Joel Mårtensson
Mannheimer Swartling Advokatbyrå AB
Joel.martensson@msa.se

Tillstånd till fiskodling på fastigheterna Gaskeluokt 2:11, Gaskeluokt S:3 och Storumanskogen 1:1 i Storumans kommun

Verksamhetskod enligt miljöprövningsförordningen (2013:251): 5.10 B
(2 bilagor)

Beslut

Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen Västerbotten lämnar med stöd av 9 kap. miljöbalken Överumans Fisk AB, (556527-2977), tillstånd att anlägga och bedriva fiskodlingsverksamhet samt övervintring av fisk inom fastigheterna Gaskeluokt 2:11, Gaskeluokt S:3 och Storumanskogen 1:1 i Storumans kommun.

Tillståndet gäller för fiskodling och övervintring av fisk med en foderförbrukning av högst 2 400 ton per kalenderår.

Det geografiska område inom vilket fiskodling och förvaring får anläggas och bedrivs framgår av bilaga 1.

Tillståndet gäller i 15 år från det att beslutet har vunnit laga kraft.

Miljöprövningsdelegationen avslår bolagets förstahandsyrkande. Miljöprövningsdelegationen avslår vidare bolagets andrahandsyrkande i den del som avser tillstånd till ytterligare 650 ton foderförbrukning när Ankarsunds odlingsanläggning halverats och ytterligare 550 ton när tillståndet för odling vid Luspholmen återkallats eller löpt ut.

Miljöprövningsdelegationen avslår bolagets yrkande om verkställighetsförordnande. Tillståndet får tas i anspråk först när det vunnit laga kraft.

Den med tillståndet avsedda verksamheten ska ha satt igång senast fem (5) år efter det att detta beslut vunnit laga kraft annars förfaller tillståndet. Tillsynsmyndigheten ska meddelas skriftligt när verksamheten sätts igång.

Miljöprövningsdelegationen godkänner miljökonsekvensbeskrivningen.

Villkor

Allmänna villkor

1. Om inte annat följer av övriga villkor ska verksamheten bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad bolaget har redovisat i ansökningshandlingarna och i övrigt åtagit sig i ärendet.
2. I verksamheten ska alltid användas fiskfoder som ger minsta möjliga belastning på recipienten med bibehållet gott odlingsresultat och med hänsyn till djurskyddsaspekter.

Kemiska produkter och avfall

3. Kemiska produkter och farligt avfall ska hanteras och förvaras på tät yta utan golvavlopp, under tak och i övrigt på sådant sätt att eventuellt spill och läckage kan samlas upp. Kärll ska vara noggrant märkt med sitt innehåll. Absorptionsmedel och annan utrustning för omhändertagande av spill och läckage ska finnas tillgängligt.

Flytande kemiska produkter och flytande farligt avfall ska lagras inom invallade områden som är täta och beständiga mot det som förvaras. Invallningar ska vara dimensionerade så att de rymmer volymen av den största behållaren och 10 procent av övriga behållares sammanlagda volym. Invallningen ska skyddas mot nederbörd. Dubbelmantlade behållare får användas istället för invallning.

4. Verksamhetsutövaren ska årligen i samband med miljörapporten till tillsynsmyndigheten redovisa mängden animaliskt avfall inom respektive avfallskategori, hur det omhändertagits och vilka åtgärder som vidtagits för att minimera mängden avfall.

Död fisk

5. Vid stora mängder död fisk i kassarna ska detta anmälas till tillsynsmyndigheten.

Bolaget ska alltid ha en uppdaterad beredskapsplan för hanteringen av död fisk och fiskavfall i situationer med risk för onormalt stor fiskdöd.

6. Död fisk som flyter på ytan av odlingskassarna ska under produktions-säsongen (maj-oktober) avlägsnas och dokumenteras regelbundet, dock minst en gång per dag. Under övrig tid, av period med öppet vatten, ska avlägsnandet och dokumentationen ske minst en gång per vecka.

Undantag på grund av särskilda skäl kan medges av tillsynsmyndigheten efter anmälan av bolaget. Tillsynsmyndigheten har även möjlighet att kräva att bolaget avlägsnar död fisk oftare om det krävs med anledning av olägenhet för närboende eller liknande.

7. Död fisk ska ensileras med myrsyra i avvaktan på borttransport. I undantagsfall, vid extrem dödlighet (då dödligheten överstiger myrsyraanläggningens kapacitet), kan död fisk tas om hand genom nedgrävning eller omhändertas på annat sätt efter tillsynsmyndighetens medgivande. Eventuell nedgrävning får då endast ske på en av kommunen anvisad plats.

Buller

8. Den ekvivalenta ljudnivån från verksamheten får utomhus vid bostäder inte överstiga följande värde:

50 dBA	helgfri måndag-fredag	kl. 06.00–18.00
45 dBA	lördagar, söndagar och helgdagar	kl. 06.00–18.00
45 dBA	kvällstid	kl. 18.00–22.00
40 dBA	natttid	kl. 22.00–06.00

Arbetsmoment som typiskt sett kan medföra momentana ljudnivåer över 55 dBA vid bostäder får inte utföras nattetid kl. 22.00–06.00.

Kontroll av bullernivåerna ska genomföras så snart det skett förändringar i verksamheten som kan medföra ökade bullernivåer eller på tillsynsmyndighetens begäran. De angivna värdena ska då kontrolleras genom immissionsmätningar och/eller närfältsmätningar och beräkningar. Ekvivalentvärdena ska beräknas för de tider då bullrande verksamhet pågår.

Lukt

9. Verksamheten ska bedrivas så att luktolägenhet förebyggs och begränsas. Om luktolägenhet ändå uppkommer från verksamheten ska åtgärder vidtas i syfte att minimera olägenheterna. Klagomål om störande lukt vid verksamheten ska dokumenteras och tillsynsmyndigheten ska underrättas.

Fåglar

10. Odlingskassarna ska utrustas med fågelnät eller annan likvärdig anordning under odlingssäsong. Fågelskyddsnätens, eller annan likvärdig anordnings, funktion ska kontrolleras och dokumenteras minst en gång var 14:e dag. Vid eventuella brister ska nödvändiga åtgärder vidtas samt tillsynsmyndigheten underrättas. Undantag vid dykning samt på grund av särskilda skäl kan medges av tillsynsmyndigheten efter anmälan.

Rennäring

11. Bolaget ska årligen, inför tid på året då renar får vistas i området, bjuda in berörda samebyar till samråd för ömsesidig information som kan vara av vikt för att undvika störningar för renskötseln i området.

Samråd behöver inte ske om bolaget och berörda samebyar är överens om att det inte behövs.

Bolaget ska bekosta deltagandet i samråden för en företrädare för respektive berörd sameby.

12. Vid renflytt samt förekomst av fritt strövande renar förbi verksamhetsområdet ska personal som befinner sig ute på odlingsområdena Kaskeluokt och Ragnoberget omgående avlägsna sig till landbasen.
13. Runt de båda odlingsområdena och vinterförvaringsplatsen ska ett skyddsavstånd på 100 m markeras för att minska risken för att renskötare och renar kommer in på områden som kan hålla svaga isar till följd av verksamheten.

Sediment och bottenundersökningar

14. Bottenundersökningar ska genomföras minst vart tredje år. Undersökningen ska omfatta utbredningen av sediment, sedimentens tjocklek samt grad av syrebrist i sedimenten. Tillsynsmyndigheten får vid särskilda skäl besluta om annan tid eller annat intervall för kontrollen.

Förrymd fisk

15. Vid händelse av att en större mängd fisk rymmer eller tappas ska detta anmälas till tillsynsmyndigheten och åtgärder ska vidtas så snart som möjligt. En aktuell handlingsplan för vilka åtgärder som ska vidtas ska lämnas in för godkännande till tillsynsmyndigheten inom tre månader från det att tillståndet vunnit laga kraft. Handlingsplanen ska revideras vid eventuella förändringar i verksamheten och ständigt hållas uppdaterad.

Egenkontroll och journalföring

16. För verksamheten ska finnas ett aktuellt kontrollprogram som visar hur villkoren följs och hur verksamhetens påverkan på hälsa och miljö i övrigt undersöks. Recipientkontrollen ska ingå i kontrollprogrammet. I kontrollprogrammet ska anges mätmetoder, mätfrekvens och utvärderingsmetoder samt plan för att kontrollera och begränsa fisksjukdom och spridning av fisksmitta. Planen ska revideras vid eventuella förändringar i verksamheten och ständigt hållas uppdaterad. Förslag till kontrollprogram ska ges in till tillsynsmyndigheten senast tre månader efter att detta beslut vunnit laga kraft eller den senare tid som tillsynsmyndigheten bestämmer.
17. Odlingskassarnas funktion ska kontrolleras och dokumenteras regelbundet. Detta ska alltid ske efter det att en kasse slaktats tom samt därutöver minst två gånger under odlingssäsongen. Vid eventuella brister ska nödvändiga åtgärder vidtas.

18. Verksamhetsutövaren ska föra journal över verksamheten.

Journalföringen ska minst omfatta följande:

- Tillförd mängd foder (kg) per månad
- Fodrets fosforinnehåll
- Mängd (kg) insatt fisk vid varje insättningstillfälle
- Mängd (kg) fisk som tas ur odling till slakt, försäljning m.m. per månad
- Mängd (kg) fisksvinn per månad
- Mängd (kg) död och sjuk fisk som samlas in från odlingskassarna per månad
- Beräknad årlig bruttoproduktion av fisk (kg)
- Uppnådd foderkoefficient för den samlade fiskproduktionen per månad och som medelvärde per kalenderår
- Fisktätheten (kg/m³) per kasse och månad
- Utbrott av anmälningspliktig fisksjukdom och påvisad smitta efter kontroll av fiskhälsa
- Användning av läkemedel

Journalen ska finnas tillgänglig vid anläggningen och kunna visas upp på begäran. Journalförda uppgifter ska årligen redovisas till tillsynsmyndigheten i samband med miljörapporten.

Efterbehandling

19. I god tid och minst sex månader innan verksamheten upphör ska en anmälan göras till tillsynsmyndigheten och en efterbehandlingsplan lämnas in.

Efterbehandlingsplanen ska bland annat innehålla en beskrivning av borttagande av anläggningen på land och i vatten, omhändertagande av kemiska produkter och avfall samt efterbehandling av eventuellt förorenat mark- och vattenområde.

Efterbehandlingsplanen ska även innehålla aktuella information om sedimentens utbredning och djup samt förslag på åtgärder som lämpligen kan vidtas för att åtgärda eventuella ackumulationshögar (sediment). Åtgärdsförslagen ska omfatta en redogörelse av såväl de tekniska, ekonomiska som miljömässiga förutsättningarna.

Undersökningarna och de eventuella åtgärder som kan följa ska planeras och genomföras i samråd med tillsynsmyndigheten, som också ska pröva om planen kan godkännas.

Delegering

Miljöprövningsdelegationen överläter med stöd av 22 kap. 25 § tredje stycket miljöbalken åt tillsynsmyndigheten att vid behov besluta om ytterligare villkor avseende:

- D1. Avlägsnande av död fisk om olägenhet för närboende skulle uppstå, samt undantag från avlägsnandet av död fisk vid särskilda skäl, villkor 6
- D2. Omhändertagande av död fisk på annat sätt än med myrsyra, villkor 7
- D3. Undantag för fågelskyddsnet eller annan likvärdig anordning samt undantag för kontroll av dessa, villkor 10
- D4. Ändrad tid eller intervall för bottenundersökningar, villkor 14
- D5. Godkänna rutin för hantering av förrymd eller tappad fisk, villkor 15
- D6. Ändrat tidsintervall för att inkomma med uppdaterat egenkontrollprogram, villkor 16.
- D7. Godkännande av efterbehandlingsplan, villkor 19.
- D8. Undantag från avlägsnandet av död fisk i botten på odlingskassarna vid särskilda skäl, provisoriskt villkor P4.

Uppskjutna frågor

Miljöprövningsdelegationen skjuter upp avgörandet av slutliga villkor, med stöd av 22 kap. 27 § första stycket miljöbalken, i följande avseenden. Bolaget ska:

- U1. Utredda det bästa sättet att avlägsna död fisk från kassarna. Uppsamlingsanordningar ska installeras i kassar och utvärderas. Ifall detta inte skulle fungera tillfredsställande ska bolaget utvärdera andra lösningar.
- U2. Utredda möjligheterna att behålla kassar med fisk inom odlingsområdena vintertid.
- U3. Utredda bästa förvaringsmetoden för tomma ringar under vintern.
- U4. Utredda möjligheten att minska verksamhetens utsläpp av näringsämnen och andra restprodukter från fisk och foder vid odlingen.

Utredningen ska bland annat omfatta metoder och tekniker som innebär en möjlighet att samla upp och avlägsna fekalier och foderrester. Utredningen ska även redovisa andra sätt att minska utsläpp av näringsämnen och restprodukter. Bolaget ska utvärdera och jämföra metodernas tekniska, ekonomiska och miljömässiga förutsättningar i relation och kombination med varandra. Syftet är att finna en kombination av tekniker som ger bästa möjliga miljönytta och är ekonomiskt rimlig.

Bolaget ska under prövotiden genomföra utredningarna i samråd med tillsynsmyndigheten. När det gäller U2 ska det även ske i samråd med berörda samebyar. Bolaget ska då bekosta deltagande i samråd för en representant för respektive sameby.

Under prövotiden och till dess att miljöprövningsdelegationen har beslutat annat ska följande provisoriska föreskrifter gälla.

P1. Fosformängden i fodret får inte överskrida 19 440 kg per kalenderår.

P2 Bolaget ska installera en fast uppsamlingsanordning på minst en kasse.

P3 Inga tomma ringar får lämnas kvar i ytläge i odlingsområdena under vinterperioden när fisken har transporterats till slakt eller till vinterförvaringsplatsen.

P4 Död fisk i botten på odlingskassarna ska under produktionssäsongen (maj-oktober) kontrolleras och dokumenteras regelbundet. Död fisk på botten av kassarna ska avlägsnas efter islossningen inför den nya odlingsssäsongen, vid flytt av kassar, under hösten inför vintervilan, vid misstanke om att större mängder död fisk ansamlats på botten samt i övrigt på tillsynsmyndighetens begäran. Undantag på grund av särskilda skäl kan medges av tillsynsmyndigheten efter anmälan av bolaget.

Utredningarna U1-U4 tillsammans med förslag om slutliga villkor om utsläpp av näringsämnen och restprodukter ska lämnas till miljöprövningsdelegationen senast fem år från den tid då verksamheten har satts igång. Tillsynsmyndigheten ska meddelas då verksamheten sätts igång.

Delgivning av beslutet

Detta beslut delges genom kungörelse i Post- och Inrikes Tidningar samt i ortstidningarna Västerbottens-Kuriren, Folkbladet och Lokaltidningen i Sorsele-Storuman-Vilhelmina-Dorotea-Åsele-Lycksele vecka 3. Beslutet delges endast på detta sätt.

Skäl för beslutet

Förutsättningar för prövningen

Bolaget har ansökt om tillstånd till en ny fiskodlingsverksamhet för regnbåge i Storuman (benämnd Kaskeluokt). För närvarande har bolaget två fiskodlingar, en vid Ankarsund och en vid Luspholmen, samt ett fiskslakteri vid Luspholmen. Dessutom har en annan verksamhetsutövare (Umlax AB) en fiskodling vid Slussfors, belägen uppströms bolagets anläggningar. Samtliga verksamheter påverkar recipienten Storuman/Umeälven.

Miljöprövningsdelegationen har att pröva detta ärende efter återförvisning från Mark- och miljödomstolen (M 945-18). Miljöprövningsdelegationen avsåg den 2 mars 2018 bolagets ansökan om tillstånd för fiskodling i Kaskeluokt. Domstolen ansåg att ärendet inte hade blivit tillräckligt utrett.

Miljöprövningsdelegationen konstaterar att ramen för prövningen i detta ärende är begränsad till nu aktuell verksamhet och att man vid en sådan prövning inte kan inskränka befintliga verksamheters tillstånd. Miljö-

prövningsdelegationen har därför att utgå från att verksamheterna Ankarsund och Luspholmen har tillstånd och kan inte beakta eventuella framtida minskningar av dessa odlingar i denna prövning av en fiskodling i Kaskeluokt.

Miljökonsekvensbeskrivning

Eftersom ärendet är inlett under år 2014 men återförvisat bedömer miljöprövningsdelegationen att äldre bestämmelser för miljökonsekvensbeskrivningar gäller.

Miljöprövningsdelegationen konstaterar att bolaget har genomfört samråd och upprättat en miljökonsekvensbeskrivning enligt bestämmelserna i 6 kap. miljöbalken och förordningen om miljökonsekvensbeskrivningar. Miljöprövningsdelegationen finner att inlämnad miljökonsekvensbeskrivning uppfyller kraven och kan godkännas.

Lokalisering och bästa möjliga teknik

Bolaget anser att Storumansjön är väl lämpad för storskalig fiskodling genom sin storlek, goda djupförhållanden och lämplig omsättningstid. Andra faktorer som enligt bolaget talar för sökt lokalisering är att sjön är reglerad och näringsfattig. Därutöver har bolaget redan idag verksamhet i sjön och ett befintligt slakteri på Luspholmen, vilket de anser ger praktiska och företagsekonomiska fördelar med en utökad verksamhet i Storumansjön.

Bästa möjliga teknik ska användas vid yrkesmässig verksamhet så långt det inte är orimligt. Med bästa möjliga teknik avses att tekniken ska vara ekonomiskt och tekniskt möjlig för branschen typiskt sett. Tekniken måste från teknisk och ekonomisk synpunkt vara industriellt möjlig att använda inom branschen i fråga. Det innebär att den ska vara tillgänglig och inte bara förekomma på experimentstadiet. Den behöver dock inte finnas i Sverige. Anläggningen ska också kunna drivas utan ekonomiskt stöd.

För fiskodling finns olika typer av system, metoder och tekniska lösningar. Olika tekniker lämpar sig dessutom olika bra i olika miljöer och för olika fiskarter samt för olika odlingsstadier av fisken. En teknik kan som exempel vara lämpligt för sättfiskodling men inte lika bra för matfiskodling. Fiskodlingsverksamhet kan delas upp i två huvudgrupper, dels landbaserad odling som genomförs i tråg eller i dammar, dels sjö- och havsbaserade odlingar som genomförs i en avgränsad del av ett större vattenområde. Båda huvudgrupperna kan ha mer eller mindre kontakt med vattenområdet utanför fiskodlingen, ibland pratar man om öppna, semislutna respektive slutna odlingsystem.

Miljöprövningsdelegationen konstaterar att ett öppet odlingsystem ofta saknar möjlighet till uppsamling och rening av restprodukter (så som exempelvis foderspill och fekalier) samt barriärer för att förhindra spridning

av smitta och parasiter. En viss utveckling och förbättring har dock skett under de senaste decennierna när det gäller miljöbelastningen från kassodling av fisk. Detta gäller exempelvis optimering av givor och minskat spill av foder samt minskad fosforhalt i fodret.

I motsats till öppna system har slutna odlingssystem, så kallade recirkulerande anläggningar, RAS, nästan ingen kontakt med recipienten. Uppemot 98 % av vattnet recirkuleras inom anläggningen och vattnet renas från både närings- och smittämnen. Som alternativ till öppna och recirkulerande system finns semislutna system där vatten som tas in i anläggningen kan renas och kontrolleras både före intag och utsläpp. Risken för spridning av smitta och parasiter både till och från anläggningen kan också begränsas. Utgående vatten från anläggningen kan renas från näringsämnen och sediment vilket också innebär att lokaliseringen av anläggningen kan underlättas och miljöpåverkan begränsas.

För odlingsverksamheten i Kaskeluokt ansöker bolaget om tillstånd för ett öppet odlingssystem där uppsamling av död fisk och rening av näringsämnen och restprodukter ska utredas under en provotid. Bolaget har kompletterat ansökan och miljökonsekvensbeskrivningen och anser att, utifrån tillgängliga kommersiella tekniker, är odling i öppna kassar det enda tekniskt och ekonomiskt möjliga alternativet för en matfiskodling av regnbåge på denna lokalisering i nuläget. Bolaget anser också generellt att bästa möjliga teknik för odling av regnbåge utgörs av öppna kassar.

Mark- och miljööverdomstolen har i ett antal avgöranden (bl.a. mål nr M 8374-15, M 1425-17 och M 10773-16) framhållit att odling i öppna kassar inte ger möjlighet till någon uppsamling eller rening av foderrester och fekalier och att det – i förhållande till andra utsläppskällor – är fråga om en ansenlig mängd fosfor och kväve som släpps ut utan att tekniken medger någon annan metod för begränsning av utsläpp än minskad produktion. Domstolen uttalar vidare att om verksamhetsutövaren väljer tekniken öppna kassar måste höga krav ställas på bolagets redovisning av alternativa produktionsmetoder.

Miljöprövningsdelegationen konstaterar att även om det är tekniskt möjligt att uppföra en RAS-anläggning i Kaskeluokt har bolaget genom sin utredning visat att det inte kan anses ekonomiskt rimligt att använda den tekniken för att odla regnbåge till matfiskstorlek. När det gäller semislutna system är detta en teknik under utveckling. Miljöprövningsdelegationen anser att bolaget har visat att det finns för stor osäkerhet i dagsläget för att säga om semislutna kassar klarar de förhållanden som gäller i Kaskeluokt. Det finns bl.a. stora osäkerheter vad gäller om kassarna klarar islossning. För detta krävs mer utredning på plats i en befintlig verksamhet.

Miljöprövningsdelegationen menar att redovisning av teknikval och produktionsmetoder bör bedömas utifrån vald lokalisering. Nu aktuell plats för fiskodling utgörs av ett näringsfattigt reglerat vattendrag. Det är inte fråga

om lokalisering av en verksamhet till ett område med ogynnsamma recipientförutsättningar. Miljöprövningsdelegationen anser att lokaliseringen kan anses som lämplig trots att verksamhetens valda metoder och teknik idag innebär betydande utsläpp av näringsämnen och restprodukter.

Miljöprövningsdelegationen anser att bolaget på ett tillräckligt sätt har visat att det i dagsläget inte finns andra kommersiellt tillgängliga odlingstekniker än öppna kassar att direkt implementera i verklig odling avsedd för regnbåge. Bolaget har även visat varför det i dagsläget skulle vara orimligt med andra system och metoder ur kostnadssynpunkt jämfört med miljönyttan. Miljöprövningsdelegationen anser att bolaget nu har visat att föreslaget odlings-system med öppna kassar för tillfället är bästa möjliga tillgängliga teknik i rådande lokalisering. Utsläppen av näringsämnen och restprodukter är dock betydande varför miljöprövningsdelegationen anser att bolaget ska utreda ytterligare metoder och tekniker för uppsamling och rening i syfte att minska pågående utsläpp.

Miljö kvalitetsnormer för vatten och näringsämnen

Odlingsverksamheten vid Kaskeluokt medför utsläpp av föroreningar i vattenförekomsten Storuman SE722188-156091. Miljöprövningsdelegationen konstaterar att en förutsättning för verksamhetens tillåtlighet är att verksamheten inte försämrar vattenförekomstens status.

Vattenförekomsten, som är ett kraftigt modifierat vatten, bedöms idag ha en otillfredsställande ekologisk potential och enligt gällande miljö kvalitetsnorm ska denna status fortsätta att gälla åtminstone fram till 2027. Skälet till att förekomsten har otillfredsställande ekologisk potential är att den är reglerad för kraftverksproduktion. Vattenförekomsten bedöms inte kunna nå god ekologisk status utan att det vidtas åtgärder som ger en betydande negativ påverkan på samhällsviktig vattenkraftsproduktion.

Den kemiska ytvattenstatusen är uppnår ej god. Bedömningen av den kemiska ytvattenstatusen baseras på att gränsvärdet för överallt överskridande ämnen, kvicksilver och polybromerade difenyletrar, inte uppnås. Övriga parametrar har inte klassats. Miljö kvalitetsnormen är god kemisk status med undantag för mindre stränga krav för just kvicksilver och polybromerade difenyletrar.

Miljöprövningsdelegationen konstaterar att av de s.k. särskilt förorenande ämnen som ska ingå i bedömningen av vattenförekomstens ekologiska status bidrar odlingens utsläpp endast till förekomst av ämnet ammoniak som bildas från det ammoniumkväve som odlingen släpper ut till vattnet.

Miljöprövningsdelegationen konstaterar vidare att inget av de prioriterade ämnen som ingår i bedömningen av kemisk ytvattenstatus används vid odlingen och att utsläpp av dessa ämnen därför inte kan inverka negativt på den kemiska statusen.

Enligt miljö kvalitetsmålet ”Ingen övergödning” ska halterna av gödande ämnen i mark och vatten inte ha någon negativ inverkan på människors hälsa, förutsättningar på biologisk mångfald eller möjlighet till allsidig användning av mark och vatten.

De fosfortillskott som sker från fiskodlingarna i Storuman sker till oligotrofierade reglerade vattenkraftsmagasin där ett visst utsläpp av näringsämnen bidrar till att återskapa naturliga näringsnivåer. Ekosystemen i dessa magasin gynnas därför av ett visst näringstillskott som inte ger en förändrad statusklassificering och en stor del av näringsämnena tas omhand i näringskedjorna i både Storuman och nedströms liggande regleringsmagasin inklusive fastläggs genom fosforretention.

För att bedöma odlingsutrymmet vid Kaskeluokt har bolaget, med avseende på fosfor, utgått från ett beräknat referensvärde som avser en hypotetisk bakgrundshalt (d.v.s. utan mänsklig påverkan). Bolaget jämför därefter referensvärdet med en nuvarande uppmätt fosforhalt för att bedöma kvarvarande närsaltsutrymme. Närsaltsutrymmet har bolaget sedan räknat om till en fodermängd med slutsatsen att den ansökta fodermängden utifrån att andra odlingar läggs ner eller minskas (2 400 ton) inte skulle förändra statusklassningen av sjön Storuman. Bolaget menar att den planerade verksamheten även med hänsyn tagen till befintliga verksamheter inte riskerar att överskrida närsaltsutrymmet i sjön Storuman och därmed inte riskerar att försämra statusklassificeringen av vattenförekomsten med avseende på näringsämnen. Bolaget hänvisar också till att recipientkontrollen hittills uppvisat goda miljöförhållanden och hög ekologisk status.

Miljöprövningsdelegationens samlade bedömning av den planerade odlingsverksamhetens inverkan på vattenförekomsten Storuman är att verksamheten inte kommer att motverka eller hindra att den ekologiska potentialen och den kemiska ytvattenstatusen i Storumansjön kan följas, samt att verksamheten inte riskerar att försämra någon enskild kvalitetsfaktor. Miljöprövningsdelegationen anser därmed att verksamheten kan tillåtas utifrån miljö kvalitetsnormerna för vatten.

Bolagets beräkningar visar att 80 % av Storumans odlingsutrymme skulle tas i anspråk om tillstånd till en foderförbrukning på 3 600 ton tilläts. Bolaget har dock hävdade att bara en tredjedel av fosfor från fiskodlingen är tillgänglig för ekosystemet och att den faktiska fiskodlingspotentialen därmed är större än beräkningarna. Miljöprövningsdelegationen bedömer att en förutsättning för tillåtligheten är att verksamheten ryms inom tillgängligt närsaltsutrymme. Länsstyrelsen har framfört att det finns anledning att ställa sig frågande till om det är lämpligt att ta en så stor andel av sjöns odlingsutrymme i anspråk. Om en foderförbrukning på 2 400 ton tilläts kommer verksamheten att nyttja 59 % av kvarvarande närsaltsutrymme. Med anledning av de osäkerheter som finns i beräkningarna och utifrån en försiktighetsprincip förespråkar länsstyrelsen därför att tillståndet begränsas till en foderförbrukning på maximalt 2 400 ton. Miljöprövningsdelegationen gör samma bedömning som

länsstyrelsen och avslår därför bolagets förstahandsyrkande. Det inte är lämpligt att en verksamhetsutövare genom tillstånd ”invecknar” hela utrymmet så att klassgränsen inte överskrids. Detta skulle förhindra etablering av andra verksamhetsutövare, med planerade utsläpp till samma vattensystem. Miljöprövningsdelegationen anser dock att det finns utrymme för att tillåta en foderförbrukning på 2 400 ton.

Rennäring

Enligt 3 kap. 5 § miljöbalken ska markområden som har betydelse för rennäringen så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra näringarnas bedrivande. Områden som är av riksintresse för rennäringen ska skyddas mot sådana åtgärder. Bestämmelsen avser att ge ett grundskydd för rennäringen mot åtgärder i samhällsbyggandet och i annan verksamhet som innebär oåterkalleliga ingrepp i de avsedda mark- och vattenområdena eller som i andra avseenden påtagligt försvårar näringarnas bedrivande. Skyddet för rennäringen som riksintresse förstärker rennäringens skydd ytterligare och syftar till att bibehålla förutsättningarna för näringen genom att ge de viktigaste områdena inom varje sameby ett särskilt skydd.

I området finns två samebyar, Vapsten och Ubmeje Tjeälddie. Fiskodlingsområdena samt vinterförvaringsplatsen ligger i direkt anslutning till flyttleder av riksintresse för rennäringen. För Vapstens sameby berörs flyttlederna av odlingen i Kaskeluokt och Ragnoberget medan för Ubmeje Tjeälldies del ligger vinterförvaringsplatsen Strömsundsviken på en flyttled inom deras område.

Av beskrivningen av riksintressen inom Vapstens sameby framgår att redovisade flyttleder är huvudflyttleder och används kontinuerligt. Ubmeje Tjeälddie har i samrådsprocessen meddelat bolaget att de inte hade något att erinra över den planerade vinterförvaringen i Strömsundsviken. Vapstens sameby har tidigare framfört att fiskodlingsverksamheten innebär en ökad risk för splittring av renhjorden då den påverkar en flyttled som dessutom utgör gräns mellan två samebyar. Om renhjorden splittras innebär det ökade bevakningskostnader. Samebyn anser att bolaget inte lämnat några förslag till skyddsåtgärder som tar hänsyn till rennäringen och att ansökan är allt för bristfälligt för att kunna ligga till grund för myndighetens beslut.

Bolaget bedömer att vid en renflytt längs med en sjö, sker flytten kontrollerat av renskötarna, ofta med hjälp av skottrar samt är under påverkan och styrning från renskötarna. Det som skulle kunna innebära en störning för renarna är då den mänskliga aktiviteten. Bolaget har därför gjort åtaganden om att ingen personal ska vistas på isen när renar flyttas eller vistas där samt att ett skyddsavstånd på 100 m runt odlingsområdena ska markeras upp för att minska risken att renar och renskötare kommer in på områden som kan hålla svaga isar.

Miljöprövningsdelegationen anser att ansökt fiskodlings inverkan på rennäringen främst består av påverkan på flyttlederna. Fiskodlingens odlingsverksamhet bedrivs främst under de tider på året då samebyarna inte vistas i området. Fiskodlingens läge kan försvåra flytten av renar men med hänsyn till föreskrivna villkor om bl.a. samråd, ingen personal på isen vid renflytt och utmärkning av området, anser miljöprövningsdelegationen att verksamheten kan tillåtas utifrån ett rennäringssperspektiv.

Miljöprövningsdelegationen anser att det är viktigt att samebyarna ges möjlighet till att erhålla och utbyta information om vad som händer inom verksamheten som kan påverka rennäringen, allt för att undvika eventuella störningar för rennäringen. För att samebyarna ska få möjlighet att påverka har miljöprövningsdelegationen valt att föreskriva ett villkor om årligt samråd. Det är viktigt att båda samebyarna ges möjlighet att närvara. Samebyarna är ofta hårt belastade av diverse samråd och liknande som rör deras verksamhet. För att samebyarna ska ha en reell möjlighet att delta på samråden anser miljöprövningsdelegationen att det är rimligt att bolaget bekostar samebyarna deltagande med vardera en representant på samråden. Om samebyarna och bolaget är överens om att det inte behövs något samråd får detta uteslutas.

Precis som bolaget åtagit sig anser miljöprövningsdelegationen att det är viktigt att odlingsområdena märks upp samt att personal inte vistas på isen när renar är i området. Miljöprövningsdelegationen har därför valt att föreskriva detta som villkor.

Bolaget har även yrkat att under en prövotid utreda möjlighet att behålla kassarna med fisk inom odlingsområdena vintertid. Miljöprövningsdelegationen anser att detta är en förändring som kan påverka samebyarna i hög grad varför miljöprövningsdelegationen har föreskrivit att utredningen ska ske i samråd med samebyarna och tillsynsmyndigheten. Även här ska bolaget bekosta deltagande vid samråd för en representant för respektive sameby.

Vidare vill bolaget utreda vilken den bästa förvaringsmetoden är för tomma ringar under vintern. Som skydd för rennäringen har miljöprövningsdelegationen föreskrivit ett provisoriskt villkor att inga tomma ringar får lämnas kvar i ytläge i odlingsområdena när fisken har transporterats för slakt eller till vinterförvaringsplatsen. Den kommande utredningen som bolaget ska utföra får visa på om detta är ett lämpligt alternativ eller inte och hur det kan påverka rennäringen.

Planförhållanden, strandskydd och friluftsliv

Nu aktuell odlingsverksamhet strider inte mot gällande översiktsplan. Verksamheten berörs inte av någon detaljplan eller områdesbestämmelser.

Sjön Storuman omfattas av det generella strandskyddet. Vid en tillståndsprovning av en verksamhet som ligger inom strandskydd ska strandskyddsbestämmelserna beaktas. Fiskodling av nu ifrågavarande slag är en sådan verksamhet som måste ligga i eller intill vattnet. Miljöprövningsdelegationen anser vid en avvägning att strandskyddsintresset i det här fallet får vika till förmån för ansökt etablering.

Miljöprövningsdelegationen bedömer att den påverkan som verksamheten kan medföra på friluftslivet kan accepteras.

Sammantaget gör miljöprövningsdelegationen bedömningen att varken planförhållanden, strandskyddet eller påverkan på friluftslivet utgör hinder för tillåtlighet.

Villkor

Flera av villkoren som miljöprövningsdelegationen har beslutat om är i överensstämmelse med eller liknande de villkor som bolaget själva har föreslagit eller villkor som kan anses normala för den sökta verksamheten. Dessa villkor motiveras därför inte särskilt.

Det allmänna villkoret syftar till att verksamheten ska bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med de uppgifter bolaget lämnat i ansökan och med vad som framgår av bolagets åtaganden.

Miljöprövningsdelegationen menar att det är av betydelse att bolaget använder fiskfoder som ger minsta möjliga belastning för recipienten med bibehållet gott odlingsresultat och med hänsyn till djurskyddsaspekter. Det är vidare av betydelse att bolaget så långt det är möjligt försäkras om att fodret framställs på ett miljömässigt hållbart sätt.

Död fisk

Miljöprövningsdelegationen anser att det är viktigt att tillsynsmyndigheten får kännedom om när större mängder död fisk uppkommer. Med större mängd menar miljöprövningsdelegationen att en dödlighet på 5 % per kasse skulle kunna utgöra ett riktvärde för när tillsynsmyndigheten ska underrättas. Miljöprövningsdelegationen bedömer att det behöver föreskrivas ett villkor för rutiner för kontroll och omhändertagande av död fisk för att minska risken för uppkomst av olägenheter.

I villkor regleras även hur ofta död fisk vid yta av kassarna ska omhändertas, vilket föreskrivits till minst en gång per dag under odlingssäsongen. Det är viktigt att döda fiskar omhändertas regelbundet med hänsyn till de olägenheter (exempelvis fett, dålig lukt, ansamling av fåglar och ökad sedimentation) som annars kan uppstå för närboende. När det gäller att avlägsna död fisk i botten av kassarna har detta föreskrivits som utredningsvillkor samt provisoriskt villkor. Död fisk på botten av kassarna ska avlägsnas

minst efter islossningen inför den nya odlings säsongen, inför varje flytt av kassar, under hösten inför vintervilan och vid misstanke om att större mängder död fisk ansamlats på botten samt i övrigt på tillsynsmyndighetens begäran. Miljöprövningsdelegationen anser att föreskriven frekvens av omhändertagande borde vara tillräckligt, i alla fall under en provotid. Tillsynsmyndigheten kan även begära att död fisk från kassarna ska avlägsnas oftare om det krävs. Undantag från detta villkor kan beslutas av tillsynsmyndigheten efter anmälan (t.ex. vid hård vind eller när isförhållandena inte tillåter).

Död fisk ska i första hand ensileras så som bolaget redovisat i ansökan. Vid extrem dödlighet då kapaciteten i anläggningen inte räcker till och det annars skulle uppstå olägenhet kan dock fisk bortskaffas genom nedgrävning eller omhändertas på annat sätt. Tillsynsmyndigheten måste ge sitt medgivande till sättet omhändertagandet ska ske på. Vid nedgrävning ska kommunen föreskriva lämplig plats.

Fågelskyddsnet

Miljöprövningsdelegationen anser att det är rimligt att fågelskyddsnet används eller att annan likvärdig skyddsåtgärd vidtas och att dess funktion regelbundet kontrolleras för att säkerställa att funktionen inte brister, exempelvis genom hål i näten. Syfte är att förhindra både ansamlingar av fåglar och att undvika att fåglarna får kontakt med den odlade fisken.

Miljöprövningsdelegationen bedömer också att undantag för att nätet eller likvärdig skyddsåtgärd ska finnas på plats eller kontroll av nätet kan medges vid dykning samt på grund av andra särskilda skäl, t.ex. extrema väderförhållanden. Detta ska i så fall anmälas till tillsynsmyndigheten.

Sediment

Miljöprövningsdelegationen anser att bolaget ska kontrollera utbredningen och tjockleken på de sediment som fiskodlingsverksamheten bidrar till. Bolaget ska även regelbundet kontrollera förekomsten av syrefria sediment som en del av egenkontrollen men även som en del i bolagets växelbruk (d.v.s. att kassarna ska flyttas inom och mellan odlingsområden i syfte att undvika uppkomsten av syrefria bottenar). Bolaget har åtagit sig att utföra filmning av sedimenten under vissa förhållanden. Miljöprövningsdelegationen anser dock att det ska föreskrivas i ett villkor att undersökning ska ske och att det ska ske fortlöpande, minst vart tredje år.

Vid behov kan tillsynsmyndigheten besluta om annan tid för undersökning eller annat intervall om det föreligger särskilt skäl. Ett särskilt skäl skulle kunna vara att tidigare undersökningar visar att det är tillräckligt med ett längre tidsintervall.

Förrymd fisk

Om större mängd fisk rymmer eller tappas, oavsett om det är vid hantering, på grund av bristande funktion i kassarna eller vid sabotage, är det viktigt att rutiner finns för vilka åtgärder som ska vidtas. Miljöprövningsdelegationen anser att dessa rutiner ska godkännas av tillsynsmyndigheten. En åtgärd för att begränsa antalet rymlingar i vattenområdet kan exempelvis vara att om en större andel fisk rymmer omgående bedriva riktat fiske i området kring odlingskassarna.

Det är mycket viktigt att verksamheten bedrivs på ett sådant sätt som minimerar risk för att fisk rymmer eller tappas. Det är därför viktigt att kassarnas funktion kontrolleras regelbundet så att eventuella brister upptäcks och kan åtgärdas.

Journalföring och kontroll

Miljöprövningsdelegationen anser att det är viktigt att bolaget ska föra journal över verksamheten och att journalföringen ska omfatta minst det som redogörs för i villkor om journalföring. Utöver det som står i det villkoret kan det finnas uppgifter som ska redovisas i miljörapporten, som t.ex. uppkomst av annat avfall än fiskavfall.

Miljöprövningsdelegationen har inte reglerat foderkoefficienten eller mängden fisk som maximalt får produceras. Bolaget ska dock journalföra tillförd mängd foder, uppnådd foderkoefficient och fodrets fosforinnehåll. Mängden fisk som sätts in i kassarna för odling och mängden fisk som tas ur odling för slakt eller försäljning ska vägas och journalföras.

Miljöprövningsdelegationen anser det motiverat att journalföra fisksvinn samt död och sjuk fisk. Med fisksvinn avses fiskavfall och den fisk som inte går till slakt, inklusive rymlingar, tappad fisk m.m. En anledning till att journalföra död fisk är att bolaget ska ha kontroll på att dödligheten i odlingen inte är onormal. Om det visar sig att mängden självdöd fisk är onormal ska åtgärder vidtas. Det är även viktigt att åtgärder vidtas för att fiskar som rymmer inklusive annat svinn begränsas.

Fisktätheten regleras främst i djurskyddslagstiftningen där Jordbruksverket är ansvarig myndighet och länsstyrelsen ansvarar för kontroll och tillsyn inom djurskydd. Det är likväldigt motiverat att i miljöbalkstillståndet reglera att fisktätheten ska journalföras. Kunskap om fisktätheten är t.ex. av betydelse för rätt dosering av mängden foder, god fiskhälsa och minimering av mängden död fisk.

Miljöprövningsdelegationen menar vidare att journalföring ska ske av eventuella sjukdomsutbrott av anmälningspliktig fisksjukdom eller påvisad smitta samt eventuell tillsats av läkemedel i foder.

Riskerna med verksamheten ska undersökas och bedömas fortlöpande och systematiskt från hälso- och miljösynpunkt, enligt reglerna om egenkontroll i förordningen (1998:901) om verksamhetsutövarens egenkontroll. För att underlätta det egna utförandet, och tillsynsmyndighetens granskning av egenkontrollen, ska verksamhetsutövaren upprätta ett kontrollprogram som hålls aktuellt och som vid behov revideras när verksamheten ändras.

För den typ av verksamhet som ansökan gäller anser miljöprövningsdelegationen att det är viktigt att det inom ramen för verksamhetens egenkontroll finns en väl fungerande recipientkontroll.

Det är viktigt att fiskens hälsa är god och att fisksjukdomar begränsas genom åtgärder som hindrar smittspridning. Frågor relaterade till smittskyddet påverkar människors hälsa och miljön, varför dessa frågor ska hanteras enligt miljöbalken. Miljöprövningsdelegationen anser därför att bolaget ska ha en plan för att kontrollera och begränsa fisksjukdom och smittspridning. Planen ska ständigt revideras och hållas aktuell samt ingå i kontrollprogrammet.

Efterbehandling

Verksamheten kan medföra föroreningskador. Enligt miljöbalken ska den som förorenat också betala för sanering. Miljöprövningsdelegationen har därför föreskrivit att bolaget ska lämna in en efterbehandlingsplan till tillsynsmyndigheten och delegerat till tillsynsmyndigheten att godkänna planen och föreskriva om åtgärder. Eftersom en vanligt förekommande påverkan från fiskodlingsverksamheter är sedimentlagringar vill miljöprövningsdelegationen särskilt uppmärksamma bolaget på att detta ska ingå och kontrolleras i efterbehandlingsplanen. Sedimentens utbredning och djup ska undersökas, fotodokumenteras och eventuellt åtgärdas i anslutning till att verksamheten upphör. Tillsynsmyndigheten får i samband med att efterbehandlingsplanen godkänns avgöra om åtgärder behöver vidtas.

Tillståndstid

Bolaget har i första hand yrkat att tillståndet inte ska tidsbegränsas. För det fall att miljöprövningsdelegationen finner att tillståndet likväl ska tidsbegränsas, yrkar bolaget på att tidsbegränsningen bestäms till i vart fall 15 år.

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden och länsstyrelsen har ansett att tillståndstiden ska begränsas och att 15 år är en lämplig tid.

Miljöprövningsdelegationen anser också att tillståndet ska tidsbegränsas. Miljöprövningsdelegationen anser att en tillståndstid om 15 år möjliggör drift av en odling under en period då ny teknik och nya metoder utreds. Fiskodlingar är en bransch där det råder osäkerheter kring teknikval för odling och andra uppsamlingsmetoder av restprodukter och näringsämnen. Enligt bolagets uppgifter beräknas en odlingscykel pågå under 2,5-3 år. 15 år medger drift under minst fyra odlingscykler samt tid för en eventuell

omprövning alternativt avveckling av fiskodlingen. Den begränsade tillståndstiden säkerställer att verksamheten omprövas inom rimlig tid och att ny förbättrad odlings- och reningsteknik eventuellt kan införas och föreskrivas efter det att utredningar och eventuell praxis definierat vad som framgent ska anses utgöra bästa möjliga teknik.

Tillåtlighet och sammanfattande bedömning

Miljöprövningsdelegationen anser att bolaget har visat att odling i öppna kassar för tillfället är bästa möjliga tillgängliga teknik på rådande lokalisering och med hänsyn tagen till vad som är ekonomiskt rimligt. Verksamheten kommer inte att motverka eller hindra att den ekologiska potentialen och den kemiska ytvattenstatusen i Storumansjön kan följas, och inte heller riskerar verksamheten att försämra någon enskild kvalitetsfaktor. Verksamheten kan även accepteras ur rennäringsynpunkt. Vissa frågor har skjutits upp för att utredas vidare.

Miljöprövningsdelegationen anser med hänsyn till vad som ovan sagts och med de begränsningar och skyddsåtgärder som bolaget har genomfört och avser att genomföra samt med de villkor som föreskrivs i tillståndet att den föreslagna lokaliseringen kan tillåtas under förutsättning att tillståndet tidsbegränsas. Ansökan kan därför bifallas på det sätt och i den omfattning som framgår av beslutet.

Uppskjutna frågor

Miljöprövningsdelegationen anser att det är motiverat att vissa frågor utreds under en provotid. Kopplat till dessa provotider har även några provisoriska villkor föreskrivits. De närmare skälen för vissa uppskjutna frågor har tidigare redogjorts för under respektive sakområde (rennärning och villkor för död fisk). Övriga motiveras nedan.

Miljöprövningsdelegationen har föreskrivit att en fast uppsamlingsanordning ska installeras på minst en kasse. Länsstyrelsen har yrkat att detta ske direkt vid uppstart av odlingen och bolaget har lämnat det oemotsagt.

Miljöprövningsdelegationen anser att det är rimligt. Bästa sättet att utreda möjligheten till om uppsamlingsanordning för död fisk kan fungera på anläggningen får anses vara att installera uppsamlingsanordningen på försök. Att enbart utgå från hur det har fungerat i andra anläggningar ger inte en lika klar bild av hur det kan fungera i Kaskeluokt.

Bolaget vill utreda bästa förvaringsmetoden för tomma ringar under vintern. Miljöprövningsdelegationen anser att det är lämpligt eftersom det är svårt att förutse den bästa förvaringen, dock har ett provisoriskt villkor föreskrivits om att inga tomma ringar får lämnas kvar i ytläge i odlingsområdena när fisken har transporterats för slakt eller till vinterförvaringsplatsen. Detta villkor anser miljöprövningsdelegationen är viktigt som skydd för rennärigen.

Miljöprövningsdelegationen anser att det i aktuellt ärende finns god grund att föreskriva provotid för att utreda metoder och tekniker för att minska verksamhetens utsläpp av näringsämnen och restprodukter. Eftersom det pågår en teknikutveckling inom branschen är det inte heller orimligt att bolaget utreder framtida alternativa odlingstekniker vid den aktuella lokaliseringen. Med odlingstekniker avser miljöprövningsdelegationen t.ex. semislutna kassar eller annan eventuell framtida teknik.

Miljöprövningsdelegationen anser att provotidsutredningen också ska omfatta utvärdering av metoder som möjliggör uppsamling av foderrester och fekalier. Andra sätt att minska utsläpp av näringsämnen och restprodukter ska också utredas. Det kan exempelvis röra sig om effektivare utfodringsystem eller ett effektivare foder med ett mindre fosforinnehåll. Resultaten från utredningarna ska presenteras på ett sådant sätt att olika metoders ekonomiska och miljömässiga förutsättningar blir jämförbara.

Befintliga fiskodlingar i sjön Storuman har tillstånd baserade på förbrukningen av fiskfoder. Miljöprövningsdelegationen avser inte att reglera foderkoefficienten i villkor. Det är framförallt fodermängden och dess innehåll av fosfor och kväve som styr utsläppsmängden av näringsämnen. Miljöprövningsdelegationen anser att fosfor, till skillnad från kväve, är en begränsande tillväxtfaktor för alger och växtplankton. Miljöprövningsdelegationen reglerar därför enbart odlingens näringsämnespåverkan genom att reglera fosformängden i fodret i ett provisoriskt villkor. Mängden 19 440 kg är justerad utifrån bolagets egna yrkande och det faktum att miljöprövningsdelegationen tillåter en förbrukning av 2 400 ton istället för bolagets yrkande på 3 600 ton.

Miljöprövningsdelegationen bedömer att fem år är en rimlig tid för att bolaget ska hinna förbereda, genomföra och utvärdera teknik för uppsamling och rening av näringsämnen och partiklar samt att genomföra de övriga utredningar som satts på provotid. Bolaget har själva yrkat på fyra år men eftersom miljöprövningsdelegationen föreskrivit fler utredningar än bolaget anser miljöprövningsdelegationen att tiden ska utökas med ett år jämfört med bolagets förslag.

Verkställighet

Miljöprövningsdelegationen bedömer att det saknas skäl för att meddela omedelbar verkställighet av tillståndet. Ansökan rör en ny verksamhet och verksamheten tillhör de verksamheter som anses ha automatisk betydande miljöpåverkan. Det har kommit in synpunkter på ansökan gällande bland annat teknikvalet och påverkan på rennäringsringen. De skäl som bolaget anfört motiverar inte undantag från huvudregeln att ett tillstånd får tas i anspråk först sedan det vunnit laga kraft. Detta sammantaget medför att miljöprövningsdelegationen bedömer att det inte är lämpligt att meddela verkställighet. Ansökan om verkställighetsförordnande ska därför avslås.

Delegering

Miljöprövningsdelegationen får delegera till tillsynsmyndigheten att besluta i frågor av mindre betydelse. Miljöprövningsdelegationen bedömer att i de avseenden delegation skett till tillsynsmyndigheten är villkoren av mindre betydelse och därför är det lämpligt att överlåta till tillsynsmyndigheten att besluta i dessa frågor.

Igångsättningstid

Miljöprövningsdelegationen ska besluta om vilken igångsättningstid som ska gälla för verksamheten. Praxis är normalt fem år och det är också den tiden som bolaget har yrkat på. Miljöprövningsdelegationen beslutar i enlighet med bolagets yrkande. Med igångsättningstid avser miljöprövningsdelegationen i detta fallet att minst en odlingskasse med fisk ska finnas på plats.

Redogörelse för ärendet

Bakgrund

För närvarande har bolaget två fiskodlingar, en vid Ankarsund och en vid Luspholmen, samt ett fiskslakteri vid Luspholmen.

Bolaget planerar att anlägga en ny större fiskodling vid Kaskeluokt samtidigt som bolaget planerar att halvera produktionen vid Ankarsund samt att upphöra med odling vid Luspholmen. Bolaget planerar att odla regnbåge i Kaskeluokt.

Sedan ansökan lämnades in år 2014 har förutsättningarna för bolagets övriga verksamhet i Storuman förändrats något. Fiskodlingen vid Luspholmen har beviljats ett tidsbegränsat tillstånd till fortsatt fiskodlingsverksamhet med en foderförbrukning om 550 ton. Tillståndet har vunnit laga kraft. När tillståndet i Kaskeluokt är beviljat kommer dock odlingsverksamheten att så snart som möjligt flyttas från Luspholmen till Kaskeluokt. Om tillståndet i Kaskeluokt däremot inte beviljas kommer verksamheten vid Luspholmen att fortgå i enlighet med det beviljade tillståndet.

Gällande tillstånd avseende Ankarsund är från år 2008 och enligt förevarande tillstånd får bolaget maximalt förbruka 1 300 ton foder per kalenderår. Verksamheten i Ankarsund har tidigare varit tänkt att halveras efter att det sökta tillståndet till ny verksamhet i Kaskeluokt beviljats. Då tillståndprocessen för Kaskeluokt dragit ut på tiden har samfällighetsföreningen i Ankarsund ställt krav på att verksamheten halveras trots att tillståndet ännu inte beviljats. En process för nytt tillstånd i Ankarsund har påbörjats.

För fiskslakteriet gäller tillståndet för att slakta 1 500 ton fisk per år samt hantera animaliska biprodukter kategori 3 (ensilering av slakteriavfall). I det tillståndet ingår förvaring av 500 ton slaktmogen fisk i vattenområdet utanför

slakteriet. Vid ett tillstånd i Kaskeluokt kommer denna verksamhet att behöva utökas till en nivå på 4 000 ton per år. Dessutom kommer som mest 1 600 ton fisk att förvaras i vattenområdet utanför slakteriet i Luspholmen. Förvaringen sker i huvudsak under senhösten och stödutfodring kommer då att bli nödvändig. Bolaget har lämnat in en ansökan till miljöprövningsdelegationen angående utökning av slakteriet.

Redovisade förändringar förutsätter dock ett tillstånd till ny fiskodling vid Kaskeluokt.

Tidigare tillståndsprövning

Miljöprövningsdelegationen avslag den 2 mars 2018 (ärende 551-3318-2014) bolagets ansökan om tillstånd för fiskodling fastigheterna Gaskeluokt 2:11, Gaskeluokt S:2 och Storumanskogen 1:1 i Storumans kommun.

Beslutet överklagades till Mark- och miljödomstolen av bolaget. Mark- och miljödomstolen undanröjde beslutet och återförvisade målet till miljöprövningsdelegationen för fortsatt handläggning.

Samråd

I mars 2013 höll bolaget samråd med länsstyrelsen och miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen vid Storumans kommun. Vid samrådet meddelade länsstyrelsen sökanden att verksamheten automatiskt innebar betydande miljöpåverkan enligt 6 kap. 4 § miljöbalken.

Bolaget har därefter även genomfört ett separat informationsmöte med kommunstyrelsen i Storuman.

Inbjudan till samråd och samrådsunderlaget har skickats till berörda samebyar. Samebyarna har även delgetts ytterligare tillfälle att yttra sig över en mindre ändring under processen via ett utskick.

Två samrådsmöten har genomförts för fastighetsägare i Kaskeluokt samt ett samrådsmöte för boende längs Strandvägen och Luspgränd under maj månad 2013. I maj 2013 genomfördes även ett samråd med alla fastighetsägare inom samtliga skifteslag där hela eller delar av skifteslaget ingår i ett område med en radie av sex kilometer från den planerade odlingen. Till samrådet inbjöds även samtliga fastighetsägare i Ankarsund och allmänheten. Inbjudan genomfördes via annonsering i Storumanbladet.

Utöver aktuella samrådsmöten har även ett informationsmöte hållits i november 2013 om genomförda undersökningar och erhållna resultat.

Skriftligt samråd har genomförts med Jordbruksverket, Statens fastighetsverk, Trafikverket och Naturvårdsverket.

Ärendets handläggning

Efter återförvisning av ärendet har miljöprövningsdelegationen gett bolaget möjlighet att revidera ansökan samt komplettera ansökan med de handlingar som lämnades in till domstolen i överklagningsärendet samt eventuellt andra handlingar som bolaget vill åberopa i ansökan. Efter att bolaget kompletterat handlingarna kungjordes ansökan i ortstidningarna den 4 oktober 2019 och remitterades till Jordbruksverket, Hav- och vattenmyndigheten, Naturvårdsverket, Länsstyrelsen, Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden i Storuman kommun, Sametinget, Vapstens och Ubmeje Tjeälddie samebyar. Yttranden har kommit in från Sametinget, Länsstyrelsen, Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden samt en privatperson (som representerar flera fastighetsägare). Bolaget har bemött yttrandena.

Ansökan

Yrkanden

Bolaget ansöker om tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken att på fastigheterna Gaskeluokt 2:11, Gaskeluokt S:3 och Storumanskogen 1:1 i Storumans kommun i huvudsaklig överensstämmelse med ansökan anlägga och bedriva fiskodling och övervintring av fisk,

- i första hand med en maximal foderförbrukning om 3 600 ton per år
- i andra hand med en maximal foderförbrukning om 2 400 ton per år samt därtill ytterligare 650 ton foderförbrukning efter att tillståndsgiven foderförbrukning för Ankarsunds odlingsanläggning halverats och därtill ytterligare 550 ton när nuvarande tillstånd för odling vid Luspholmen återkallats eller löpt ut, innebärande en total tillåtlig foderförbrukning om maximalt 3 600 ton per år.

Bolaget yrkar vidare att miljöprövningsdelegationen

- bestämmer igångsättningstiden till fem år från dagen då tillståndet vinner laga kraft
- meddelar verkställighetsförordnande, samt
- godkänner den till ansökan bifogade och därefter kompletterade miljökonsekvensbeskrivningen.

Bolaget yrkar slutligen att tillståndet inte ska tidsbegränsas. För det fall att miljöprövningsdelegationen finner att tillståndet likväl ska tidsbegränsas, yrkas att tidsbegränsningen bestäms till i vart fall 15 år.

Åtaganden

Bolaget har i ansökningshandlingarna åtagit sig att:

- Fördela odlingsvolymen på två odlingsområden, dock inte nödvändigtvis helt jämnt fördelad mellan de två odlingsområdena.
- Områdena ska övervakas för att minska risken för sabotage eller andra skador
- Utfodring kommer att genomföras med modern teknik. Utfodringen kan skötas genom ett automatiserat utfodringssystem såväl som genom utblåsningsrör som styrs elektroniskt men inte automatiserat.
- Död fisk kommer att avlägsnas dagligen från vattenytan, med undantag av säkerhets- och arbetsmiljöskäl vilket gör att bortplockning inte kommer att ske när svåra eller riskfyllda väderförhållanden föreligger eller när isen har dålig hållfasthet, och därtill från botten av kassarna vid vissa tidpunkter eller då omständigheterna så föranleder. Ingen plockning kommer heller att ske på allmänna helgdagar från mitten av november till mitten av maj. I enlighet med bolagets förslag till utredningsvillkor U4 kommer möjligheterna att installera uppsamlingsanordningar att utredas
- Väl valda rutiner kommer att införas och all personal kommer att informeras och utbildas gällande dessa.

Bolaget har vidare åtagit sig att minimera påverkan på infrastrukturen genom att:

- Tunga transporter kommer att undvikas under perioden med vårförfall.
- Anslutningsvägar och elanslutningsvägar kommer att så långt det skäligen är möjligt dras längs befintliga vägar och rågångar.

Bolaget har åtagit sig att minimera påverkan på djurlivet genom att:

- Bolaget kommer att vara anslutet till Jordbruksverkets kontrollprogram (eller motsvarande organisation om förändringar inom det nationella hälsoprogrammet genomförs).
- Endast nyttja godkänt avelsmaterial för produktion av yngel.
- Kontrollera rom och fisk inför försäljning eller flyttning.
- Hålla en god smittskyddshygien.
- Följa det regelverk som finns vid eventuella sjukdomsutbrott för att minimera risken för sjukdomsspridning.
- Upprätta säkerhetsområden med övervakning runt odlingarna, med övervakning om skäligen möjligt.
- Återfånga förrymd fisk så långt som möjligt och i den mån fiske tillåts av berörda fiskerättsägare.
- Genomföra årlig kontroll och lagning av kassar.
- Använda fågelnet över kassar under odlingssäsongen.
- Utöva skydds jakt på djur som orsakar olägenheter inom området.

Bolaget har åtagit sig att minimera påverkan från avfall genom att:

- Allt avfall som uppkommer i verksamheten kommer i möjligaste mån att sorteras och återvinnas.
- Död fisk kommer dagligen att plockas från odlingskassarna, med undantag av säkerhets- och arbetsmiljöskäl samt vid allmänna helgdagar.
- Bortplockning av död fisk från botten av kassarna kommer att genomföras antingen med hjälp av dykning eller via installation av anordningar för insamling av död fisk.
- Ansökan om anläggande av en myrsyrningsanläggning kommer att inlämnas till Jordbruksverket.
- Endast mindre service av arbetsmaskiner kommer att ske i Kaskeluokt.
- En beredskapsplan för hantering av död fisk vid en eventuell massdöd har tagits fram.

För att minimera påverkan på naturliga bottensediment i anslutning till odlingen gör bolaget följande åtaganden:

- Bolaget åtar sig att filma bottenförhållanden inom sedimentationsområdet (ca 100 m runt kassarna) vart tredje år under en 6 års period. Filmningsintervallet ska sedan utvärderas i samråd med tillsynsmyndigheten.
- Bolaget åtar sig att öka filmningsintervallet till varje år om filmning visar att svavelreducerande bakterier täcker mellan 10 – 29 % eller att okulär besiktning och sedimentationsprovtagning visar på ökad gasaktivitet, och/eller förändrad lukt samt färg och konsistens på sediment som kan indikera på syrefria bottnar.
- Bolaget åtar sig att om filmning av bottenförhållande inom sedimentationsområdet (ca 100 m runt om kassarna) som genomsnitt överstigs med mer än 30 % svavelreducerande bakterier ska odlingen flyttas till nästa odlingsäsong.
- Skulle flytt av odlingsområdet ske så ska en fortsatt filmning av tidigare odlingsområde fortfarande genomföras för att följa upp påverkan och fastställa när det är möjligt att flytta tillbaka odlingsområdet.
- Tillvägagångssättet vid filmning ska ske i dialog med tillsynsmyndigheten, t.ex. val av punkt- eller linjetaxering.

Riktvärdet för när kassarna måste förflyttas inom verksamhetsområdet är en täckningsgrad om 30 % svavelreducerande bakterier. Val av riktvärde är bättre än ett absolut gränsvärde eftersom en åtgärd ska vidtas om värdet överskrids. Om andra undersökningar än filmning av botten i framtiden bedöms som lämpliga så ska metodbyte kunna vara möjligt, dock i samråd med tillsynsmyndigheten.

För att minimera påverkan på riksintresset rennäring samt passerade flyttled för renar i anslutning till odlingen åtar sig bolaget att:

- Om det sker en renflytt förbi verksamhetsområdet via flyttled ska personal som befinner sig ute på verksamhetsområdena Kaskeluokt

och Ragnoberget omgående avlägsna sig till landbasen. Personal ska också avlägsna sig från isen om fritt strövande renar vandrar över isen.

- Båda odlingsområdenas skyddsavstånd (100 m runt odlingsområdena) ska markeras upp för att minska risken med att renskötare och renar kommer in på områden som kan hålla svaga isar till följd av fiskodlingsverksamhet.

Förslag till villkor

För tillståndet föreslår bolaget följande villkor:

1. Verksamheten ska bedrivas i huvudsak i överensstämmelse med ansökan. Mindre ändringar i verksamheten får göras efter anmälan till och godkännande av tillsynsmyndighet.
2. Foderkoefficienten, kvoten använd mängd foder per producerad mängd fisk brutto, får inte överskrida 1,3 som medelvärde under ett kalenderår.
3. Journalföring ska ske i enlighet med 6 § DFS 2006:8 och hållas tillgänglig för tillsynsmyndigheten.
4. Kemiska produkter och farligt avfall ska hanteras och förvaras så att spill eller läckage inte riskerar att förorena mark, ytvatten eller grundvatten.
5. Förslag till kontrollprogram ska upprättas och inlämnas till tillsynsmyndigheten inom tre månader från det att tillståndet vunnit laga kraft.
6. Skriftlig anmälan, omfattande en arbets- och tidplan för återställning, ska lämnas till tillsynsmyndigheten senast 12 månader innan verksamheten permanent tas ur drift. Av anmälan ska även framgå vilka åtgärder som avses att vidtas för att återställa området. Senast 24 månader efter avslutad utfodring ska återställningen vara utförd.
7. Odlingskassarna ska utrustas med fågelnät eller annan likvärdig anordning under odlingsssäsong i syfte att förhindra både ansamlingar av fåglar och att fåglarna får kontakt med den odlade fisken. Undantag får göras vid dykning och annat särskilt arbete som kräver att anordningen avlägsnas.

Om miljöprövningsdelegationen finner det nödvändigt att föreskriva ett villkor för hantering av olägenheter föreslår bolaget ett villkor enligt följande:

8. Bolaget ska årligen i sin miljörapport ange vilka åtgärder som har vidtagits under det föregående året för hantering av olägenheter på ytvattnet, effekterna av dessa samt vilka åtgärder som kan vidtas för att ytterligare minska sådana olägenheter.

Bolaget föreslår att miljöprövningsdelegationen skjuter upp avgörandet av slutliga villkor om nedanstående. Under prövotiden ska bolaget genomföra utredning i enlighet med nedan utredningsvillkor. Prövotidsredovisning ska ges in till miljöprövningsdelegationen inom fyra år från den tid då verksamheten senast ska ha satts igång.

U1 Uppsamling av död fisk – Bolaget ska utreda det bästa sättet att plocka bort död fisk från kassar. Uppsamlingsanordningar ska installeras i kassar och utvärderas. Ifall detta inte skulle fungera tillfredsställande ska bolaget utvärdera andra lösningar.

U2 Lokalisering av odlingskassar vintertid – Bolaget ska utreda möjligheterna att behålla kassar med fisk inom odlingsområdena vintertid.

U3 Förvaring av tomma ringar – Bolaget ska utreda bästa förvaringsmetoden för tomma ringar under vintern.

U 4 Utsläpp av näringsämnen och andra restprodukter från fisk och foder vid odlingen – Bolaget ska utreda möjligheten att minska verksamhetens utsläpp av näringsämnen och andra restprodukter.

Utredningen ska innefatta möjligheten att använda fodersorter med fosforhalter om 0,6 % eller lägre. Bolaget ska i denna del redovisa fosformängd i det förbrukade fodret och utvärdera och jämföra de tekniska, ekonomiska och miljömässiga förutsättningarna för att använda nämnda fodersorter jämfört med andra fodersorter samt effekterna på fiskvälfärd och fiskhälsa. Redovisningen ska innehålla förslag till slutliga villkor för tillåten fosformängd i fodret.

Utredningen ska vidare innefatta möjlighet att samla upp och avlägsna fekalier och foderrester. Bolaget ska i denna del utvärdera och jämföra de tekniska, ekonomiska och miljömässiga förutsättningarna för sådan uppsamling. I utredningen kan även redovisas andra metoder att minska utsläpp av näringsämnen och restprodukter.

För utredningsvillkor U4 ska nedanstående provisoriska villkor P1 gälla.

P1 - Fosformängden i fodret får inte överskrida 29 160 kg under ett kalenderår.

Om miljöprövningsdelegationen finner det nödvändigt att meddela en provisorisk föreskrift för dykning under prøvotiden föreslår bolaget följande.

P2 - Bolaget ska under prøvotiden med lämpliga tidsintervaller genom dykning samla upp död fisk från botten av kassarna. Om bolaget får indikationer på att behov av uppsamling finns, t.ex. på grund av att dödligheten ökar eller om övervakning med kamera eller drönare eller annan teknisk anordning visar att behov finns, ska bortplockning av fisk genom dykning ske mer frekvent än de planerade dykningstillfällena.

Motivering till utredningsvillkor och provisoriskt villkor

Bolaget har föreslagit att avgörandet av slutligt villkor om uppsamling av död fisk skjuts upp på en prøvotid. Bolaget har vid tidigare försök med uppsamlingsanordningar på kassarna erfårit vissa svårigheter med tekniken.

Innan bolaget monterar uppsamlingsordningar på kassarna behöver bolaget därför säkerställa att uppsamlingstekniken fungerar såväl i bolagets odlingar som i strömförhållandena vid den sökta lokaliseringen i Kaskeluokt.

En installation av en uppsamlingsanordning kräver att kassen modifieras genom att de centrala delarna av botten tyngs ned till en konformad struktur. En sådan modifiering förlänger kassen i djupled och ökar dess utsatthet för vattenströmmar eftersom kassens nedre del lättare kan tryckas iväg med strömmarna så att kassen lutar i vattnet. Lutningen försvårar uppsamlingen av död fisk och leder till sämre vattengenomströmning i kassen med försämrade förhållanden för fisken i kassen som resultat. Innan bolaget kan göra de justeringar och investeringar som krävs för att installera tekniken i samtliga kassar behöver det säkerställas att de tekniska utmaningar som föreligger har lösts så att uppsamlingstekniken är tillräckligt effektiv.

Under tiden som bolaget undersöker detta kommer insamling av död fisk på botten att genomföras genom dykning. Dykning sker efter islossningen inför den nya odlingssäsongen, under hösten inför vintervilan, inför bogsering av kassar mellan odlingar och vid misstanke om att större mängder död fisk ansamlats på botten. Vid dykningen plockas död fisk bort från botten. Bortplockning av död eller döende fisk sker dessutom dagligen från ytan, vilket minskar mängden död fisk som ansamlas på botten av kassen. Av säkerhets- och arbetsmiljöskäl kommer bortplockning av fisk inte att ske när svåra eller riskfyllda väderförhållanden föreligger eller när isen har för dålig hållfasthet. Inte heller kommer plockning att ske på allmänna helgdagar. Med allmänna helgdagar avses här inte söndagar, om inte söndagen sammanfaller med annan allmän helgdag under vintersäsongen, d.v.s. från mitten av november till mitten av maj.

Vidare har bolaget yrkat att avgörandet om slutligt villkor för utsläpp av näringsämnen och andra restprodukter skjuts upp på en provotid. Bolaget avser att utreda möjligheterna att minska verksamhetens utsläpp i jämförelse med de utsläpp av fosfor som miljökonsekvensbedömningarna i miljökonsekvensbeskrivningen, det föreslagna villkoret 2 samt det provisoriska villkoret P1 för utredningsvillkor U4 utgått från.

Ett sätt att minska verksamhetens utsläpp vore att använda fodersorter med lägre fosforhalt än de som används i bolagets verksamhet vid andra lokaliseringar idag. Bolaget kommer därför i sin utredning att utreda möjligheterna att använda sådant foder. Sådana fodersorter är under framtagande. Försök har påbörjats inom bolagets odlingsverksamhet men fodret har ännu inte prövats under en hel produktionssäsong. Bolaget kan inte åta sig att använda sådant foder förrän det är säkerställt att tillväxten, fiskhälsan och fiskvälfärden samt erforderliga foderleveranser kan garanteras och kommer därför att utreda möjligheterna till denna foderanvändning under provotiden.

Som framgår av det föreslagna utredningsvillkoret avser bolaget också utreda möjligheterna att samla upp och avlägsna fekalier och foderrester. Sådan uppsamling har inte ingått i presenterade miljökonsekvensbedömningar och skulle således kunna leda till minskade utsläpp jämfört med vad som tidigare har presenterats.

29 160 kg motsvarar den fosformängd som ingår i 3 600 ton foder med en fosforhalt på 0,81 %. Det innebär ett utsläpp på 18 083 kg fosfor i vatten-systemet vid en foderkoefficient på 1,3. Anledningen till att bolaget vill reglera tillståndet på detta sätt och inte genom ett villkor på fosforhalt i fodret är att det kan uppstå situationer med större mängder ung fisk som behöver foder med högre halt av fosfor. I dessa situationer blir både totala odlings-volymer och foderkoefficienten lägre, varför inte miljöpåverkan genom utsläpp av fosfor ökar.

Bolagets beskrivning av verksamheten

Överumans Fisk AB är dotterbolag till Heimon Kala Oy i Finland och tillhör koncernen Premia Foods AS i Estland. Heimon Kala Oy är en av Finlands största fiskodlare med odlingar på åtta platser. I Sverige har koncernen fiskodlingar på Luspholmen och Ankarsund samt ett kläckeri och en yngelodling i Bispgården. Båda odlingar ligger i sjön Storuman, (EU_CD: SE722188-156091) i Umeälven (EU_CD: SE708620-171973).

Bolaget har tidigare odlat både röding och regnbåge, men har de sista åren fokuserat på regnbågsodling.

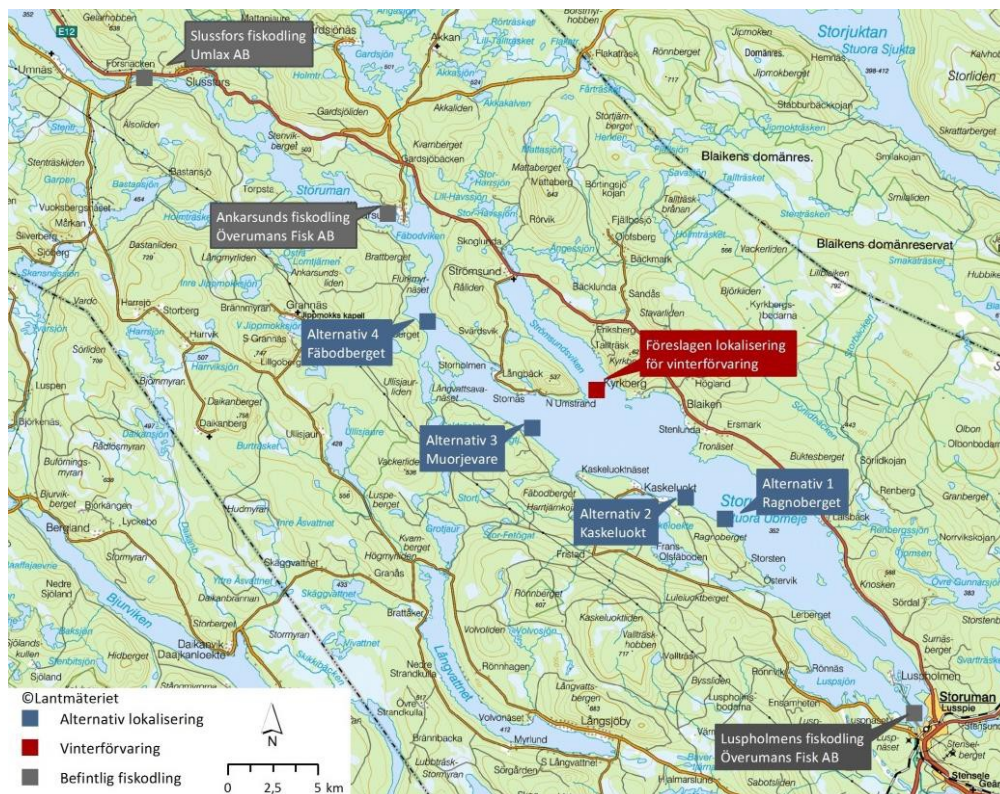
Bolaget ansöker nu om en fiskodling med 3 600 tons foderförbrukning utanför Kaskeluokt i Storuman. Den verkliga utökningen motsvarar 2 350 ton foderförbrukning eftersom det även ingår i planerna att reducera produktions-volymer med hälften vid odlingen i Ankarsund samt framöver endast använda vattenområdet vid Luspholmen för förvaring av slaktfärdig fisk. Minskningen av produktionen i Ankarsund kommer att genomföras när det nya odlingstillståndet vunnit laga kraft och verksamheten vid Kaskeluokt har kunnat påbörjas. Flytten av odlingsverksamheten vid Luspholmen kommer att genomföras efter två odlings säsonger och innan slaktfiskförvaringen utanför slakteriet och slakteriverksamheten utökas.

Ansökt foderförbrukning på 3 600 ton per år motsvarar en produktion om 2 770 ton fisk per år om foderkoefficient, FK, ligger på 1,3 eller en produktion om 3 000 ton fisk per år om FK ligger på 1,2.

Lokalisering

Den planerade fiskodlingsverksamheten kommer att fördelas på två odlingsområden och på en lokal för vinterförvaring samt på en landbas. Anledningen till att verksamheten fördelas på två odlingsområden är för att minska belastningen på närområdet. Odlinglokaliseringarna och landbasen kommer förläggas i området av byn Kaskeluokt, relativt centralt inom

Storumans regleringsmagasin, som är ca sju mil långt, medan vinterförvaringsplatsen kommer att förläggas i yttre delen av Strömsundsviken, nordväst om odlingsområdena.

Övergripande karta över de två valda lokaliseringarna (alternativ 1 Ragnoberget och alternativ 2 Kaskeluokt), övriga alternativa lokaliseringar, ansökt vinterförvaringsområde samt befintliga odlingar i Storuman.

Området vid den planerade fiskodlingen i Kaskeluokt är glesbefolkat och består i huvudsakligen av skogsmark, hyggen och till viss del jordbruksmark. Det är dock framförallt vattenområdet som kan komma att påverkas genom fiskodlingsverksamheten även om delar av projektet kan komma att påverka den terrestra naturmiljön, till exempel kan dragning av nya vägar, elnätsanslutningar samt anläggandet av landbasen medföra att en viss mängd skog måste avverkas.

Den planerade verksamheten strider inte mot gällande översiktsplan. Inga detaljplaner eller områdesbestämmelser berörs heller av den tilltänkta verksamheten. Lokaliseringen av fiskodlingsområdena samt vinterförvaringsplatsen ligger intill och på flyttleder av riksintresse för rennäringen. Kassarna kommer att ligga ute i vattnet och berör därmed inte något LIS-område direkt förutom landbasen.

Odlingscykel vid den sökta verksamheten

Bolaget har yrkat att ett tillstånd obegränsat i tiden ska meddelas. För det fall tillståndet tidsbegränsas bör tillståndet meddelas för minst 15 år för att

möjliggöra för bolaget att uppföra fiskodlingen samt driva den under i vart fall fyra hela produktionscykler.

Den totala odlingstiden för odlad fisk består enbart till del av fiskens tid i öppna kassar. Odlingstiden består också av den tid som passerar i sättfiskodlingen innan fisken kommer till kassarna.

Längden på odlingscykeln i de öppna kassarna avgörs av såväl sättfiskens storlek vid utsättning som vid vilken tidpunkt på året utsättningen görs. Individuella faktorer hos fisken avgör också, eftersom vissa individer t.ex. växer snabbare än andra. Den sista delen av odlingscykelns längd avgörs även av årstid och isförhållanden, eftersom den fisk som uppnått slaktfärdig storlek under senhösten och förvintern inte omedelbart kan förflyttas till slakteriet p.g.a. isläggning. Detta medför att de sista kassarna med slaktfärdig fisk inte töms förrän flera månader efter att odlingscykeln teoretiskt hade kunnat avslutas. Därtill kommer tiden för att bygga upp och avsluta odlingsverksamheten med tre på varandra följande årskullar av fisk, vilket medför tre parallella odlingscykler.

Beräknat på den genomsnittliga storlek på sättfisken som används idag, och de förhållanden som råder i Kaskeluokt och i Storuman i övrigt, inklusive förutsättningarna vid slakteriet, blir en odlingscykel från mottagande till slakt i genomsnitt ca 2,5–3 kalenderår i öppna kassar i Kaskeluokt. Bolaget arbetar för att korta odlingscykeln.

Allmänna hänsynsregler och miljömål

Bolaget har redovisat hur de uppfyller de allmänna hänsynsreglerna och den planerade verksamhetens påverkan på de nationella miljömålen.

Egenkontroll

Bolaget kommer att ta fram ett egenkontrollprogram för fiskodlingen och avser att bedriva egenkontrollen i enlighet med kraven i förordningen (1998:901) om verksamhetsutövers egenkontroll med särskild fokus på angivna villkor.

Egenkontrollprogrammet kommer att förutom ansvarsfördelning, rutiner och journalföring även omfatta vattenprovtagning samt övrig övervakning av ytvattenmiljön. Detta för att förhindra att större ytvattenstörningar uppstår i form av omfattande oljefilm, strängbildningar eller algblomningar.

Ett förslag till egenkontrollprogram kommer att lämnas in till tillsynsmyndigheten inom tre månader efter att det ansökta tillståndet har beviljats och vunnit laga kraft. Ett förslag till recipientkontrollprogram har redan nu tagits fram och bilagts ansökan.

Teknisk beskrivning

Kassar med en omkrets av 100 meter (ca 32 meter i diameter) med ett djup på maximalt sju meter kommer huvudsakligen att användas. Även något mindre kassar kan komma att bli aktuella och dessa skulle i så fall vara cirka 19 meter i diameter och 7 meter djupa.

Kassarna kommer att delas upp på två fiskodlingslokaliseringar för att minska påverkan på närområdet och inom varje lokalisering kommer kassarna att placeras på ett sådant sätt att genomströmningen maximeras.

Från strax efter islossningen och fram till slutet av oktober kommer fisk att odlas vid båda odlingsområdena. Under vinterperioden från slutet av oktober till islossningen i maj, planeras kassarna att bogseras till Strömsundsviken för vinterförvaring för att säkerställa att islossningen inte orsakar skada på odlingen.

Bolaget avser dock efter att odlingsverksamheten har kommit igång, att undersöka om det är praktiskt möjligt att lämna kvar kassarna inom odlingsområdena även under vintern för att framöver minimera transporter och förlänga odlingssäsongen. Detta försök är planerat att genomföras genom att man först lämnar kvar ett antal tomma kassar i odlingsområdet. Om detta fungerar väl kommer därefter ett fåtal kassar med fisk att lämnas under följande vintrar innan det kan bli aktuellt att lämna kvar samtliga kassar. De ringar som under hösten tömts på kassar och fisk i odlingsområdena kommer efter att fisken har transporterats bort att endera bogseras till vinterförvaringsplatsen, sänkas ned under isen, dras upp på land vid landbasen eller lämnas i odlingsområdet. I det fall även resterande ringar bogseras till vinterförvaringsplatsen kommer de att läggas utanför de kassar där fisken förvaras och kommer att rymmas inom säkerhetsområdet. Den lämpligaste placeringen och hanteringen av ringarna kommer att utredas inom det i ansökan föreslagna utredningsvillkoret.

Orsaken till att detta har föreslagits som utredningsvillkor istället för att möjligheterna har utretts innan ansökan lämnas in är att dessa utredningar helt eller delvis måste genomföras genom praktiska försök på plats i de aktuella odlingsområdena. Även den bästa förvaringsmetoden för tomma ringar under vintern måste undersökas praktiskt då det inte är helt klarlagt om det är lämpligt att lämna dessa på vattenytan i odlingsområdet på grund av islossningen, om det är möjligt att sänka dem under ytan inom odlingsområdet på grund av kombinationen mellan den stora regleringsamplituden och isförhållandena eller om det är mer praktiskt att antingen ta upp dem på land i Kaskeluokt eller att bogsera dem till vinterförvaringsområdet i Strömsundsviken.

Fisken vid anläggningen i Kaskeluokt kommer att kläckas och odlas till en storlek av cirka 100 gram vid bolagets anläggning i Bispgården, eventuellt kan yngelproduktionen även kompletteras med inköp av yngel från godkända

leverantörer. Därefter kommer fisken att transporteras till Ankarsund där den under en odlingsssäsong växer till en storlek av lite drygt 800 gram.

Storlekssorteringen genomförs för att optimera tillväxten hos fisken. Jämnstor fisk stressas mindre och kan därmed effektivare använda energin i fodret till tillväxt. Den sorterade fisken kommer därefter att transporteras till Kaskeluokt genom bogsering av kassar. Ansamlad död fisk i botten av kassarna kommer att avlägsnas innan bogsering för att minimera risken för ytvattenpåverkan. Rensning av död fisk från botten av kassarna kommer att ske antingen genom dykning eller att någon form av insamlingsanordning installeras i kassarna. I de fall en insamlingsanordning används kan kassdjupet komma att öka ytterligare.

Eftersom odlingsvolymen i Ankarsund kommer att halveras efter det att odlingsverksamheten påbörjats i Kaskeluokt kommer även en viss mängd ettårig fisk att odlas i Kaskeluokt då samtliga ettåriga fiskar inte kommer att rymmas i odlingen i Ankarsund. Fisken kommer därefter att odlas till en storlek om cirka 2,5 kg i de två odlingsområdena utanför Kaskeluokt.

Fisken i Kaskeluokt kommer allt eftersom den blir stor nog att transporteras till Luspholmen för slakt. Detta kan komma att ske under hela odlingsperioden från oktober och fram till slutet av november.

Eftersom lagringsutrymme vid Luspholmens fiskodling är begränsat kommer både den tvååriga fisk som inte ryms utanför Luspholmen, tillsammans med den yngre fisken vid odlingarna i Kaskeluokt, att transporteras till vinterförvaringsplatsen innan isen lägger sig.

Utfodring av fisk kommer att ske via automatiska datoriserade utfodrings-system. Utfodringssystemet sprider ut fodret via en fördelningsdosa och ett rörledningssystem med hjälp av tryckluft. Systemet anpassas för varje individuell kasse efter fiskbiomassa, fiskstorlek, temperaturförändringar, syrgashalt i vattnet och därmed fiskens aptit, vilket innebär en effektivare utfodring än manuell utfodring. För att optimera utfodringen kompletterar bolaget dock det datastyrda systemet med manuell kontroll av fiskarnas beteende, aptit och utfodringsmängd. Detta sammantaget minskar foderspillet samtidigt som det ger en bra kontroll av fodermängderna. Val av foder kommer även att göras för att minska risker för olägenheter. Foder kommer att väljas som ger minsta möjliga utsläpp av fett (foder som inte utsöndrar fett under leverans och förvaring och som inte är så sprött att det slås sönder i utfodringsrören).

Utfodringen vid Kaskeluokt är planerad att vara landbaserad, vilket innebär att utfodringssystemet placeras på land och rörledningar dras från land till odlingsområdet där varje enskild kasse får ett individuellt slutsteg på rör-systemet. Utfodringen vid Ragnoberget kommer att vara sjöbaserad vilket möjliggör att kassområdet kan placeras på ett större avstånd från land. Centralutfodringssystemet kommer därför att placeras på en pråm från vilken

utfodringsrören kommer att dras. Utfodringspråmen kommer förutom utfodringsystemet även att innehålla ett diesilverk. Pråmen beräknas kunna lämnas på odlingsområdet under hela året men kan även flyttas till Strömsundsviken under vintern. Om någon stödutfodring sker i vinterförvaringsplatsen i Strömsundsviken kommer detta att genomföras med hjälp av pråmen och den utfodringsmängden räknas in i den totala utfodringen för hela odlingen. Denna eventuella stödutfodring är dock mycket liten jämfört med utfodringsmängden under odlingssäsongen.

En landbas vid lokaliseringen Kaskeluokt kommer succesivt att byggas upp parallellt med att odlingsverksamheten påbörjas i området vid Kaskeluokt. Först kommer vägnätet att prioriteras för att möjliggöra transporter till och från odlingen och landbasen.

Kungavägen som går från Storumans samhälle och i nordvästlig riktning längs den södra sidan om sjön är allmän och kommer att användas. För att ta sig till den planerade fiskodlingen används sedan den östra infarten till Kaskeluokt från Kungavägen (i folkmun kallad Drottningvägen). Denna väg leder nästan hela vägen fram till lokaliseringen Kaskeluokt men en ny mindre väg kommer att behöva anläggas från Drottningvägen och ner till landbasen.

Inom landbasens område planeras två stora fodersilors samt en lagerbyggnad. Lagerbyggnaden inkluderar förutom lagerutrymmen för foder även ett mindre utrymme för utfodringsystemet, personalutrymmen och ett tvättutrymme med golvbrunn för högtryckstvättning av de baljor som används vid insamling av död fisk. Avloppsvattnet från personalutrymmet och tvätthallen kommer att kunna ledas till en gemensam avloppsbrunn. Inkommande vatten till tvättanläggningen är planerat att tas direkt från sjön. En anläggning för myrsyrning av den döda fisken kommer att uppföras på området och ett område inom fastigheten kommer att vikas till service, framställning och eventuell lagring av ringar. Tvätten av kassarna sker vid Luspholmens fiskodling då det på Luspholmen finns en tvättmaskin för kassar som är ansluten till det kommunala avloppsnätet varför inget utsläpp av näringsämnen eller alger kommer att ske till sjön.

All slakt kommer att ske inom tillståndet för bolagets slakteri vid Luspholmen och då fisken bogseras ner till slakteriet i levande tillstånd kommer ingen strupskärning eller avblodning av fisk att genomföras vid Kaskeluokt.

Inom verksamheten kommer en arbetsbåt att användas för den dagliga verksamheten som inkluderar att kunna byta ut kassar, samla ihop död fisk, inventera fisk i kassarna, bogsera kassar och transportera foder till området Ragnoberget. Eftersom båten som kommer att användas inom verksamheten behöver en landbas att anläggas vid kommer eventuellt en brygga eller pir att anläggas vid den landbaserade lokaliseringen Kaskeluokt. Detta kommer dock att ske genom en separat ansökan.

Dagliga rutiner

De dagliga rutinerna kommer att bestå av övervakning av utfodringen genom att fiskens beteende och aptit övervakas, påfyllnad av foder till utfodrings-systemet samt uppsamling av död fisk. Även temperatur- och syremätningar kommer att utföras dagligen och journalföras då denna information är väsentlig för bedömningen av fodermängder. Som en del av egenkontroll-programmet kommer även okulärbesiktningar av vattenkvalitet att genomföras för att förebygga och förekomma att problem uppstår i närområdet. Detta kommer att beskrivas utförligare i det egenkontrollprogram som ska tas fram.

Bolaget har med ansökan lämnat in förslag på en fiskhälsoplan och en handlingsplan för rymning, haveri och sabotage. En beredskapsplan vid stor fiskdöd och massdöd av fisk har också lämnats in som är gemensam för fiskodlingarna på Luspholmen och Ankarsund och då även på en eventuell kommande fiskodling i Kaskeluokt.

Miljökonsekvensbeskrivning

Av bolagets beskrivning av miljökonsekvenserna framgår i huvudsak följande:

Lokaliseringsalternativ

Vald lokalisering

Bolaget har tagit fram fem alternativa lokaliseringsförslag för den nya odlingen varav två alternativ utgör huvudalternativ för ansökan.

För att utreda den bästa lokaliseringen har ett undersökningsprogram omfattande strömmodelleringar, detaljerade lodningar av kritiska områden, undersökningar av bottenförhållanden samt undersökning av växtplankton och vattenkemi genomförts. Utifrån de utförda fältundersökningarna, övrig bakgrundsinformation och synpunkter från samrådsmöten har bolaget valt att ansöka om en kombination av lokaliseringsalternativ 1 och 2.

Vid alternativ 2, hädanefter benämnt Kaskeluokt, kommer en landbas att anläggas på fastigheten Gaskeluokt 2:11. Landbasen kommer att bistå båda odlingslokaliseringarna med bland annat transportmöjligheter, förvaringsutrymmen och båtplats. I vattenområdet utanför Kaskeluokt anläggs ett odlingsområde där kassar placeras på ett avstånd av minst 200 meter från land. Detta för att minimera påverkan på det strandnära området runt Kaskeluokt.

I lokaliseringsalternativ 1, benämnt Ragnoberget, kommer odlingen istället att vara helt sjöbaserad varför odlingsområdet både kan och kommer att placeras längre ut från stranden. Detta för att minimera risken för påverkan på

närboende. Genom att odlingen anläggs helt sjöbaserat kan man även helt undvika att dra nya vägar eller elförsörjning till detta relativt avlägsna område.

Under vinterperioden, från slutet av oktober till islossningen i maj, kommer kassarna att flyttas till Strömsundsviken för vinterförvaring för att säkerställa att islossningen inte orsakar skada på odlingarna. Bolaget avser dock, efter att odlingsverksamheten har kommit igång, att undersöka om det är möjligt att lämna kvar kassarna inom odlingsområdena även under vintern för att i längden minimera transporterna och förlänga odlingssäsongen.

Varje odlingsområde inom vilket kassarna kan placeras och vid behov flyttas inom uppgår till maximalt 12,5 hektar. Utanför kassarna kommer ett säkerhetsområde att anläggas med en utbredning av 100 meter i vardera riktningen. Det ansökta odlingsområdet är dock större än det område som kommer att utnyttjas vid varje enskilt tillfälle, för att möjliggöra förändringar i kassarnas placeringar eller kunna förflytta enskilda kassar i samband med arbetet.

Det kan konstateras att Storumansjön är väl lämpad för storskalig fiskodling. Sjön är stor och har goda djupförhållanden samt en lämplig omsättningstid. Detta i kombination med att vattenkraften har reglerat sjön och gjort den mer näringsfattig gör den väl lämpad. Fiskodling kan delvis ses som en kompensatorisk åtgärd för att återskapa mer naturliga näringshalter i sjön. Trots att det idag finns odlingsverksamhet i sjön finns det fortfarande utrymme kvar för sökt verksamhet utan att försämra den s.k. ekologiska statusen. Därutöver har bolaget redan idag verksamhet i sjön och ett befintligt slakteri på Luspholmen, vilket medför praktiska och företagsekonomiska fördelar med en utökad verksamhet i Storumansjön

Alternativ lokalisering

Vid val av lokalisering av en kassodling i sötvatten finns det ett antal faktorer som är viktiga att ta hänsyn till. För att möjliggöra odling, för att ge fisken så goda livsvillkor som möjligt och för att underlätta för fiskodlaren så eftersöks djupa områden och gärna områden med stort djup nära land samt relativt god lokal vattengenomströmning för att syresätta kassarna. För att fiskodlingspotentialen i sjön ska vara så stor som möjligt utan att nedströms liggande områden påverkas mer än tillåtet bör sjöns volym vara stor och vattengenomströmningen bör vara tillräcklig för att medföra en omsättningstid på omkring ett år. En längre omsättningstid kan medföra att risken för påverkan i närområdet ökar då vattengenomströmningen är förhållandevis låg och en kortare omsättningstid medför att en större andel av fosfor transporteras vidare nedströms och riskerar att påverka nedströms liggande områden, även om påverkan i sjön och på närområdet blir liten. Man bör även välja en sjö med en låg befintlig halt av näringsämnen, gärna lägre än den beräknade bakgrundshalten. Inom sjön bör odlingslokaliseringen vara lagom strömsatt, relativt vindskyddad

och den bör vara skyddad från kraftiga islossningar då dessa lätt kan förstöra kassarna.

Alternativ 1

Lokaliserat utanför Ragnoberget, cirka tre kilometer ostsydost om byn Kaskeluokt och 2,5 kilometer från närmaste närboende. Lokalen saknar elförsörjning och det finns endast ett glest nät av skogsbilvägar till området. Djupet utanför Ragnoberget uppgår som mest till cirka 80 meter i strömfåran utanför land och området är därmed med god marginal tillräckligt djupt för kassodling av fisk. Området är dock utsatt för både vindpåverkan och troligen även ispåverkan i samband med islossningen. En renflyttningsled passerar på Storuman, (EU_CD (SE722188-156091), längs efter området.

Som ett underalternativ till lokaliseringalternativ 1 kan även en helt sjöbaserad anläggning uppföras på ett längre avstånd från land.

Alternativ 2

Lokaliserat i östra änden av byn Kaskeluokt, strax nedströms den befintliga bebyggelsen. Då området ligger nära bebyggelse finns närhet till både elström och vägnät varför nydragning av detta endast behöver ske från det befintliga el- och vägnätet inom byn. Djupet utanför området uppgår som mest till cirka 100 meter i strömfåran som även ligger relativt nära land. Djupförhållandena är därmed mycket väl lämpade för kassodling. Liksom det första alternativet är dock området utsatt för både vindpåverkan och riskerar ispåverkan vid islossningen. Även utanför detta alternativ passerar en renflyttningsled längs efter området.

Alternativ 3

Lokaliserat väster om byn Kaskeluokt i västra delen av byns område och på gränsen mot Långbäck. De närmast belägna närboende återfinns tvärs över sjön i nordlig riktning på ett avstånd av cirka 1,8 km medan närmaste närboende nedströms återfinns i Kaskeluokt lite drygt fyra kilometer i ostsydostlig riktning. Området är djupt och stranden sluttar brant ner mot ett maximalt djup om drygt 110 meter. Djupförhållandena är därmed mycket väl lämpade för kassodling av fisk. Då området på sjöns södra strand är obebott saknas dock elförsörjning. Däremot finns en skogsbilväg mycket nära stranden i området.

Sjön är smalare utanför detta alternativ jämfört med utanför de två föregående alternativa lokaliseringarna vilket innebär att strömhastigheten och därmed vattenomsättningen troligen är högre. Samtidigt bör området kunna vara något mindre utsatt för de förhärskande vindriktningarna och Storholmen bör kunna ge ett visst skydd mot exempelvis islossning. Islossningen riskerar dock att vara svår även vid detta alternativ. Utanför området finns en renflyttningsled och markområdet anges dessutom som vinterbetes- och rastbetesområde av samebyn. Detta alternativ anses dock som ett sämre alternativ då boende i Kaskeluokt inte vill att en fiskodling anläggs strax

uppströms byn och samfällighetsföreningen inte heller vill upplåta mer än ett område inom det samfälliga vattenområdet för fiskodlingsverksamhet.

Alternativ 4

Lokaliserat cirka 18 km uppströms det första alternativet i ett parti av sjön som är smalare. Djupet uppgår som mest till knappt 70 meter utanför lokaliseringalternativet. Vattendjupet är mer än tillräckligt i mittfåran men det mer strandnära området är däremot mer långgrunt. Då sjön är mycket smal på detta ställe bör vattengenomströmningen vara god i yttre delen av området. Den smala sjöpassagen kan däremot även medföra mindre olägenheter för förbipasserande båttrafik, även om sjöns bredd (drygt 800 m) skulle tillåta att en kassodling skulle rymmas samtidigt som båtar passerade. Då det finns en större vik med flikiga stränder strax nedströms detta alternativ, finns det även en viss risk att eventuell ytvattenpåverkan skulle kunna samlas i detta område innanför Storholmen.

Alternativ 5

Då samtliga föreslagna odlingslokaliseringar kan utsäts för stark ispress i samband med islossningen vill bolaget ha tillgång till ett område som är skyddat från ispress där kassarna kan placeras under vintern när ingen odlingsverksamhet sker. Om det genom erfarenhet visar sig att ispressen i de ordinarie odlingslokalerna inte är större än vad kassarna kan motstå utan att de tar skada kan kassarna komma att lämnas i odlingsområdet även under vintern, se föreslaget utredningsvillkor. Innan detta har undersökts och fastställts föreslås att vinterförvaringsplatsen förläggs till yttre delen av Strömsundsviken där vattendjupet är tillräckligt stort och kassarna samtidigt skyddas mot hårda vindar och ispress.

Eftersom vinterlokaliseringen är tänkt att vara helt sjöbaserad behövs inte någon fast landanknytning eller tillgång till elström. Det finns dock ett befintligt vägnät till Laisok, även om denna troligen inte plogas längre än till Norra Umstrand, om området skulle behöva besökas under vintern.

Alternativa odlingsmetoder och utformningar

Fiskodlingsverksamhet kan delas upp i två olika huvudgrupper, landbaserad odling samt sjö- eller havsbaserade odlingar. Båda huvudgrupperna kan ha mer eller mindre kontakt med vattenområdet utanför fiskodlingen.

Landbaserad odling

I en landbaserad odling odlas fisken i dammar på land eller i tråg som vanligen placeras inomhus då klimatet i nordens annars medför för låga temperaturer under en stor del av året samt att trägen riskerar att frysa ihop vintertid. Vattengenomströmningen sker vanligen genom en aktiv tillförsel av vatten till odlingen genom att man pumpar in vatten. När fisken odlas inomhus i tråg har den ingen direktkontakt med vattenområdet utanför anläggningen. Däremot har den en indirekt kontakt med området utanför anläggningen via det vatten som tillförs trägen samt avrinningen från anläggningen. Inom de landbaserade anläggningstyperna finns det en gradient

gällande återvinning och rening av vattnet från odlingar som nästintill har direktgenomströmning av vatten genom trägen och ut till vattenområdet utanför, där det enda som i praktiken skiljer fisken från vattendraget är filter eller galler i trägen. På andra änden av skalan finns det recirkulerande anläggningar (RAS) där uppemot 98 % av vattnet recirkuleras inom anläggningen. Ju högre andel av vattnet som återvinns inom fiskodlingsanläggningen ju viktigare är reningen av vattnet från trägen för att upprätthålla en god miljö för fisken i odlingen. Fisken är beroende av ett syrerikt vatten med låga halter av koldioxid, ammoniak och andra kväveföreningar. Odlaren måste även avlägsna sediment i form av avföring och foderspill från trägen och i vissa fall även rening av fosfor. Reningen kan ske enligt två huvudprinciper, antingen med hjälp av tekniska lösningar i form av trumfilter som avlägsnar partiklar samt kemisk och/eller biologisk rening av lösta ämnen eller rening med hjälp av Aquaponik. Aquaponik-anläggningar baseras på att det näringsrika vattnet efter att ha renats från partikulärt material i trumfiltret, förs till en odlingsanläggning med grödor där näringen tas upp av växterna.

De största nackdelarna med landbaserade anläggningar och framförallt RAS- och Aquaponik-anläggningar är att investeringskostnaden för dessa anläggningar är mycket högre än för motsvarande sjöbaserad anläggning. De kräver även mycket energi, framförallt i nordiska klimat då vattnet i anläggningen måste värmas under en stor del av året för att möjliggöra att fisken ska växa snabbare än ute i naturen. Även reningsanläggningen, vattenpumpar och eventuella UV-filer är energikrävande vilket medför att driftkostnaderna blir mycket högre även i de fall där en del av värmeenergin kan återvinnas genom recirkulering av vattnet.

Det är sannolikt tekniskt möjligt att uppföra en RAS-anläggning i Kaskeluokt men det är däremot tveksamt om elnätet i Kaskeluokt klarar av belastningen från en RAS-anläggning. Att uppföra anläggningen närmare ställverket i Storuman skulle totalt ge en ökad miljöpåverkan jämfört med odling i öppna kassar i Kaskeluokt.

Kallvattensarter såsom lax, röding, öring och regnbåge lever normalt i kalla, klara, rena vatten med höga syrgashalter och låg belastning av organiskt material och näringsämnen. Sådana arter är känsligare för försämringar i omgivande miljö än andra arter, exempelvis varmvattensarter. Biofiltret i RAS är här till bättre anpassat för varmvattensarter och har väsentligt försämrade effektivitet i de vattentemperaturer som är nödvändiga för kallvattensarter.

Fördelen med landbaserade anläggningar är att odlaren enklare kan kontrollera omgivningsförhållandena för fisken och därmed få den att växa snabbare samtidigt som utsläppen av näringsämnen samt risken för sjukdomsspridning till och från anläggningen minskar.

Bolaget har gjort flera sammanställningar vad gäller ekonomin på finska, danska och kanadensiska RAS-odlingar. Sammanställningen visar att de verksamheterna är beroende av bidrag för att gå runt alternativt har andra förutsättningar än de som råder i Kaskeluokt. Utvecklingen av RAS-teknik syftar huvudsakligen inte till att odla laxfisk till matfisk utan till sättfisk, och vid odling av sättfisk är tekniken mer lönsam. Där tekniken utvecklas för odling av laxfisk till matfisk beror detta på att andra odlingsmetoder, t.ex. öppna kassar, är omöjligt att använda p.g.a. för liten vattentillgång.

Försök att odla laxfisk, t.ex. regnbåge, till matfiskstorlek i RAS har visat sig vara mycket känsligt för störningar och har i flera fall lett till en hög dödlighet hos fisken på mycket kort tid.

RAS-tekniken medför vid en jämförelse med odling i öppna kassar en begränsad miljönytta. Detta beror i huvudsak på att RAS-tekniken endast renar en mindre andel av den ekologiskt tillgängliga fosfor, kräver omhändertagande av slam och sediment, är mycket energikrävande, och kräver stora mängder kemikalier.

Ett annat stort problem som har visat sig uppstå i landbaserade matfiskanläggningar är att kvaliteten på fisken är låg då den uppvisar en osmaklig bismak. För att undanröja detta problem innan fisken slaktas måste fisken därför hållas i en bassäng med genomströmning av icke recirkulerat vatten alternativt i en sjöbaserad kasse under ett antal veckor för att de kväveföreningar som orsakar smakförsämringen ska hinna avlägsnas från fisken. Bolaget anser inte att en landbaserad anläggning för odling av regnbåge i matfiskstorlek kan bli ekonomiskt lönsam och framförallt inte i Norrlands inland där företaget har sin befintliga verksamhet och infrastruktur som avser att kunna utnyttjas.

Sjö- eller havsbaserad odling

I en sjö- eller havsbaserad fiskodlingsanläggning använder man vanligtvis kassar för att odla fisken i. De naturliga förhållandena i vattnet i form av naturlig genomströmning och syresättning kan därmed utnyttjas. En kassodling placeras därför lämpligen i ett område som är förhållandevis djupt och något strömsatt för att främja vattengenomströmningen och syresättningen i kassarna. Man väljer även att anlägga odlingen i ett vattenområde som både klarar av och tillåter ett visst tillskott av näringsämnen eftersom de näringsämnen som frigörs förs direkt ut i det omgivande vattenområdet. Regleringsmagasin för vattenkraft är därför vanligtvis mycket lämpade för lokaliseringar av fiskodlingar då de på grund av regleringen urlakats på näringsämnen jämfört med de ursprungliga förhållandena. Näringstillskottet kan, om det dimensioneras rätt efter magasinets förutsättningar, även medföra en positiv effekt på ekosystemet. Storleken på näringstillskottet som sker från verksamheten till sjön beror huvudsakligen på mängden foder som används, men även på fosforhalten i fodret, mängden foderspill och den effektivitet som fisken tillgodogör sig fodret med. Det finns dock även ett samband mellan fosforhalten i fodret och

effektiviteten med vilken fisken kan tillgodogöra sig fodret varför en låg fosforhalt i fodret inte uppenbart minimerar näringstillskottet. Även fiskens stressnivå påverkar effektiviteten med vilken fisken omvandlar foder till fiskbiomassa genom att både foderspillet och foderkoefficienten ökar vid en högre stressnivå hos fisken. Tätheten av fisk i kassarna är därför en viktig parameter för att minimera foderkoefficienten och hålla fisken frisk och ostressad. Den optimala tätheten uppgår i odlingskassarna till cirka 25/m³ men kan hållas något högre i samband med vinterförvaring eller lagring av fisk vid lägre vattentemperaturer eftersom fiskens aktivitetsnivå sjunker vid lägre temperaturer.

En skillnad är att smittotrycket från omgivningen och framförallt från vilda fiskbestånd är högre i en kassodling än i en landbaserad odling som utnyttjar exempelvis grundvatten. Dessutom är kassarna i en sjöbaserad odling större än trägen i en landbaserad odling vilket försvårar avlägsnandet av död fisk.

Semislutna system

När det gäller semislutna system är dessa än så länge under utveckling och används endast inom försöksverksamhet. Dessa försök utförs till viss del hos kommersiella marina fiskodlare.

Försök med semislutna kassar pågår i Norge men systemen som utvecklas där kan inte utan vidare användas i svenska sjöar där påfrestningarna på många sätt är större än i norska havsvatten, inte minst på grund av isläget. Svenskt klimat skiljer sig väsentligt från det norska kustklimatet och systemen med semislutna kassar klarar enligt tillverkarna inte de svenska påfrestningarna under vinterhalvåret såsom islossning. Vidare skiljer sig förhållandena i det norska kustklimatet från insjöar i norra Sverige vad avser vågor och vind. De kortare men mer frekventa vågorna i insjöar, i kombination med de vindstyrkor som kan uppstå när vinden pressas ihop mellan de omkringliggande bergen runt t.ex. stora regleringsmagasin, medför en annan belastning än vad utrustning utformad för norska förhållanden är anpassad för och vindstyrkorna överskrider de krav som ställs enligt norsk standard. Härtill är vattendjupet i strandnära lägen i svenska sjöar ofta inte tillräckligt för denna typ av system.

Försöken med semislutna kassar i Norge ger på sin höjd begränsad vägledning om miljöeffekterna av semislutna kassar. Endast få försök inkluderar omhändertagande av partiklar och slam. Försöken syftar istället till att kunna använda djupare vattenlager (≥ 20 m) för att minska problemen med laxlus. Samtidigt kan detta förlänga odlingssäsongen då dessa lager av havsvatten är varmare än ytvattnet under vintern. Användningen av semislutna kassar utvecklas således inte som en teknisk lösning för att minska miljöpåverkan.

De semislutna kassarna kan inte lämnas i odlingsområdet under vintern, men kan inte heller flyttas till det planerade vinterförvaringsområdet. Ingen annan lämplig vinterförvaringsplats finns heller i Storuman på grund av brist på skyddade områden med tillräckligt vattendjup. Möjligheten att i någon sjö i

Sverige, som är lämplig för fiskodling, hitta tillräckligt stort vattendjup i ett strandnära och skyddat område bedöms som relativt liten, varför en omlokalisering till en alternativ sjö inte heller är ett alternativ. Det är också osäkert om elnätet klarar av belastningen från en fiskodling med semislutna kassar. I sammanhanget kan även nämnas att system med semislutna kassar är väsentligt dyrare än öppna kassar.

Semislutna system medför endast begränsad miljönytta. Eventuell miljönytta med en semisluten kasse består främst i möjligheten att samla upp partikulärt material, vilket kan tas om hand i sedimentationsbassänger eller mekaniska filter. Eftersom endast grövre partikulärt material hinner sedimentera inom kassen, riskerar finpartikulärt material att ackumuleras i den semislutna kassen och uppgå till högre halter än i öppna kassar p.g.a. den mindre vattengenomströmningen, vilket kan ge upphov till skador på fisken.

Sammantaget, och inte minst med beaktande av det faktum att system med semislutna kassar eller tät botten fortfarande är under utveckling och har visat sig inte fungera i svenska förhållanden i de tester som tidigare har gjorts samt då tillgängliga semislutna kassar inte heller enligt tillverkarna klarar svenska förhållanden, kan inte metoden med fiskodling i semislutna system anses tekniskt tillgänglig i Sverige. Den kan därmed inte utgöra bästa möjliga teknik enligt 2 kap. 3 § miljöbalken.

Trattar för sedimentuppsamling

Användning av trattar för insamling av partikulärt material är en annan odlingsteknik som har lyfts fram på senare tid som ett alternativ till odling i öppna kassar.

Två norska försök med insamling av partikulärt material under öppna kassar var planerade att påbörjas under sommaren 2018 på tre olika platser. Försöken syftade till att med hjälp av trattar som antingen placeras hängande under kassarna eller stående på botten under odlingen samla upp nedfallande partikulärt material. Partiklarna skulle därefter sugas upp med hjälp av stora pumpar och omhändertas på liknande sätt som från semislutna system. Försöken vid minst en av lokaliseringarna har ännu inte påbörjats. Inga resultat från dessa projekt finns heller tillgängliga i dagsläget. Liknande teknik har emellertid tidigare testats under 1980-talet. Tekniken havererade då den inte klarade av de krafter den utsattes för och försöken avslutades.

Ingen kunskap finns därför i dagsläget om de nya lösningarna med trattar bättre klarar av de krafter som utrustningen utsätts för än vid tidigare försök. Inte heller finns någon kunskap om hur effektivt trattarna fångar upp det partikulära materialet eller hur stor andel av den utsläppta fosfor som på detta sätt kan avlägsnas. Effektiviteten bör dock vara lägre än i semislutna system då de öppna kassarna saknar de täta väggar som i semislutna system förhindrar partiklar att röra sig med strömriktningen ut från kassen.

De ekonomiska förutsättningarna för tekniken är ännu helt okända då de initiala försöken ännu inte färdigställts.

Sammantaget anser bolaget att ingen av de beskrivna alternativa teknikerna utgör möjliga alternativ till fiskodling i öppna kassar i Kaskeluokt. Öppna kassar utgör därför bästa möjliga teknik för den planerade odlingsverksamheten.

Foder

Foder kan påverka närmiljön genom utsläpp av näringsämnen och inverka på ytvattenkvaliteten genom att exempelvis oljefilm uppkommer på vattenytan. Foder kan även medföra en påverkan på miljön globalt då fodret delvis baseras på fiskolja och fiskmjöl, vilket medför ett ökat fisketryck på framförallt marina fiskarter. Utvecklingen av fiskfoder går emellertid mot foder med lägre innehåll av fiskmjöl och fiskolja från havslevande fiskar. Proteinet i det foder som redan i dag ofta används i storskaliga fiskodlingar för större fiskar utgörs till 30-50% av fiskmjöl medan resten kommer från andra proteinkällor. I samma foder utgörs fett till 30-50% av fiskolja medan resterande 50-70% utgörs av rapsolja. Det är dock svårt att ersätta allt fiskmjöl i fodret med protein från vegetabiliska källor då den marina fisken innehåller många nödvändiga näringsämnen och fettsyror.

De foder som innehåller en hög andel vegetabilier innehåller även mindre fosfor. Det finns dock en minimigräns på hur mycket fosfor fodret behöver innehålla för att fisken ska kunna tillväxa. Fosfor behövs framförallt för uppbyggandet av skelettet varför yngel och yngre fiskar har ett större behov av fosfor än äldre fiskar då de senare tillväxer mer i muskelmassa än i längd.

De moderna fodersorterna tillverkas i de flesta fall mer porösa än tidigare framtagna foder. Detta görs för att minska sjunkhastigheten hos fodret för att öka möjligheten för fisken att äta upp samtliga pelletar innan de sjunker igenom botten av kassen och sedimenterar. Energiinnehållet är emellertid likvärdigt i de nya fodersorterna jämfört med i de äldre fodersorterna och energiinnehållet upprätthålls för att minimera foderkoefficienten genom att fett pressas in i fodret och dess håligheter efter att pelleten har formats. Tillverkningsmetoden kan dock medföra att en oljefilm lättare bildas på vattenytan inom odlingsområdet, vilket dels beror på det yttre lagret av fett runt pelleten och dels på att fodersorterna är sprödare och därför lättare slås sönder i de automatiserade utfodringsystemen.

Alternativ hantering av död fisk

Bolaget föreslår att system för insamling av död fisk ska genomföras under en provotid. När den döda eller döende fisken är bortplockad finns flera alternativ för hantering och lagring av död fisk.

Hanteringen kan ske genom nedgrävning i ett avlägset område, enligt anvisningar från kommunen och på ett sådant djup att djur hindras från att gräva upp avfallet. Platsen måste även väljas så att eventuell smittspridning

till exempelvis vatten minimeras. Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden på Storumans kommun har i tidigare ärenden meddelat att de är beredda att anvisa en sådan plats för nedgrävning.

Hanteringen kan även ske genom förbränning i en av Jordbruksverkets godkända anläggningar. Från de nuvarande odlingsverksamheterna skickas den döda fisken till godkänd förbränningsanläggning i Karlskoga. Avståndet är dock 83 mil enkel väg varför detta alternativ kräver långa transporter.

Det går även att röta den döda fisken i en för detta ändamål godkänd anläggning. Den närmaste godkända rötningsanläggningen ligger dock i Kävlinge, 127 mil söder om Kaskeluokt, varför detta skulle medföra ännu längre transporter än alternativet med förbränning.

Det fjärde alternativet är att myrsyra den döda fisken, vilket kräver tillstånd från Jordbruksverket. Den myrsyrade fisken kan sedan användas för tillverkning av biogas.

De tre första alternativen nedgrävning, förbränning eller rötning medför alla att den döda fisken lämpligen förvaras nedkyld inom odlingsområdet i väntan på borttransport. Detta kan om det inte sköts tillräckligt bra medföra att en obehaglig doft kan sprida sig. Det fjärde alternativet är en konserveringsmetod som medför att den döda fisken blir luktlös i väntan på vidare transport.

Nollalternativ

Nollalternativet innebär att ingen fiskodlingsverksamhet förläggs i området runt Kaskeluokt. Ingen utökning av fiskodlingsverksamheten sker i Storuman, och fiskodlings- och slakteriverksamheten vid Luspholmen fortsätter som tidigare samt i enlighet med inlämnad prövning av fiskslakteriet i Luspholmen.

Även om inte tillstånd för fiskodlingsverksamhet ges i Kaskeluokt kommer sannolikt en halvering av verksamheten i Ankarsund att komma till stånd. Sjön Storuman skulle fortfarande påverkas av näringsutsläpp från befintliga fiskodlingsverksamheter, om än i mindre omfattning än om den nya fiskodlingen skulle anläggas.

Eftersom inte flytten av odlingen vid Luspholmen skulle bli av skulle närboende längs Strandvägen därmed även fortsättningsvis ha en fiskodling i sin närhet. De lokala och temporära ytvattenstörningar som kan uppstå i direkt anslutning till odlingsverksamheten kommer därmed inte att förändras väsentligt vid Luspholmen vid ett nollalternativ.

Om inte utökningen av fiskodlingsvolymen skulle genomföras i Storuman, EU_CD (SE722188-156091), skulle bolaget sannolikt söka vidare efter andra områden där det är möjligt att anlägga en ny fiskodling. Detta då företaget behöver tillräckliga mängder av fisk för att försörja moderbolaget.

Bästa möjliga teknik

Kravet på att bästa möjliga teknik ska användas innebär att tekniken ska vara industriellt möjlig att använda i branschen, inte bara från teknisk utan också från ekonomisk synpunkt, samt att den är tillgänglig och inte endast förekommer på experimentstadiet.

Att tekniken ska vara industriellt möjlig att använda från en ekonomisk synpunkt måste innebära att tekniken går att använda på ett lönsamt sätt, d.v.s. att verksamheten i vart fall över tid ska ge ett positivt resultat, och då även när avskrivningar, amorteringar och räntekostnader räknas in. Det är här inte fråga om vad som är rimligt att kräva av en verksamhetsutövare enligt 2 kap. 7 § miljöbalken. En teknik som inte möjliggör en lönsam verksamhet utgör inte bästa möjliga teknik enligt 2 kap. 3 §.

Av 2 kap. 7 § miljöbalken följer att kravet på bästa möjliga teknik enligt 2 kap. 3 § gäller i den utsträckning det inte kan anses orimligt att uppfylla det. Vid denna bedömning ska särskild hänsyn tas till nyttan av skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått jämfört med kostnaderna för sådana åtgärder.

Proportionen mellan den nytta för människors hälsa och miljön som bästa möjliga teknik medför får inte vara orimlig med hänsyn till de kostnader åtgärderna föranleder. Nyttan ska bedömas utifrån de fördelar för miljön som åtgärden får anses innebära i det enskilda fallet, varvid de miljömål som riksdagen antar särskilt ska beaktas. Hänsyn ska tas till hur mycket mindre riskerna för en negativ effekt på hälsan och miljön kan antas bli vid olika åtgärder.

I kravet på att nyttan ska bedömas utifrån fördelarna för miljön i det enskilda fallet ligger att bedömningen kan och ska utfalla olika beroende på miljöns känslighet. Vad exempelvis gäller förutsättningarna för fiskodling anger regeringens livsmedelsstrategi att det är ”stora regionala skillnader vad gäller odlingstekniker, lämpliga arter samt lokala problem och möjligheter” samt vidare att ”det finns ett behov av att tydliggöra inom vilka geografiska områden som vattenbruk kan vara aktuellt och vilka tekniker som kan tillåtas i olika vatten beroende på deras känslighet”. Vattenmiljöns status och känslighet spelar roll för vilken belastning som är acceptabel och därmed för vilken teknik som kan krävas i olika vatten. Kravet på bästa möjliga teknik för fiskodling kan därmed inte ställas på samma sätt i ett vatten som är näringsutarmat jämfört med ett vatten som är näringsrikt.

Miljööverdomstolen bedömde i sitt avgörande den 25 november 2004 i mål M 8370- 02 att fiskodling i öppna kassar är bästa möjliga teknik. Som Mark- och miljööverdomstolen redogör för i sin dom den 28 mars 2018 i mål M 10773-16 har denna ståndpunkt på senare tid ifrågasatts i ett flertal domar. Av Mark- och miljööverdomstolens praxis och avgörande framgår inte att odling i öppna kassar inte skulle kunna vara bästa möjliga teknik, men det

framgår att kraven på en sökandes redovisning avseende alternativa produktionsmetoder ska ställas högt.

Miljö kvalitetsnorm vatten

Sjön Storuman (SE722188-156091) är ett ca 171 km² stort regleringsmagasin som ligger i Umeälvens vattensystem. Storuman är den största sjön i systemet. Sjöns maxdjup är 148 meter och medeldjupet är 25,6 meter.

Eftersom Storuman är reglerad med en hög regleringsamplitud bedöms sjön som en kraftigt modifierad ytvattenförekomst. Enligt förordningen (SFS 2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön 4 kap. 4 § får tillståndet i en sådan ytvattenförekomst inte försämrats. Vid beräkningar av sjöns fiskodlingspotential har närsalts-utrymmet och planerad produktion dimensionerats efter att inte medföra en statusförändring av ytvattenförekomsten.

Vattenförekomsten är klassad som kraftigt modifierad med otillfredsställande ekologisk potential. Den fastställda miljö kvalitetsnormen är otillfredsställande ekologisk potential 2027. Ingen klassificering av biologiska kvalitetsfaktorer har gjorts. De provtagningar som bolaget har gjort inom ramen för sina kontrollprogram visar emellertid att statusklassificeringen med avseende på växtplankton har förbättrats sedan 2011 då provtagningarna påbörjades och har sedan 2013 visat hög ekologisk status som rullande treårsmedelvärde i alla provtagningspunkter. Vad gäller fysikalisk-kemiska kvalitetsfaktorer har sjön hög status med avseende på näringsämnen i samtliga provtagna punkter för den senaste treårsperioden. Halterna och statusklassificeringen har varierat något mellan åren och tidigare har vissa punkter uppvisat god ekologisk status under enstaka treårsperioder. Som medelvärde för hela sjön har samtliga treårsperioder uppvisat hög ekologisk status.

En av anledningarna till de låga näringshalterna i Storuman är framförallt fosfor, att vattenkraftsregleringen har lett till en näringsutarmning i sjön. Ett flertal myndigheter har också beskrivit att just vattenkraftsreglering leder till näringsutarmning och att detta utgör ett ekologiskt problem. Det är ett problem att fosforhalterna sjunker i regleringsmagasin, så som Storuman, och i andra sjöar. Även om det finns punktkällor för näringsämnen i Storuman i form av befintliga fiskodlingar, så understiger den uppmätta fosforhalten i sjön i många fall den mycket låga detektionsgränsen 2 µg/l, vilket enligt en rapport från Havs- och vattenmyndigheten tyder på för lite fosfor i vattenförekomsten. Enligt resonemanget i rapporten skulle denna näringsbrist i Storuman, liksom för övrigt i hela Umeälven, vara lika allvarlig som ett näringsöverskott.

Ett näringstillskott från t.ex. en fiskodling kan bidra till att återföra näringsnivåerna i magasinet till mer naturliga nivåer, även om tillskottet aldrig kan medföra att de litorala delarna av ekosystemet återskapas.

Den sammantagna slutsatsen är att miljöpåverkan från fiskodlingar i öppna kassar endast är lokal om fiskodlingen är rätt dimensionerad samt rätt lokaliserad i förhållande till vattenförekomstens storlek, utseende, ström-förhållanden och näringsstatus. Påverkan på miljön kan endast påvisas under eller i nära anslutning till fiskodlingarna. Rätt dimensionerade och lokaliserade fiskodlingar medför därför ingen förändring av respektive vattenförekomsts statusklassificering.

Den totala bedömningen på vattenmiljön blir en liten, möjligen måttlig, negativ konsekvens för närområdet men en liten positiv, alternativt obetydlig konsekvens för sjön Storuman som helhet.

Utsläpp till vatten

Utökning av fiskodlingsverksamheten i sjön kan tillsammans med det nuvarande näringstillskottet som de befintliga odlingarna medför ger en ökning av den biologiska produktionen i sjön. En fiskodling tillför näringsämnen kväve och fosfor till omgivande vatten och tillskottet kan vid öngynnsamma förhållanden innebära risk för algblooming.

Fiskodlingsverksamhet kan även bidra med utsläpp av fett. Fett på vattenytan kan dels uppstå från foder av dålig kvalitet, vilket antingen kan utsöndra fett eller smulas sönder i utfodringssystemets rör och därigenom frigöra fett. Fettet kan även uppkomma från fisk som dör i kassarna och bryts ner, dock främst under sommaren då det är varmt i vattnet.

Under fiskodlingslokaliseringarna kommer foderrester och fekalier att sedimentera. Undersökningar har visat att huvuddelen av sedimentationen kommer att ske inom odlingens närområde, d.v.s. huvudsakligen inom det markerade säkerhetsområdet vilket har en radie av 100 meter från kassarna.

Där den största mängden sediment ansamlas kan lokalt syrefattiga förhållanden uppstå i samband med att sedimentet bryts ned. Detta kan i värsta fall medföra en viss lokal bildning av metangas eller svavelväte men kommer inte att påverka sjön som helhet.

Tvätt av odlingskassar kommer att ske vid Luspholmens fiskodling då det på Luspholmen finns en tvättmaskin för kassar som är ansluten till det kommunala avloppsnätet. Inget utsläpp av näringsämnen eller alger kommer att ske till sjön.

Medicinering av fisk kommer enbart att göras efter tillstånd från och i enlighet med recept från veterinär. Ingen förebyggande medicinering av fisk kommer att förekomma vid anläggningen.

Utsläpp till luft

Verksamheten innebär begränsade utsläpp till luft. Fiskodlingen kommer i huvudsak att påverka luftmiljön genom utsläpp av avgaser från maskiner och fordon. Därutöver ska den självdöda fisken omhändertas på sådant sätt att den inte förorsakar luktolägenheter och en ansökan om att upprätta en anläggning för myrsyrning av död fisk kommer att inlämnas till Jordbruksverket.

Buller

Eventuellt buller kommer huvudsakligen att härröra från transporter. På sjön kommer eventuellt buller att orsakas av båtmotorer och utfodringsutrustningen medan buller på land främst kommer att härröra från de tunga transporterna med foderleveranser eller avfallshämtning. Från landbasen kommer även ett visst buller att uppstå från dieseltrucken och traktorn som används för att lyfta eller flytta tunga föremål, exempelvis fodersäckar. Det landbaserade utfodringsystemet är tänkt att byggas in i ett utrymme i lagerbyggnaden, men ett visst ljud kan ändå potentiellt uppkomma av foder som passerar igenom utfodringsrören. Dieselgeneratoren som är placerad på pråmen i den sjöbaserade lokaliseringen och som driver utfodringsutrustningen vid denna lokalisering kommer att byggas in i själva pråmen och rummet kommer vid behov även att isoleras varför denna inte bör utgöra en väsentlig källa till ljud. Bolaget uppger att Naturvårdsverkets riktlinjer gällande externt industribuller enligt övergångsvägledningen ”Buller från industrier” kommer att följas.

Transporter

De landbaserade transporterna kommer att omfatta fodertransporter med lastbil, transporter av myrsyrad fisk, hämtning av övrigt avfall samt personaltransporter. Bolaget avser dock att rekommendera de anställda att i möjligaste mån samåka till och från Kaskeluokt för att hålla nere antalet personaltransporter.

De sjöbaserade transporterna kommer att omfatta frakt av fisk från:

- Ankarsunds fiskodling och från vinterförvaringsplatsen i Strömsundsviken till Kaskeluokts odlingar,
- frakt av slaktfärdig fisk från Kaskeluokt till Luspholmens slakteri under odlingsäsongen samt
- frakt av fisk för övervintring till vinterförvaringsplatsen i Strömsundsviken.

Transporterna kommer att ske genom bogsering av kassar då det går att bogsera över hundra ton fisk vid varje tillfälle. Även tillsyn av kassarna under odlingsäsongen kommer att ske med hjälp av båt.

Kemikalier, råvaror och energi

De råvaror som fiskodlingsverksamheten framförallt förbrukar är uppskattningsvis fiskfoder (maximalt 3 600 ton/år), elström (120 000 kWh)

för att driva utrustningen och till personalutrymmena samt bränsle (ca 40 m³) till elverk, båtar och maskiner (en dieseltruck, en teleskoplyftkran och en traktor). Odlingsverksamheten förbrukar även myrsyra (ca 5 m³) till myrsyrning av död fisk och en liten mängd desinfektionsmedel (ca 15 kg) vid rengöring av plastbaljor och övrig utrustning på landbasen.

Kemikalier kommer att förvaras i godkända containers och miljögodkända tankar enligt gällande lagar och forskrifter.

Inköp av foder kommer att ske från leverantörer som kan ange att råvarorna tagits fram på ett ur naturresssynpunkt uthålligt och bra sätt. Detta innebär att foderframställningen inte ska hota den marina artdiversiteten och att fiske inte ska ske på hotade resurser.

Företaget beräknar komma att förbruka cirka 120 000 kWh/år framförallt till utfodringsystemet men även till övriga elförbrukande aktiviteter som till exempel uppvärmning av personalutrymmen och datorer. Den ansökta verksamheten kommer därför att medföra en elförbrukning som kan produceras antingen via förnybara eller icke förnybara energikällor. I det senare fallet medför elförbrukningen förbrukning av naturresurser.

Avfall

Det avfall som huvudsakligen kommer att genereras årligen vid fiskodlingen är död fisk (ca 90 ton), plast från fodersäckar (ca 3,6 ton) och hårdplast (ca 1 ton). Träpallar återanvänds så länge de är hela och skickas därefter på återvinning liksom hård- och mjukplast. Hushållsavfall och annat avfall som uppkommer kommer att hanteras enligt kommunens bestämmelser och den döda fisken planeras att myrsyras i en för detta ändamål godkänd anläggning på landbasen och skickas för återvinning till biogas. I princip inget farligt avfall kommer att uppkomma vid fiskodlingarna vid till exempel service av maskiner då detta sker på serviceföretagets egen verkstad eller vid fiskodlingen på Luspholmen. Endast mindre service av maskiner kommer att genomföras i Kaskeluokt. Eventuellt farligt avfall som uppkommer kommer att placeras i en speciell container i väntan på borttransport.

En trekammarbrunn kan komma att användas som reningsanläggning för det avloppsvatten som kommer från personalutrymmet samt det smutsvatten som uppstår vid tvätt av baljor som använts vid insamling av död fisk. En separat ansökan gällande hantering av avloppsvatten kommer att lämnas in till Storumans kommun.

Död fisk

Den planerade myrsyrningsanläggningen har en kapacitet på 48 ton färsk stor fisk per dygn eller 80 ton fisk som hunnit börja brytas ned. Detta bör med god marginal räcker till för den dagliga verksamheten och den normala dödligheten (motsvarande 1,5 - 2 % av biomassan i Kaskeluokt per dygn). Maximalt 3 % av fisken beräknas dö av naturliga orsaker per år inom

odlingsverksamhet. Bolaget kommer att söka tillstånd hos Jordbruksverket för myrsyrning av den döda fisken, vilket dels gör den luktlös och dels medför att den kan återvinnas och användas vid produktion av biogas. Myrsyrningsanläggningen som bolaget avser att använda består av en förbehandlings- och lagringsanläggning som är integrerad i en värmeisolerad och mobil container. I förbehandlingssteget krossas och myrsyras den döda fisken för att sedan pumpas in i en lagerbehållare. Behållaren är även utrustad med en blandarpump som förhindrar sedimentation av massan och för att förhindra lukt kan anläggningen vara utrustad med ett biologiskt luftfilter.

Vid en högre dödlighet eller vid tillfällen under året med en ökad dödlighet i kombination med att tillgången till myrsyrningsanläggningen försvåras kraftigt p.g.a. exempelvis isförhållanden eller vårförfall behövs kompletterande lösningar så som nedgrävning eller borttransport.

Identifierade extraordinära händelser som kan leda till en ökad fiskdöd eller massdöd är värmebölja, sjukdomsutbrott och syrebrist. Vid misstanke om sjukdom ska distriktsveterinär eller annan veterinär omedelbart kontaktas. Vid större mängder död fisk och massdöd underrättas även tillsynsmyndigheten och Fiskhälsan. Vid misstanke om att stor fiskdöd eller massdöd av fisk föreligger ska dykare, transportföretag och grävare kontaktas för att minimera inställningstiden vid konstaterat faktum. Fisk som flyter samlas upp med håv eller med hjälp av hydraulkran. Ligger fisken på botten av kassen används istället en pump som manövreras av två yrkesdykare med en instruktör närvarande. Den döda fisken överförs till containrar för borttransportering. Alla redskap som har varit i kontakt med den döda fisken desinficeras. Containrarna transporteras av en hos Jordbruksverket registrerad transportör till nedgrävningsplats anvisad av kommunen. Den döda fisken grävs ner och gropen övertäcks omedelbart.

Den viktigaste faktorn för att undvika lukt från död fisk är emellertid själva hanteringen då det framförallt sommartid lätt kan börja lukta. Den döda eller döende fisken kommer dagligen att plockas bort från ytan av fiskkassarna för att förhindra att fisken hinner sjunka till botten. Bortplockning av död fisk från botten av kassarna kommer att genomföras antingen genom dykning eller genom att insamlingsanordningar för död fisk installeras i kassarna. Detta underlättar insamlandet av död fisk från botten av kassarna då en del av den döda fisken trots daglig plockning sjunker till botten. Bästa möjliga teknik för insamling av död fisk i botten av kassarna kommer att utredas inom ett av de föreslagna utredningsvillkoren då det finns ett flertal olika tekniker att välja mellan. Nästan alla tekniska lösningar är emellertid anpassade för storskalig fiskodling till havs och det är därmed inte uppenbart vilken teknik som är den bästa lösningen för verksamheten i Kaskeluokt. Under tiden som bolaget undersöker detta kommer insamling av död fisk på botten att genomföras genom dykning. Dykning sker efter islossningen inför den nya odlings säsongen, under hösten inför vintervilan, inför bogsering av kassar

mellan odlingar och vid misstanke om att större mängder död fisk ansamlats på botten.

Efterbehandling

En skriftlig anmälan som omfattar en arbets- och tidsplan för återställningsarbetet kommer att lämnas in till tillsynsmyndigheten senast tolv månader innan verksamheten permanent tas ur drift. I anmälan ska de åtgärder som kommer att genomföras för att återställa området anges.

Naturvärden

Inga enligt miljöbalken skyddade områden finns inom något av de aktuella områdena runt Kaskeluokt eller i Strömsundsviken. Inga andra skyddade naturområden finns heller inom det aktuella avsnittet av Storuman, EU_CD (SE722188-156091), förutom avloppskänsliga inlandsvatten enligt avloppsvattendirektivet. Avloppskänsliga inlandsvatten täcker dock hela Sverige varför det inte är specifikt för de valda lokaliseringarna.

Riksintresse rennäring

De båda huvudalternativen till lokaliseringar ligger inom Vapstens samebys renskötselområde och vinterförvaringsplatsen ligger inom Ubmeje Tjeälldies renskötselområde. Området söder om sjön Storuman är utpekad som vinterbetesområde och rastbete som används under vår och höst. Det finns även flyttleder längs med Storumans södra strand samt i Strömsundsviken. Dessa renflyttningsleder passerar därmed förbi odlingslokaliseringarna och vinterförvaringsplatsen.

Området söder om sjön Storuman är utpekad som vinterbetesområde och rastbete som används under vår och höst. Utanför Kaskeluokt går en flyttled längs Storumans södra strand. Flyttleden är däremot placerad ute på sjön, varför denna rimligen endast nyttjas under perioder med isbeläggning. Ingen odlingsverksamhet kommer att bedrivas vintertid i området av Kaskeluokt men bolaget har lämnat ett förslag till utredningsvillkor om att i framtiden kunna lämna kassarna i odlingsområdena även under vintern. Båda samebyarna har getts tillfälle att yttra sig i samband med samråd och även vid ett extra tillfälle gällande förslaget att utreda möjligheterna att inte flytta bort kassarna under vintern. Inga synpunkter har framkommit från någon av samebyarna angående planerna.

De två odlingsområdena samt vinterförvaringsområdet kommer att märkas ut för att förhindra påkörning av områdena.

Karta över riksintresse för rennärning i och runt nedre delen av Storuman.

Kulturmiljö

Ingen av de aktuella fastigheterna hyser några kända kulturhistoriska lämningar. Den närmsta kulturhistoriska lämningen i närheten av någon av de aktuella lokaliseringarna är en skärvstensförekomst på fastigheten Gaskeluokt 2:15. Då Gaskeluokt 2:15 inte är aktuell för anläggandet av en landbas kommer inte skärvstensförekomsten att påverkas.

Friluftsliv och turism

Intresset för fiske i Storuman har ökat kraftigt under de senaste åren, framförallt i anslutning till de delar av sjön där fiskodlingar finns lokaliserade, vilket har bidragit till en ökad fisketurism. Även om många av de fiskar som fångas i dessa områden har kompletterat sitt födointag med foderspill har även den ökade naturliga produktionen i sjön bidragit med en ökad födotillgång för den vilda fisken. Detta har medfört att fisket har förbättrats även i andra delar av sjön. I det område som bolaget avser att bedriva fiskodlingsverksamhet består turistverksamheten övervägande av försäljning av fiskekort, men det finns även en lägergård som ägs av Svenska kyrkan i närheten av vinterförvaringsplatsen.

Bolaget planerar att odla regnbåge i Kaskeluokt, vilket är en fiskart som visserligen inte kan reproducera sig i Storuman, men som samtidigt kan ha en negativ inverkan på reproduktionsframgången för den naturliga öringen och harren i tillrinnande vattendrag då de försöker leka. Eventuellt förrymda regnbågar kommer därmed inte att medföra genetiska konsekvenser för några av de naturligt förekommande fiskarterna i Storuman men kan trots detta

inverka negativt på de naturliga bestånden av laxartade fiskar. Ett skyddsområde med tillhörande fiskeförbud kommer att anläggas runt vartdera odlingsområdet, vilket minimerar risken för påkörning av kassar eller sabotage men även risken för att personal på fiskodlingen skadar sig på fiskedrag som fastnat i kassarna på grund av närgångna sportfiskare.

Under extremt varma, torra och vindfria somrar kan den ökade näringshalten i vattnet leda till lokala algbloomingar i odlingarnas närhet trots att näringsnivåerna räknas som låga enligt Naturvårdsverket. Även en mer allmän ökning av påväxtalger i odlingens närhet kan komma att uppstå på bottensubstratet i strandnära områden. Den ökade algförekomsten och eventuell förekomst av oljehinna på vattenytan kan inverka negativt på friluftslivet lokalt i närområdet runt odlingsområdena men kommer inte att påverka sjön som helhet då dimensioneringen av odlingsvolymen inte bör medföra en förändrad ekologisk status i sjön.

Då landbasen av naturliga skäl ligger invid stranden kommer rörligheten för privatpersoner längs själva stranden att påverkas inom verksamhetsområdet. I ansökan om fiskodling ingår därför ansökan om strandskyddsdispens för landbasen. Turister och närboende skulle även kunna bli störda av de ljud som verksamheten medför. Verksamheten kommer dock inte överskrida Naturvårdsverkets riktlinjer kring externt industribuller. Verksamheten bör inte heller medföra väsentliga luktstörningar genom de skyddsåtgärder som är avsedda att genomföras där den främsta är att bolaget avser att uppföra en myrsyrningsanläggning och därmed minimera risken för dålig lukt kring odlingen. Även uppkomst av oljefilm på ytan kan medföra att badaktiviteter undviks och att fett fastnar på båtar och andra fasta föremål, vilket inte gynnar friluftslivet och turismen då det visserligen är ofarligt men utgör en olägenhet.

Effekten på friluftsliv och turism bedöms sammantaget till liten positiv konsekvens, vilket framförallt baseras på den ökande naturliga fiskproduktionen i sjön och det möjliga tillskottet av en mindre mängd regnbågar som smiter från odlingen och medför en ökad fisketurism.

Samrådsredogörelse

Av samrådsredogörelsen framgår samtliga frågor som framkommit under samrådet samt bolagets bemötanden. Inom samrådet har bland annat följande frågor lyfts:

Bolaget anser att tillståndet inte ska tidsbegränsas, däremot anger bolaget att tillstånd enligt Miljöbalken bör ses över efter ca tio år.

Ett egenkontrollprogram kommer att tas fram för kontinuerlig provtagning och för att redovisa att villkoren i det givna tillståndet efterlevs. Okulärbesiktningar av ytvattnet kommer att genomföras som en del av de

dagliga rutinerna. Förekomst av fett är mycket svårt att påvisa med andra metoder.

Alla eventuella rymningar av fisk kommer att dokumenteras. Både kasseområdena och utfodringsprämen kommer att förankras stadigt och av specialiserad inhyrd arbetskraft för att klara påfrestningarna

Landbasen kommer att återställas när odlingsverksamheten avslutas. En skriftlig anmälan som omfattar en arbets- och tidsplan för återställningsarbetet kommer att lämnas in till tillsynsmyndigheten senast tolv månader innan verksamheten permanent tas ur drift.

Odlingsområdenas lokaliseringar har valts för att minimera risken för olägenheter för närboende. Odlingens dimensionering bör inte förändra sjöns ekologiska status

Vattenomsättningen inom Strömsundsviken är troligen sämre än i resten av sjön Storuman. Ingen odlingsverksamhet kommer dock att ske inom viken, endast vinterförvaring. Djupförhållandena och vattenvolymen bedöms tillräcklig för att området ska vara lämpligt för vinterförvaring. Noggranna lodningar har genomförts av både området och tröskeln i vikens yttre del för att säkerställa djupförhållandena och transportmöjligheter.

Utmärkning och belysning kommer att ske i enlighet med Sjöfartsverkets föreskrifter.

Vid Luspholmen, precis som i Kaskeluokt, planerar bolaget att söka tillstånd hos Jordbruksverket för myrsyrning av den döda fisken för att undvika doft vid omlastning av fisk.

Den optimala tätheten i kassarna är cirka 25 kg/m^3 och kommer att uppnås mot slutet av odlingssäsongen. Tätheten av fisk i kassar kommer under odlingssäsongen inte att överstiga 30 kg/m^3 . Under vintern kan och bör tätheten vara något högre för att förhindra att kassarna isbeläggs.

Det finns ingen risk att myrsyra kommer ut i vattnet eftersom myrsyrningen av fisken sker i ett slutet system. Myrsyran förvaras även i ett godkänt tråg som rymmer mer än behållarens volym om ett läckage skulle ske. En godkänd tankbil från ett specialiserat företag kommer frakta det myrsyrade materialet.

Så länge odlingsområdet är rent och städlat samt att nät finns över kassarna är risken liten att odlingen drar till sig mås då måsen inte kan få tag i någon mat. Om det uppkommer ett problem med måsfåglar kommer skydds jakt att genomföras.

Bakgrundshalten har beräknats utifrån Naturvårdsverkets beräkningar av bakgrundshalt och baseras på samtliga uppmätta absorptionsvärden i de

provtagningar som bolaget genomfört i sjön Storuman i punkter som inte är direkt påverkade av fiskodlingsverksamhet.

Strömütredningar har genomförts och en modell för hela sjön Storuman har skapats av SMHI. Modellen har beräknat ytvattenströmmarna då dessa är de mest väsentliga då de för med sig mest näringsämnen och eventuell ytvattenpåverkan. Bolaget har anlitat experter för denna utredning. Mätpunkterna används endast för att bekräfta att den framtagna modellen stämmer, inte konstruera en strömmodell. Data över vattenföring förbi kraftstationerna Umluspen, Gardiken samt överledningen från Storjuktan har erhållits och lagts in i modellen. Modellen har enligt SMHI generellt en osäkerhet på 5-10% vid jämförelse mellan modell och strömmätningar. Svaga strömmar är i allmänhet svårast att modellera och även att mäta varför valideringar helst göras på platser med relativt starka strömmar med över 15 cm/s.

Sedimenten sprids under odlingsområdet samt ytterligare cirka hundra meter utanför, d.v.s. i princip inom säkerhetsområdet. Näringsämnena späds ut allt eftersom på ökande avstånd från odlingsområdet. Strömmätningarna visar på en spädningsgrad på cirka 1:100 på ett avstånd av cirka 400 meter i strömriktningen. Även en viss del av näringsämnena sedimenterar i sjön varför inte hela mängden näring som släpps ut passerar sjöns utlopp. Det material från odlingen som sedimenterar stannar inom ett hundratal meter från själva odlingsområdet enligt erfarenhet från odling i marina miljöer där strömmarna vanligen är kraftigare.

Yttranden över den ursprungliga ansökan

Länsstyrelsen och Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden

Länsstyrelsen och Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden har yttrat sig. Eftersom båda dessa myndigheter har yttrat sig över den återförvisade ansökan också och där har ändrat sina yttranden redovisas enbart deras senaste yttranden.

Havs- och vattenmyndigheten, Naturvårdsverket och Jordbruksverket

Havs- och vattenmyndigheten, Naturvårdsverket och Jordbruksverket har avstått från att lämna yttrande.

Sametinget

Sametinget saknar en beskrivning av samebyarnas förutsättningar idag utifrån en helhetsbild med kumulativa effekter. Sametinget anser inte att bolaget utrett konsekvenserna tillräckligt. Det finns långtgående konsekvenser som bolaget inte beskriver som exempelvis sammanblandningar och extra arbete vilket i sin tur leder till psykisk och fysisk stress. Den planerade verksamheten berör riksintresse för rennäring som Sametinget har att bevaka.

Direkt berörs två flyttleder medan en svår passage längs Storumans strand och kärnområden på norra och södra sidan riskerar att försvåras.

Om ingen odlingsverksamhet sker, inga kassar lämnas kvar vintertid och ingen vinterförvaring eller instängsling sker bedömer Sametinget att flyttledernas funktion inte påverkas. Däremot kan fiskodlingen leda till svaga isar och att flyttledernas funktion försvåras eller omöjliggörs på grund av det, men i det aktuella fallet kommer flyttledernas funktion att försvåras.

Riksintresseområden för renskötseln ska se till att det finns grundförutsättningar för renskötsel i varje sameby och kan inte utesluta resterande delar av den samiska kulturen då renskötseln är en del av det samiska kulturarvet. Bolaget beskriver inte hur verksamheten påverkar miljö kvalitetsmålet Storslagen fjällmiljö trots att renskötselns framtid och samisk traditionell kunskap är avgörande för att nå målet. Renskötseln är en nödvändighet för att bevara ett vidsträckt fjällandskap med stor artrikedom samt för att dämpa effekten av förbuskning. Renarna, och även andra arter, är beroende av sammanhängande landskap, d.v.s. grön infrastruktur. Det aktuella området är en länk mellan åretruntmarkerna och vinterbetesmarkerna. Dialog och markeringar kan inte ses som skyddsåtgärder. Det är bolaget som ska åläggas villkor till skydd för rennäringen och ett sådant åläggande får inte direkt eller indirekt ställa krav på att samebyarna ska bedriva sin enskilda renskötsel på visst sätt. Det förutsätter medgivande från de berörda renägarna. Det är berörda samebyar som ska redovisa om och vilka skyddsåtgärder som är lämpliga.

Samebyarna har rätt till inflytande och ska ha möjlighet att påverka besluten när mark och vatten inom det samiska traditionella området berörs. I detta fall föreslår Vapstens sameby alternativ 3 men bolaget går vidare med alternativ 1 och 2. Avslutningsvis påpekar Sametinget att riksintresse för rennäringen ska gå före en fiskodling i detta område. Flyttlederna behövs för att främja samernas rätt att behålla och utveckla sin kultur- och samfundsliv vilket är i enlighet med regeringsformens 1 kap. 2 § st 6.

Vapstens sameby

Samebyn framhåller att renskötsel skyddas enligt 3 kap. 5 § miljöbalken vilket innebär att mark- och vattenområden som är av betydelse för rennäringen och yrkesfisket ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra näringens bedrivande.

De riksintresseklassade området med intilliggande flyttleder som berörs av den ansöka verksamheten är bedömda som särskilt skyddsvärda för samebyns renskötsel. Exploateringar i och invid dessa områden kommer mycket sannolikt att påverka rennäringens förutsättningar att bruka exempelvis betesområdet och flyttlederna.

Ansökan innehåller i princip inga uppgifter om vilka konsekvenser den ansökta verksamheten får på rennäringen. Sökanden hänvisar till utskickade samrådshandlingar och att samebyn inte har besvarat dessa. I ärende som rör miljöfarlig verksamhet och riksintresseområden för rennäring anser samebyn att skriftliga samråd inte är tillfyllest för att sökanden ska kunna uppfylla kunskapskravet och försiktighetsprinciperna enligt miljöbalkens 2 kap. Det är dessutom sökanden som har att utreda den planerade åtgärdens påverkan på rennäringen.

Sökanden har beskrivit den ansökta verksamhetens påverkan på rennäringen som obetydlig. Samebyn delar inte den bedömningen sett mot den forskning som finns på bl.a. ökad mänsklig aktivitet i samband med industriell verksamhet. Ansökan rör dessutom områden som omfattas av ett särskilt skydd enligt 3 kap. miljöbalken varför utredningen rörande rennäringen borde ha varit mer omfattande och informativ för samebyn och myndigheter att ta ställning till.

Direkta konsekvenser på renskötsel till följd av en miljöfarlig verksamhet kan vara minskade betesområden, försämrade betesförhållanden, minskad slaktvikt, minskad förmåga till reproduktion samt att renhjorden splittras på grund av att områden fragmenteras och att den traditionella markanvändningen förändras. Om renhjorden splittras innebär det ökade bevakningskostnader. Nu aktuell verksamhet innebär ökad risk för splittring då den påverkar en flyttled som dessutom utgör gräns mellan två samebyar.

Samebyn anser även att ansökan ska redovisa och ta hänsyn till redan befintliga intrång inom samebyns renskötselområde, de kumulativa effekterna av dessa intrång både på ett generellt plan samt hur markanvändningen ser ut inom det aktuella området.

Samebyn kan inte se att bolaget lämnat några förslag till skyddsåtgärder av hänsyn till rennäringen. Sannolikt beror detta på att det redan inledningsvis saknas en utredning på hur den ansökta verksamheten påverkar rennäringens markanvändning. Samebyn anser att ansökan med tillhörande underlag är allt för bristfälligt för att kunna ligga till grund för myndighetens beslut.

Övriga

En privatperson har i yttrande meddelat att fastigheten Gaskeloukt 2:2 ej finns tillgänglig för fiskodling, trots att den är upptagen i ansökan. Ägaren är, enligt uppgift, helt emot att en fiskodling etableras vid Gaskeloukt och motsätter sig all form av öppen kassodling. Personen anser vidare att Överumans fisk negligerat att implementera klimataspekter för att möjliggöra att Klimatmålet kan uppnås samt att aktuell verksamhet bryter mot Helcom. Vidare anser personen att bolaget inte har beaktat Dom i EU domstolen mål C-461/13, även kallad Weserdomen och icke-försämringskravet av miljökvalitetsnormer enligt vattendirektivet. Personen anser även att utpekade LIS-område blir obrukbart om aktuell verksamhet får tillstånd. Personen är även orolig att

fiskodlingen ska medföra risk för förorening av det dricksvatten som tas från Brännholmen.

Bolagets bemötande av yttranden över ursprunglig ansökan

När det gäller bolagets bemötanden på länsstyrelsen yttrande har länsstyrelsen yttrat sig igen varför bolagets bemötande inte redovisas för delen som berör ärendet innan återförvisningen. I övrigt har bolaget bl.a. framfört följande.

Bolaget gör bedömningen att inlämnade synpunkter från aktuell privatperson redan är väl utredda med stöd av anlidade objektiva experter och därmed besvarade under tillståndsprocessen samt att bolaget uppfyller de allmänna hänsynsreglerna. Bolaget refererar därför i huvudsak till det material som tidigare har lämnats in. Några punkter kommenterar och förtydligar bolaget dock kort.

I domarna M8374-15, M8673-15, M 8882-15 samt M 2620-16, samtliga från Mark- och miljööverdomstolen, ställs frågan om öppna kassar utgör bästa möjliga teknik. Det fastslås dock inte av Mark- och miljööverdomstolen att öppna kassar inte längre utgör BAT. Landbaserade system och framförallt system med recirkulerande teknik har hittills inte visat sig ekonomiskt bärkraftiga och kan därför inte anses utgöra BAT. Bolaget har dock valt teknik inom verksamheten som kommer att ge minsta möjliga miljöpåverkan för den övergripande odlingsteknik (öppna kassar) som valts. I dagsläget bedöms öppna kassar vara BAT för den aktuella verksamheten.

Bolaget avser att kontrollera bottenförhållandena så att större syrefria områden inte uppstår och vid behov flytta kassarna för att låta botten återhämta sig. Därmed frisätts varken växthusgaser eller den järnbundna fosfor i sedimenten. Bolaget har följt utvecklingen och har därför lämnat in ett kompletterande förslag till kontroll av sedimenten.

Bolaget anser att man har beaktat Weserdomen och ”icke-försämringskravet” enligt Vattendirektivet. De utsläpp som verksamheten kommer att medföra kommer inte att påverka statusklassificeringen negativt av vare sig sjön Storuman eller Stenselet eller förhindra att God ekologisk kvalitet uppnås gällande näringsämnen i någon av vattenförekomsterna. Den ansökta verksamheten bryter därför inte mot vare sig Vattendirektivet eller Weserdomen.

Bolagets svar på yttrande från Vapstens sameby

Bolaget menar att samebyn erbjudits goda möjligheter till att framföra eventuella synpunkter muntligt. Förutom att de haft möjlighet att delta på de allmänna samråden har samebyn erbjudits ett personligt möte gällande de aktuella planerna. Bolaget har gjort bedömningen att verksamheten inte kan anses medföra risk för betydande påverkan på rennäringen, mest troligt ingen påverkan överhuvudtaget. Denna bedömning grundar sig först och främst på

verksamhetens karaktär. Att samebyn i detta skede hyser en oro för verksamheten kan bero på att de missförstått vilken verksamhet som ska bedrivas och graden av mänsklig aktivitet som kommer att ske vintertid. Angående samebyns oro om påverkan på betesområden vill bolaget klarlägga att fiskodling i kassar bedrivs ute på sjön och odlings-säsongen är sommartid. Det kommer emellertid att finnas en landbas, vilken upptar mycket begränsad geografisk yta. Den är mer att likna som en punkt i landskapet och i direkt anslutning till vattnet och går därför inte att jämföra med andra industriella verksamheter som påverkas samebyns marker (skogsbruk etc.). Aktiviteten vid landbasen kommer därutöver främst att ske sommartid. Eftersom etableringen ligger inom samebyns vinterbetesland, d.v.s. marker som får användas från 1 oktober till 30 april, så kan inte etableringen inskränka på renarnas möjlighet till bete i sådan grad att det påverkar samebyns möjligheter att bruka olika betesområden. Bolaget menar mot bakgrund av verksamhetens karaktär vintertid att samlad fötflytt kan ske, för det fall det skulle vara aktuellt, samt att strövrenar utan att bli påverkade av verksamheten kan välja sjön som vandringssväg upp till fjällen. I övrigt kan nämnas att bolaget har bedrivit verksamhet på andra lokaliteter vid Storumansjön och har under denna period aldrig erfarit att samlad flytt skett längs isen. Bolaget har lämnat två förslag på skyddsåtgärder för det fall samlad renflytt skulle ske längs flyttleden och ytterligare ett åtagande om hänsyn ifall strövrenar skulle vandra förbi på isen.

Bolagets svar på yttrande från Sametinget

Sametinget anger att fiskodlingen kan leda till svaga isar och att flyttledernas funktion i det aktuella fallet försvåras på grund av det. Bolaget har pratat om en skyddszon om 100 m (sommars som vinter) men har nog inte varit tillräckligt tydliga med hur isförhållanden i praktiken ser ut. Utifrån erfarenhet är isarna endast svaga en till två meter utanför kassarna vintertid. Det krävs således att en ren går ända fram till kassen ifall de ska kunna gå igenom isen. När isarna är svaga på längre avstånd från kassarna är isarna svaga på hela sjön. Bolaget menar, mot bakgrund av vad som tidigare angivits, att kassarna inte kommer att påverka framkomligheten. Verksamheten kommer inte heller leda till någon skrämsel av renarna, särskilt med beaktande av bolagets åtaganden. Något hindrande av bete är inte aktuellt. Mot bakgrund av verksamhetens karaktär och bedömda konsekvenser kommer inte fiskodlingen på något vis äventyra renskötselns framtid och någon påverkan på miljö kvalitetsmålet blir därför inte aktuellt.

Bolaget kan inte se på vilket sätt föreslagna skyddsåtgärder medför att renskötseln behöver bedrivas på ett visst sätt. Bolaget kan inte se att fler förslag på skadeförebyggande åtgärder skulle vara nödvändigt i detta fall men är öppen för en dialog ifall Vapstens sameby har förslag på ytterligare åtgärder. Bolaget har inledningsvis haft flera alternativ och genomfört samråd kring dessa alternativ. Bolaget har med bl.a. samrådsprocessen som grund gått vidare och ansökt om ett huvudalternativ. Att påstå att samebyn inte haft rätt till inflytande är inte korrekt, samebyn har som tidigare beskrivits beretts goda möjligheter att delta i samrådsprocessen men har, som bolaget förstår

det, prioriterat andra frågor. Vill man påverka lokaliseringen bör detta ske under samrådsprocessen. Bolaget uppfattar det som nonchalant av Sametinget, eller brist på kunskap om hur MKB-processen fungerar, att ange att bolaget ”går vidare” med andra alternativ är de Vapsten nu har föreslagit.

Yttranden i aktuellt ärende

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen anser att bolagets förstahandsyrkande inte ska bifallas. När det gäller bolagets andrahandsyrkande anser länsstyrelsen att bifall kan ges till fiskodling med en maximal foderförbrukning om 2 400 ton. Länsstyrelsen anser inte att det är lämpligt, eller ens möjligt, att koppla en minskning av bolagets andra tillstånd till detta tillstånd, d.v.s. att bolaget ska få tillstånd till ytterligare 650 ton foderförbrukning när Ankarsunds odlingsanläggning halverats och ytterligare 550 ton när Luspholmens tillstånd återkallats eller löpt ut.

I Naturvårdsverkets allmänna råd om fiskodling rekommenderas att en enskild verksamhet inte får ta mer än 1/3 av odlingsutrymmet i en sjö i anspråk. De reviderade beräkningar som bolaget tagit fram visar att 80 % av odlingsutrymmet skulle tas i anspråk om tillstånd till en foderförbrukning på 3 600 ton tilläts. Bolaget har dock hävdats att bara en tredjedel av fosfor från fiskodlingen är tillgänglig för ekosystemet och att den faktiska fiskodlingspotentialen därmed är större än beräkningarna.

Länsstyrelsen anser att det finns anledning att ställa sig frågande till om det är lämpligt att ta en så stor andel av sjöns odlingsutrymme i anspråk. Med anledning av de osäkerheter som finns i beräkningarna och utifrån en försiktighetsprincip förespråkar länsstyrelsen därför att tillståndet begränsas till en foderförbrukning på maximalt 2 400 ton.

Länsstyrelsen anser att ett tillstånd till verksamheten bör tidsbegränsas till 15 år och att verkställighet inte ska medges.

Inom området finns två flyttleder som är av riksintresse för rennäringen och som påverkar två samebyar, Vapsten och Ubmeje. Enligt 3 kap. 5 § miljöbalken ska markområden som har betydelse för rennäringen så långt möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra näringarnas bedrivande.

Länsstyrelsen anser att bolaget har beskrivit hur samebyarna utnyttjar området väldigt knapphändigt i ansökan. Som framgår av 3 kap. 5 § miljöbalken ska ett område av riksintresse skyddas. Länsstyrelsen anser dock att det finns möjlighet och förutsättningar för att rennäringen och fiskodlingen ska kunna samexistera inom området. För att detta ska kunna ske måste det

dock föreskrivas tydliga villkor som skydd för rennäringen. De åtaganden som bolaget har framfört i ansökan är inte tillräckliga för att garantera detta.

Länsstyrelsen anser att det är viktigt att bolaget utreder effekterna som kan uppstå av fiskodlingen när det gäller verksamhetens inverkan på isarnas hållbarhet.

Vad gäller bolagets yrkande på utredningsvillkor U2 om att få utreda möjligheten att behålla kassarna inom odlingsområdet vintertid avstyrker länsstyrelsen detta. Flyttleden som Vapstens sameby utnyttjar ligger precis i anslutning till fiskodlingen. Om fiskodling även bedrivs på denna plats vintertid borde detta försvåra för rennäringens bedrivande i området. Den vinterförvaringsplats som bolaget har valt i ansökan ligger på en flyttled som nyttjas av Ubmeje sameby. Eftersom denna flyttled redan idag ligger i en svår passage och där vattnet normalt är öppet vintertid så är den leden redan idag svår att utnyttja.

Risken för spridning av renarna mellan samebyarna Vapsten och Ubmeje sameby måste beaktas. Länsstyrelsen anser att det finns risk för ökade bevakningskostnader för samebyarna och ökad risk, och därmed merkostnader, för att samebyarnas renar kan sammanblandas. Har bolaget förslag på åtgärder som kan minska denna risk eller åtgärder för att hantera det om det sker? Detta behöver styras upp i ett villkor.

Bolaget har yrkat att förvaringen av tomma ringar vintertid ska utredas under en provotid. Som skydd för rennäringen anser länsstyrelsen inte att det är ett alternativ att de lämnas i ytläge inom odlingsområdet. Vad som ska gälla under provotiden bör styras upp i ett provisoriskt villkor.

Bolaget har yrkat att få utreda bästa sättet att avlägsna död fisk från kassarna. Bolaget har gjort försök i Ankarsund med dödfiskhåvar men där har det inte fungerat helt problemfritt. Bolaget vill därför undersöka om svårigheterna går att lösa eller om tekniken inte är lämpad för de aktuella förhållandena, vilka enligt bolaget sannolikt liknar förutsättningarna i Kaskeluokt. Länsstyrelsen anser att bästa sättet att utreda möjligheten till om dödfiskhåvar kan fungera på anläggningen borde vara att installera en sådan håv på försök. Länsstyrelsen anser att det inte kan anses vara orimligt dyrt utifrån de uppgifter som bolaget angett. Det rör sig trots allt om en helt ny anläggning.

Länsstyrelsen anser att verksamheten måste regleras med fler och tydligare villkor än de som bolaget själva föreslagit. Återkommande sediment- och bottenundersökningar bör också styras upp i ett villkor.

Länsstyrelsen anser att det är viktigt att samla upp död fisk från och under kassarna och anser att det måste finnas ett provisoriskt villkor kring detta under utredningstiden. Länsstyrelsen anser att det är befogat att bolaget dyker efter död fisk mer regelbundet än vad som angetts i ansökan. Död fisk som

flyter på ytan bör under produktionssäsongen plockas bort minst en gång varje dag.

Länsstyrelsen lämnar också upplysningar till bolaget om vad som gäller ur kulturmiljösynpunkt, bland annat följande: Arkeologiska åtgärder kan komma att krävas för att fastställa utbredningen av den fornlämning som är registrerad inom fastigheten Gaskeluokt 2:11. Om anläggningar på land eller i strandkanten ska uppföras måste verksamhetsutövaren samråda med länsstyrelsen. Det är förbjudet att utan tillstånd från länsstyrelsen rubba, ta bort, gräva ut, täcka över eller genom bebyggelse, plantering eller på annat sätt ändra eller skada en fornlämning (kulturmiljölagen). Det är länsstyrelsen som beslutar om arkeologisk utredning. En sådan utredning bekostas av exploatören.

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden, Storumans kommun

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden anser att tillstånd kan beviljas i huvudsaklig överensstämmelse med bolagets tillståndsansökan. Nämnden anser att den planerade verksamheten är väl utredd och att man från bolagets sida på ett godtagbart sätt visat omfattningen på verksamheten och att lokalisering är lämplig med föreslagen teknik.

Nämnden bestrider bolagets förstahandsyrkande men godkänner bolagets andrahandsyrkande. Förstahandsyrkandet skulle medge en foderförbrukning om 3 600 ton/år samtidigt som det finns tillstånd till 1 300 ton/år vid Ankarsund och 550 ton/år vid Luspholmen. Ett sådant alternativ är inte utrett och konsekvensbedömt, därför kan nämnden inte tillstyrka ett sådant villkor. Andrahandsyrkandet stämmer däremot överens med framtagna miljökonsekvensbeskrivning och nämnden bedömer att planerad verksamhet är tillåtlig och att den kompletterande miljökonsekvensbeskrivningen kan godkännas.

Nämnden yrkar att tillståndet ska tidsbegränsas till 15 år från ett lagakraftvunnet beslut. Praxis är att nya moderna tillstånd enligt miljöbalken begränsas i tid. Det är nämndens uppfattning att så även bör ske i detta fall. När det gäller frågan om en lämplig begränsning i tid framför nämnden att fiskodlingsbranschen fortfarande är en ung bransch där utvecklingen går snabbt framåt med utveckling av ny teknik. Av den anledningen finns det skäl att sätta en relativt snäv tidsbegränsning av tillståndet. Det är samtidigt en omfattande verksamhet som planeras och där omfattande infrastruktur ska etableras, samtidigt som odlingstiden sker över flertalet år. Nämndens uppfattning är att 15 års tillståndstid är en rimlig avvägning.

Nämnden menar att såväl foderkoefficient (FK) som utredningsvillkor 4 kan utgå, och att fosfor kan direkt regleras i tillståndet. Om totalfosfor som används i verksamheten anges till en lägre nivå ger det incitament för bolaget att verka för en låg fosforhalt i foder och låg FK, för att kunna odla mer fisk utifrån givet tillstånd. Bolaget har själva angett att man tror sig kunna

använda 0,6 % fosfor i fodret inom en snar framtid. Det skulle t.ex. vid foderanvändning om 2 400 ton innebära 14,4 ton fosfor. Nämnden bestrider dock inte om man t.ex. skulle använda sig av 0,7 % fosfor i foder istället i uträkningen eller att villkor avser biotillgängligt fosfor.

Nämnden anser vidare att villkor bör formuleras kring nät över kassarna, hantering av död fisk så att inte olägenheter uppstår, åtgärder vid eventuella ytvattenolägenheter samt kontroll av och vid behov rotation av kassar inom odlingsområdet så att syrebrist inte uppstår på botten

Det har under åren förekommit klagomål på odlingen vid Luspholmen, som ligger vid samhället. Beviljas tillstånd vid Kaskeluokt medger det en möjlighet att flytta odlingen vid Luspholmen till Kaskeluokt som är en bättre lokalisering, och istället nyttja Luspholmen endast för förvaring av fisk inför slakt. Ett tillstånd medför således även att risken för klagomål inom kommunen kommer att minska.

Nämnden ser inga problem med att en landbas lokaliseras i det utpekade LIS-området.

Sametinget

Sametinget står fast vid sitt tidigare yttrande i ärendet innan det blev återförvisat och har inget ytterligare att tillägga.

Övriga

En privatperson har yttrat sig i ärendet och har genom fullmakt meddelat att han företräder ett femtiotal privatpersoner, vilka är boende inom området samt vid Luspholmens fiskodling, och är ombud för att föra deras talan i ärendet. De framför bl.a. att de anser att ansökan ska avvisas i sin helhet och att miljökonsekvensbeskrivningen är så bristfällig att den inte kan ligga till grund för ställningstagande till ansökan. Sammanfattningsvis anser de att verksamheten inte kommer att vara miljömässigt hållbar eftersom bolaget förordar en gammal omodern teknik när fisk odlas i öppna kassar och där möjlighet att återvinna foderspill, fosfor- och kväveutsläpp saknas.

De anser att bolaget inte på ett tillfredsställande sätt har redovisat annan möjlig odlingsverksamhet i slutet system, t.ex. landbaserad odling typ RAS 2020, vilket numera är att betrakta som BAT.

Vidare anses att bolaget har negligerat att implementera klimataspekter för att möjliggöra att klimatmålet kan uppnås samt att aktuell verksamhet bryter mot Helcom. Bolaget har inte heller beaktat Weserdomen och icke-försämringskravet av miljö kvalitetsnormer enligt vattendirektivet.

Bolagets bemötande av yttranden

Bolaget har i sin ansökan och kompletteringar anfört varför den sökta verksamheten uppfyller kravet på bästa möjliga teknik. Bolaget anser att användning av RAS inte kan krävas, eftersom RAS medför produktions-tekniska nackdelar, begränsad miljönytta och inte är ekonomiskt lönsam. RAS2020 motsvarar sådana RAS-anläggningar som redan utretts. RAS2020 utgör inte en separat teknik utan är ett varumärke på en teknisk lösning.

En förutsättning för att teknik ska anses vara bästa möjliga teknik är att den är industriellt möjlig att använda från ekonomisk synpunkt. RAS är inte en ekonomiskt lönsam teknik för odling av regnbåge till matfiskstorlek. För att en teknik ska anses möjlig att använda från ekonomisk synpunkt ska den vara ekonomiskt bärkraftig utan stöd.

De bedömningar och beräkningar som bolaget har redovisat avseende fiskodling i öppna kassar är baserade på de förhållanden som råder i Sverige och i svenska sjöar. Det är inte alltid relevant att jämföra med andra länder, eftersom länderna har andra grundläggande förutsättningar än de svenska. Exempelvis har många länder sämre tillgång till sötvatten varför fiskodling måste genomföras i RAS. I vissa länder kan det även finnas en tillräckligt stor marknad för högt prissatta lokalproducerade produkter. Den främsta orsaken till utveckling av RAS i de länder som odlar lax i öppna kassar i havet är problemen med laxlus. Det är varken miljömässigt försvarbart eller ekonomiskt genomförbart att flytta upp all fiskodling på land. Utvecklingen syftar istället till att odla sättfisk till en större storlek innan den sätts ut i kassar för fortsatt tillväxt upp till slaktfärdig storlek.

I rapporten Bästa möjliga teknik för svensk matfiskproduktion av regnbåge och röding, har redogjorts för varför användning av semislutna system inte kan krävas. Tekniken med odling av fisk i semislutna kassar är inte tekniskt tillgänglig för användning i Sverige, och användning av sådana system medför endast begränsad miljönytta. Vidare har konstaterats att det inte är möjligt att göra någon trovärdig ekonomisk analys av semislutna system. Sammanställningen visar att investeringskostnaderna för semislutna system är höga, och att semislutna system rentav kan vara dyrare än RAS-anläggningar. Bolaget anser inte att användning av semislutna system kan krävas.

Vad som utgör lämplig odlingsteknik måste baseras på omgivande faktorer och förutsättningar och en jämförelse mellan länder kan bli missvisande. Följaktligen blir det även missvisande att hänvisa till utveckling och krav i andra länder till stöd för påståenden att odling i öppna kassar i näringsfattiga regleringsmagasin vore olämplig.

Vollenweidermodellen används inte för att beräkna fosforupptaget i fisk, utan för att beräkna hur stor andel av den fosfor som släpps ut från odlingen som fastläggs genom retention i sjön och därigenom hur mycket som kvarstår i vattenfasen vid sjöns utlopp.

Bolaget konstaterar att dess fiskodlingar i Storuman historiskt har drabbats av BKD men att detta troligen berott på smitta från vild fisk eftersom BKD förekommer i sjön. Ingen av de fiskar som har analyserats påvisade förekomst av BKD, vilket visar att sjukdomen inte är allmänt förekommande bland fiskbestånden och sannolikt inte utgör ett väsentligt hot mot den vilda fisken.

Bolaget har i ansökan redovisat att de landbaserade transportererna kommer att omfatta fodertransporter, transporter av myrsyrad fisk, hämtning av övrigt avfall med lastbil samt personaltransporter och har också redovisat en uppskattning av antal transporter. Således är såväl de transporter som får ses som en följdverksamhet till det nu sökta tillståndet som de ökade transportererna vid Luspholmen att se som begränsade och godtagbara.

Bolaget delar inte länsstyrelsens uppfattning att åtaganden vad gäller rennäringen är otillräckliga utan anser att det inte är nödvändigt att föreskriva villkor för att skydda rennäringen. Bolaget vill dock särskilt framhålla att det har åtagit sig att vidta ett antal skyddsåtgärder för rennäringen.

I enlighet med bolagets föreslagna utredningsvillkor U2 och U3, gällande lokalisering av odlingskassar respektive förvaring av tomma ringar, kommer bolaget att undersöka isförhållandena under vintern, inklusive övervakning av förhållandena under isläggning och islossning. Om de initiala undersökningarna visar att det finns potential att fortsätta undersökningen med ett positivt utfall lämnas ett fåtal tomma ringar i odlingsområdet under kommande vinter för fortsatta utredningar. Isförhållandena kommer även specifikt studeras i närheten av ringarna för att undersöka risken för försvagade isar samt eventuell påverkan på rennäringen. Parallellt med detta övervakas det aktuella området med värmekamera för att undersöka hur renarna nyttjar området under vintern samt om ringar eller om eventuella försvagningar i isen påverkar mönstret för hur renarna förflyttar sig. Verksamheten är mycket begränsad under vintern då endast tillsyn av kassarna samt viss stödutfodring sker. Risken för påverkan på renarnas rörelsemönster bedöms därmed mycket liten. Om de fortsatta undersökningarna visar ett positivt utfall utan påverkan på rennäringen lämnas därefter en eller ett fåtal kassar med fisk i odlingsområdet under nästkommande vinter. Om är möjligt att under vintern lämna kassar inom odlingsområdena skulle detta medföra en betydande tidsbesparing för bolaget. Det skulle vidare minska stressen för fisken genom minskat antal transporter.

Bolaget vill tydliggöra att instängsling av odlingsområdet inte kommer att ske. Sådant inhägnande skulle göra att ett större område av isen spärras av, med följd att risken för att renarna skingras och sammanblandas ökar. Under vintern kommer därför kassarna att endast markeras för att inte riskera att styra renarna. De fasta installationerna består endast av kassar inom odlings- respektive vinterförvaringsområdet samt landbasen. Ingen av dessa anläggningar kommer att utgöra barriär för renarnas vandring. Vid förvaring av kassar inom vinterförvaringsområdet kommer kassarna att placeras tätare intill varandra än under odlingssäsongen. Om det visar sig möjligt att lämna

kassar i odlingsområdena utan att rennäringen påverkas kommer kassarna sannolikt att behållas på sina ordinarie platser då förankringssystemet är anpassat för detta. Detta medför visserligen en större total yta jämfört med om kassarna flyttas samman tätare, men tillåter renar att röra sig fritt mellan de infrusna kassarna och ringarna. Därmed blir inte odlingsområdet en kompakt enhet som riskerar att styra renarna utan tillåter en friare flyttning längs isen.

Riksintresset för vinterbetesområde samt rastbete är endast förlagt på fastlandssidan om de två halvöar som utgör Kaskeluokt. Varken landbasen eller verksamheten i vattenområdet kommer att påverka riksintresset rennäring. Bolaget menar att påverkan på rennäringen är godtagbar med beaktande av de åtaganden som bolaget har gjort, att den sökta verksamheten inte påtagligt försvårar rennäringens bedrivande samt att verksamheterna därmed har goda möjligheter att samexistera.

Bolaget har i komplettering redovisat reviderade beräkningar av fiskodlingspotentialen i Storuman. Länsstyrelsen menar att vid ett bifall av bolagets förstahandsyrkande skulle verksamheten uppta 80 % av odlingsutrymmet, vilket inte vore lämpligt med hänvisning till Naturvårdsverkets allmänna råd om fiskodling. Bolaget tillbakavisar denna uppgift eftersom länsstyrelsen vid beräkningen inte har tagit hänsyn till att förstahandsyrkandet förutsätter att fiskodlingsverksamheten vid Luspholmen avvecklas, och verksamheten vid Ankarsund halveras. En verksamhet om 3 600 ton i Kaskeluokt samtidigt som befintliga verksamheter bibehålls skulle däremot utgöra ett ianspråktagande av 80 % av odlingsutrymmet, men detta har aldrig varit bolagets syfte, och är inte heller vad ansökan omfattar.

Den sökta verksamheten kommer att nyttja 59 % av kvarvarande närsaltsutrymme vid 2 400 ton foderförbrukning i Kaskeluokt. När anläggningen vid Luspholmen avvecklas samt verksamheten i Ankarsund halveras, och verksamheten vid Kaskeluokt utökas till 3 600 ton, kommer 63 % av kvarvarande närsaltsutrymme tas i anspråk. Den totala verksamheten som ansökan avser utgör därmed 63 % av odlingsutrymmet.

Att följa de tidigare gällande allmänna råden om allokering av odlingsutrymme vore att beakta teoretiskt möjliga framtida verksamheter, vilket inte är rimligt. Därtill återspeglar de allmänna råden inte moderna fiskodlingsverksamheter, vilket bl.a. framgår av principen för fördelning av odlingsutrymme, där 1/3 föreslås allokeras till en enskild stor anläggning, 1/3 till medelstora och mindre anläggningar och 1/3 som belastningsreserv. Att det utöver bolagets odlingar, vilka alla har beaktats i beräkningen, skulle tillkomma små och medelstora fiskodlingsverksamheter är inte sannolikt och behöver inte beaktas. Att 1/3 ska hållas som belastningsreserv är heller inte rimligt, inte minst med tanke på de försiktiga antaganden som omgärdar beräkningarna. Den sökta verksamheten ryms med god marginal inom näringsutrymmet i sjön utan att kvalitetsfaktorn näringsämnen riskerar att påverkas negativt. Bolaget menar mot bakgrund av ovanstående att det är

lämpligt att låta den sökta fiskodlingen ta redovisad andel av sjöns odlingsutrymme i anspråk.

Bolaget anser att valet av fiskfoder inte kan ses som en fråga för bedömningen av tillåtligheten av den sökta verksamheten. Bedömningen av verksamhetens miljöpåverkan har gjorts utifrån foder som är tillgängliga på marknaden, och har visat att miljöpåverkan är godtagbar. I den mån miljöprövningsdelegationen finner att krav bör ställas på användning av visst foder kan detta föreskrivas som ett villkor och då lämpligen som utredning under provotid. Bolaget emotsätter sig emellertid att val av fodersort specificeras genom villkor, annat än som generiskt formulerade krav.

Inom svensk fiskodling används inte pesticider. I andra länder kan detta användas för behandling mot laxlus eller som ”antifouling-medel” för att förhindra påväxt på kassarna. Det är emellertid förbjudet med kemisk behandling mot påväxt på kassarna i Sverige och laxlus finns varken i sött eller bräckt vatten även om det är ett mycket stort problem vid odling i marina områden. Vidare är användningen av antibiotika inom svensk fiskodling mycket låg och antibiotika används endast efter föreskrivande av veterinär.

Bolaget instämmer i kommunens bedömning att en reglering av fosforutsläppen ger incitament att odla så effektivt som möjligt och med så liten miljöpåverkan per ton odlad fisk som möjligt. Bolaget menar att ett villkor som reglerar maximalt tillåtet fosforutsläpp är motiverat och ger en tydlig begränsning av tillåten miljöpåverkan. I nuläget saknas dock tillräckligt underlag för att föreskriva ett villkor som utgår från en osedvanligt låg fosforhalt i fodret, såsom 0,6 eller 0,7 %, eftersom dessa fodersorter är nya och måste testas i storskalig drift, utifrån såväl tekniska, ekonomiska och miljömässiga förutsättningar samt utifrån påverkan på fiskvälfärd och fiskhälsa. Bolaget är angeläget om att vidta de rimliga åtgärder som går att vidta för att minska närsaltsbelastningen och vidhåller att frågan om utsläpp av fosfor m.m. bör utredas i enlighet med föreslaget villkor U4.

Bolaget har av ekonomiska skäl alltid incitament att ha en så effektiv odling som möjligt. Bolaget motsätter sig inte att foderkoefficientvillkoret utgår, men noterar att det är ett sedvanligt villkor och att det i sig kan vara motiverat för att säkerställa att odlingen bedrivs tillräckligt effektivt. Det av bolaget föreslagna foderkoefficientvillkoret om 1,3 är föreslaget med hänsyn till att den ansökta verksamheten huvudsakligen är planerad att odla fisk fram till slaktfärdig storlek. Större fiskar är mindre effektiva foderomvandlare varför foderkoefficienten blir högre än för mindre fiskar. Däremot kan fosforhalten i fodret lättare hållas låg, varför tillskottet av näringsämnen till miljön kan bli relativt likvärdig som vid odling av mindre fiskar. Den föreslagna foderkoefficienten om 1,3 är därför rimlig.

Utifrån Storumans kommuns förslag om att ett villkor om nät över kassarna bör finnas så föreslår bolaget följande villkor:

(7) Odlingskassarna ska utrustas med fågelnät eller annan likvärdig anordning under odlingssäsong i syfte att förhindra både ansamlingar av fåglar och att fåglarna får kontakt med den odlade fisken. Undantag får göras vid dykning och annat särskilt arbete som kräver att anordningen avlägsnas.

Om miljöprövningsdelegationen finner det nödvändigt att meddela en provisorisk föreskrift för dykning under prøvotiden föreslår bolaget följande.

(P2) Bolaget ska under prøvotiden med lämpliga tidsintervaller genom dykning samla upp död fisk från botten av kassarna. Om bolaget får indikationer på att behov av uppsamling finns, t.ex. på grund av att dödligheten ökar eller om övervakning med kamera eller drönare eller annan teknisk anordning visar att behov finns, ska bortplockning av fisk genom dykning ske mer frekvent än de planerade dykningstillfällena.

Bolaget kommer att vidta de åtgärder som behövs för att förhindra olägenheter på ytvattnet. Om miljöprövningsdelegationen finner det nödvändigt att föreskriva ett villkor för hantering av olägenheter föreslår bolaget ett villkor enligt följande:

(8) Bolaget ska årligen i sin miljörapport ange vilka åtgärder som har vidtagits under det föregående året för hantering av olägenheter på ytvattnet, effekterna av dessa samt vilka åtgärder som kan vidtas för att ytterligare minska sådana olägenheter.

Bolagets har åtagit sig att flytta kassarna inför nästa odlingssäsong om filmning av bottenförhållanden inom sedimentationsområdet (ca 100 m runt om kassarna) visar på en täckningsgrad av svavelreducerande bakterier överstigande 30 %. Åtagandet är en skyddsåtgärd för hur en situation med för hög belastning på botten ska hanteras om en sådan situation uppkommer. Bolaget menar att detta åtagande är tillräckligt och att något särskilt formulerat villkor inte är nödvändigt.

Storumans kommun har framfört att bolagets förstahandsyrkande om en foderförbrukning om 3 600 ton/år inte har konsekvensbedömts. Det är visserligen korrekt att en fiskodling om 3 600 ton/år inte har konsekvensbedömts tillsammans med full verksamhet vid bolagets odlingar i Ankarsund och Luspholmen. Bolagets intention har dock alltid varit att, vid ett meddelat tillstånd om foderförbrukning om 3 600 ton/år vid den sökta fiskodlingen i Kaskeluokt, avveckla verksamheten vid Luspholmen samt halvera verksamheten vid Ankarsund. Således skulle bolagets totala verksamhet bestå av fiskodlingsverksamhet om 3 600 ton foderförbrukning i Kaskeluokt och 650 ton foderförbrukning i Ankarsund, d.v.s. totalt 4 250 ton. Detta har beskrivits och konsekvensbedömts i ansökan. För det fall miljöprövningsdelegationen inte anser att tillståndet kan utformas i enlighet med förstahandsyrkandet menar bolaget att tillståndet kan utformas i enlighet med andrahandsyrkandet. Yrkandena medför inte någon skillnad ur miljömässigt perspektiv.

Länsstyrelsen anser gällande bolagets andrahandsyrkande att det inte är lämpligt, eller ens möjligt, att koppla en minskning av bolagets andra tillstånd till detta tillstånd. Bolaget anser att detta tillstånd självfallet inte kan reglera andra tillstånd, men det finns inget som hindrar att produktionsmättet kopplas till vissa verifierbara förutsättningar. Detta kan ske direkt i tillståndsmeningen alternativt genom ett villkor. Bolaget menar att en sådan reglering är lämplig som alternativ eftersom bolaget samordnar de tre fiskodlingsenheterna (inklusive den sökta verksamheten i Kaskeluokt) och har för avsikt att på sikt avveckla odlingen vid Luspholmen och minska den vid Ankarsund, om det sökta tillståndet för Kaskeluokt meddelas.

Information

Detta tillstånd befriar inte bolaget från skyldigheten att iaktta vad som gäller enligt andra bestämmelser för den anläggning eller verksamhet som tillståndet avser.

Ändringar i verksamheten får inte ske utan att tillsynsmyndigheten i god tid underrättats. Tillsynsmyndigheten prövar om ändringarna kräver anmälan eller om tillstånd måste sökas.

Årlig avgift kommer att tas ut för verksamhetskod 5.10 enligt bilaga till förordning (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn.

Tillsynsmyndighet enligt miljöbalken är Länsstyrelsen.

Villkoren kan enligt 24 kap. 5 § miljöbalken komma att ändras om det genom verksamheten uppkommit en olägenhet av någon betydelse som inte förutsågs när verksamheten tilläts.

Den som bedriver tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet ska senast den 31 mars varje år lämna en miljörapport till tillsynsmyndigheten via Svenska miljörapporteringsportalen (SMP) enligt 26 kap. 20 § miljöbalken.

Om anläggningar på land eller i strandkanten ska uppföras måste verksamhetsutövaren samråda med kulturmiljöenheten på Länsstyrelsen enligt kulturmiljölagen (1988:950), KML. Arkeologiska åtgärder kan komma att krävas för att fastställa utbredningen av den fornlämning (L 1937:412, tidigare RAÄ 485) som är registrerad inom fastigheten Gaskeluokt 2:11.

Det är förbjudet att utan tillstånd från länsstyrelsen rubba, ta bort, gräva ut, täcka över eller genom bebyggelse, plantering eller på annat sätt ändra eller skada en fornlämning enligt 2 kap. 6 § KML.

Till en fornlämning hör ett så stort område, benämnt fornlämningsområde, som behövs för att bevara den och ge den ett tillräckligt utrymme med hänsyn till dess art och betydelse enligt 2 kap. 2 § KML.

Det är länsstyrelsen som beslutar om arkeologisk utredning enligt 2 kap. 11 § KML. En sådan utredning bekostas av exploatören.

Ett uttag av vatten till tvättanläggningen direkt från Storuman kräver en anmälan eller tillståndsansökan. Enligt 11 kap. 9 § miljöbalken gäller att en vattenverksamhet inte får påbörjas innan den har anmälts hos tillsynsmyndigheten, om verksamheten innebär bortledning av högst 1 000 m³ ytvatten per dygn från ett annat vattenområde än vattendrag, dock högst 200 000 m³ per år.

Gällande bestämmelser

För verksamhet av detta slag krävs tillstånd enligt 9 kap. 6 och 8 §§ miljöbalken (1998:808) samt 1 kap. 3 § miljöprövningsförordningen (2013:251). Verksamheten omfattas av följande paragrafer och koder i denna förordning:

3 kap 1 §, verksamhetskod 5.10, tillståndsplikt B gäller för fiskodling eller övervintring av fisk där mer än 40 ton foder förbrukas per kalenderår.

Enligt 2 kap. 1 § miljöbalken är alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet som kräver tillstånd enligt miljöbalken skyldiga att visa att de förpliktelser som följer av de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken iakttas.

Enligt 6 kap. 9 § miljöbalken i dess lydelse före den 1 januari 2018 ska den myndighet som ska pröva ansökan där det krävs en miljökonsekvensbeskrivning i samband med avgörandet av ärendet ta ställning till om miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller kraven i 6 kap. miljöbalken.

Enligt 19 kap. 5 § p. 9 miljöbalken jämfört med 22 kap. 25 § får miljöprövningsdelegationen överlåta åt en tillsynsmyndighet att besluta om villkor av mindre betydelse.

Enligt 19 kap. 5 § punkt 9 miljöbalken jämfört med 22 kap. 25 § 2 st. ska i fråga om miljöfarlig verksamhet anges den tid inom vilken verksamheten ska ha satts igång.

Enligt 24 kap. 2 § miljöbalken förfaller tillståndet bland annat om tillståndshavaren inte iakttar den bestämmelse som har meddelats i fråga om den tid inom vilken verksamheten ska ha satts igång.

Enligt 22 kap. 28 § miljöbalken får miljöprövningsdelegationen när det finns skäl till det, förordna att tillståndet till en verksamhet får tas i anspråk även om domen eller beslutet inte har vunnit laga kraft.

Enligt 26 kap. 19 § miljöbalken ska den som bedriver verksamhet som kan befaras medföra olägenheter för människors hälsa eller påverkan på miljön fortlopande planera och kontrollera verksamheten för att motverka eller förebygga sådana verkningar. Den som bedriver sådan verksamhet ska enligt bestämmelsen ovan lämna förslag till kontrollprogram till tillsynsmyndigheten om den begär det.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos Umeå tingsrätt, mark- och miljödomstolen, *se bilaga*. Skrivelsen ska ha kommit in till miljöprövningsdelegationen senast den 14 februari 2020.

Detta beslut har fattats av ordförande Maria Törnblom och miljösjakkunnig Åsa Engman Ölund.

Bilaga

1. Odlingsområden samt vinterförvaringsområdet med koordinater
2. Hur man överklagar

E-postkopia till

Naturvårdsverket – registrator@naturvardsverket.se

Havs- och vattenmyndigheten – havochvatten@havochvatten.se

Jordbruksverket - jordbruksverket@jordbruksverket.se

Sametinget - kansli@sametinget.se

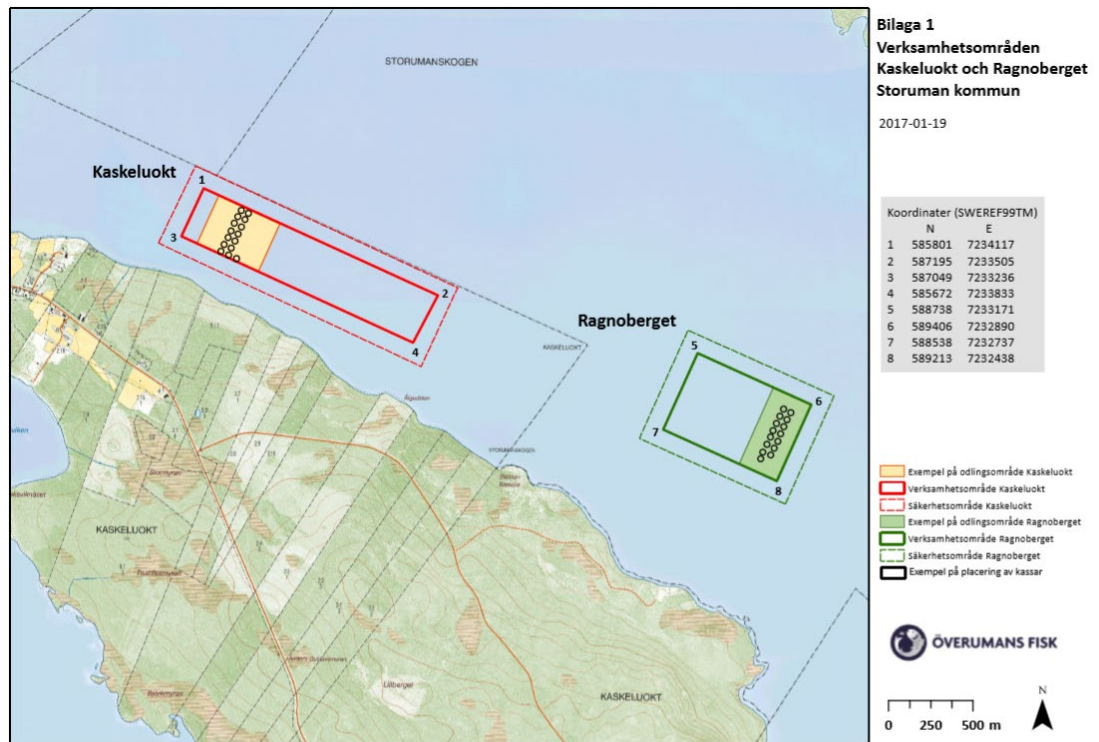
Storumans kommun, Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden -
mbn@storuman.se

Vapstens sameby - inger-ann@vapstensameby.se info@vapstensameby.se

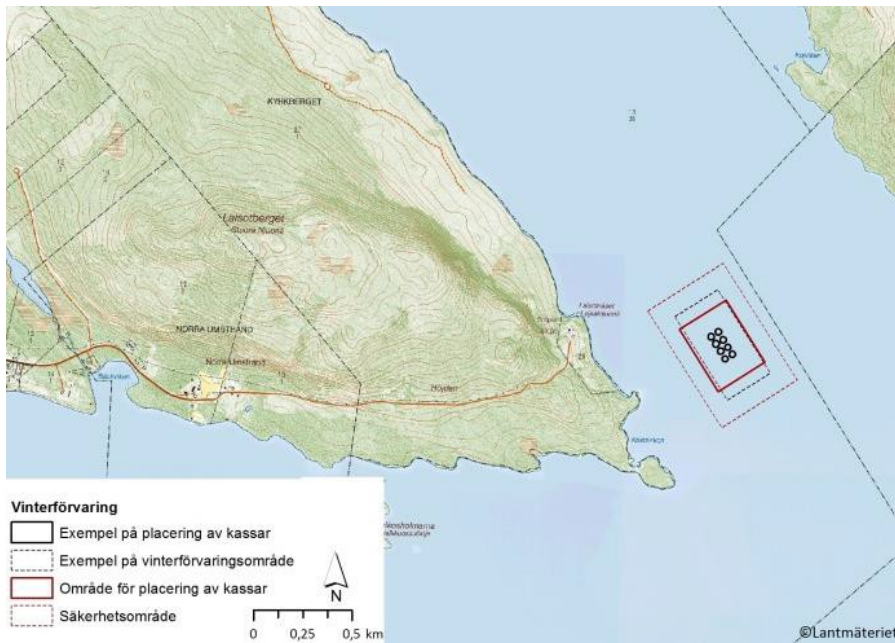
Ubmeje Tjeälddie sameby c/o Peter Omma, - s.katarina.andersson@gmail.com

Arne Ferry, arne.ferry@sagnaset.se

Bilaga 1

Verksamhetsområdena Kaskeluokt och Ragnoberget

Vinterförvaringsområdet Strömsundsviken

Koordinater för verksamhetsområden, angivet i SWEREF99TM.

Verksamhetsområde	Nordväst	Nordost	Sydväst	Sydost
Odlingsområde Ragnoberget	588738 7233171	589406 7232890	588538 7232737	589213 7232438
Odlingsområde Kaskeluokt	585801 7234117	587195 7233505	585672 7233833	587049 7233236
	Nordväst	Norr	Söder	Sydost
Ev. Vinterförvaring	580446 7239769	580676 7239917	580645 7239462	580875 7239609

Bilaga 2

Hur man överklagar till Mark- och miljödomstolen

Miljöprövningsdelegationens beslut kan överklagas hos Mark- och miljödomstolen, men överklagandet ska lämnas eller skickas till Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen Västerbotten. Överklagandet ska vara skriftligt.

Ange följande

Grundkrav

1. Ange tydligt vilket beslut överklagandet gäller, exempelvis genom att ange ärendebeteckning (t.ex. 551-1234-2018) och beslutsdatum.
2. Redogör för om miljöprövningsdelegationens beslut är fel i sin helhet eller i vissa delar. Motivera ställningstagandet och skriv tydligt hur ni anser att beslutet bör ändras.
3. Ange vilka bevis ni vill att domstolen tittar på och vad de olika bevisen ska styrka. Skriftliga bevis lämnas in samtidigt som överklagandet.
4. Om ombud anlitas bör en skriftlig fullmakt skickas med.

Kontaktuppgifter

Ange ert namn, personnummer eller organisationsnummer, adress, adress till arbetsplats, e-postadress, telefonnummer till bostad och arbetsplats samt mobilnummer. Vid hemligt telefonabonnemang behöver telefonnummer bara uppges om domstolen frågar efter det.

Om det finns en enskild motpart ska, i möjligaste mån, samma kontaktuppgifter som anges ovan lämnas för denna motpart.

Om ombud anlitas ska även ombudets namn, postadress, e-postadress, mobiltelefonnummer och telefonnummer till arbetsplatsen anges.

Skicka överklagandet

Överklagandet skickas via e-post eller brev.

E-post vasterbotten@lansstyrelsen.se
Brev Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen Västerbotten
901 86 Umeå

Miljöprövningsdelegationens måste ha fått överklagandet **senast den 14 februari 2020**, annars kan överklagandet inte tas upp.

Om den som överklagar är en **part som företräder det allmänna**, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.